

KOT DA NOČEJO VSI VIŠJEGA OSEBNEGA DOHODKA, ČEPRAV SO...

enake možnosti za vse proizvajalce

treba jih je le pravilno izkoristiti — Če ni pobude vodstev v podjetjih, pa naj pride po sindikatih ali celo posameznih članih delovnih kolektivov

Med drugimi vprašanji, ki jih je pri sedemdesetih večjih podjetjih v našem okraju — kakor smo zadnjič poročali — zajela anketa Okrajnega in občinskih komitejev ter sindikatov, so posebno pazljivo proučili vprašanja okrog organizacije dela. Ugotovitve komisij so pokazale, da imamo v naših gospodarskih organizacijah prav v zvezi z boljšo in smotrnejšo organizacijo dela res še ogromne rezerve, še nadaljnje možnosti za zviševanje družbenega bruto proizvoda, za zviševanje produktivnosti dela — vse v korist družbe, hkrati pa v korist višjega osebnega dohodka proizvajalcev. Zato bo prav, če bodo vsi za to poklicani organi po naših kolektivih z vso osebo prizadetostjo v bodoče še bolj sistematično in bolj smelo ukrepali, da bi izboljšali organizacijo dela v svojem delovnem območju. Pri tem ne bo napak, če se bodo poslej naša podjetja povezovala in se obrabala za nasvete na novoustanovljeni okrajni Zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu.

Oglejmo si nekatere uspehe na polju izboljšane organizacije dela!

Z uvedbo četrte izmene v tovarni Lesonit v Ilirski Bistrici so dosegli letno povečanje proizvodnje za 1000 ton več lesonitnih plošč, pri tem pa zmanjšali nadure za 88 % in delavci delajo le po 42 ur tedensko.

Zdaj pa dokončno!

Ljudska skupščina LRS je na svojem zasedanju minuli teden sprejela zakon o višji pomorski šoli v Piranu. Utemeljil in obrazložil ga je tovariš Vlado Majhen. Dejal je, da je z naglim razvojem Splošne plovbe nastala huda potreba po visoko kvalificiranih kadrih, saj jih bo samo to podjetje v prihodnjih letih potrebovalo nad sto. Sčasoma bodo te potrebe še rasle in je bilo zato nujno, ustanoviti to šolo v Piranu.

Za vse naše pomorstvo in posebej za Piran in Splošno plovbo je nova šola izredno velikega pomena in so njeno ustanovitev toplo pozdravili vsi pomorski in gospodarski krogi, predvsem pa sami pomorščaki.

Srečno, tovariši rudarji!

Ob Dnevu rudarjev — 3. juliju — vsem našim rudarjem v Sečoveljah in v Vremah tudi naše iskrene čestitke in najboljše želje za vse dobro in osebno srečo, hkrati pa mnogo uspehov pri delu!

Seja ObLO Koper

Včeraj je bila seja Občinskega ljudskega odbora Koper. Na dnevnem redu so bila samo upravno-gospodarska vprašanja, med drugim ustanovitev sklada za gradnjo in vzdrževanje šolskih poslopij na področju občine.

VABILO

Vsi nekdanji borci in komandni kader partizanskih enot v sestavi IX. korpusa NOV in POJ pridemo — če nam bo le mogoče — na tovariško srečanje in obujanje spominov na slavne dni bojev te naše enote in vse Primorske prihodnjo nedeljo, 3. julija, na partizanske Lokve nad Čepovanom.

Pridimo vsi!

Precejšnje spremembe v notranji organizaciji je izvršilo tudi podjetje Mehanotehnika v Izoli. Za vodstvo oddelkov so postavili kvalificirane orodjarje, oddelkom dodelili tehnologe, predvsem pa izvedli spremembo notranjih organizacijskih enot tako, da imajo posebne oddelke za pripravo sestavnih delov in posebne oddelke za opravljanje vseh faz dela. Tako so dosegli pravilne količine polizdelkov, ob zmanjšanem številu kontrolorjev točnejšo kontrolo, pravilno terminsko vsklajevanje posameznih proizvodnih faz, manj škarta, lažji obračun proizvodnje in s tem olajšano uvedbo nagrajevanja po enoti proizvodnje.

Po drugi strani pa so komisije ugotovile, da pri dobrem številu anketiranih podjetij zavira boljše organizacijo dela neurejenost evidence, ponekod pa so nekaj podatkov za študij sicer zbrali, ostali pa so nato na pol poti, kajti njihče potle ni tega materiala analiziral! To kaže na neumestno »štednjost«, kajti marsikje je opaziti nekakšen odpor glede na potrebno uvedbo in za kolektiv sila rentabilno zasedbo potrebnih delovnih mest evidentirarjev, statistikov, analitikov i. p.

Precej neradi zapišemo tudi to, kar kaže na precejšnjo zaostalost glede na sodobno organizacijo dela po naših obratih, da namreč skoro nobeno anketiranih podjetij nima organiziranega oddelka za pripravo dela! Po naših podjetjih se — v kolikor se sistematično — ukvarjajo z vprašanji organizacije dela — v večjih podjetjih včasih strokovni kolegi, v manjših pa direktorji ali upravniški obratovi. Izkušnje drugod pa kažejo, da prav oddelki za pripravo dela v veliki meri doprinjajo zviševanju in pocenitvi proizvodnje, in da marsikje to vlogo v še večji meri opravljajo specializirani kadri za proučevanje boljše organizacije dela, bodisi po večjih podjetjih redno nastavljeni, bodisi takšni izbrani strokovnjaki, ki jih na željo zavoda in institucije, kakor je naš okrajni zavod za proučevanje organizacije dela, pošljejo in napotijo v določena manjša podjetja za krajšo dobo, da tamkaj vse stvari proučijo, nato pa predlagajo ustrezne organizacijske spremembe glede na dotedanji proces proizvodnje.

Posebno sedaj, ko že marsikje

uvajajo izpopolnjeni način nagrajevanja po učinku, sistem nagrajevanja po uspehu posamezne ekonomske enote, članom teh ekonomskih enot, se pravi, članom naših delovnih kolektivov, ne sme biti vseeno, ako že njihovi vodilni ljudje v podjetju ob brezbriznosti samoupravnih organov ničesar učinkovitega ne store za boljšo organizacijo dela. Če ne veste, kako bi, pokličite strokovnjaka, da prouči vaš sistem proizvodnje in nato predlaga ustrezne ukrepe. Pobudniki takšnih akcij pa naj bodo sindikalne organizacije, zlasti če drugi odgovorni činitelji v podjetju za kaj takega nimajo potrebne iniciative!

Z IZREDNE OBČINSKE KONFERENCE SZDL PIRANSKE KOMUNE V PORTOROŽU

Sodelovati in odločati v vseh vprašanjih

Izredno občinsko konferenco SZDL v piranski komunici — bila je v torek, 28. t. m. v Ljudskem domu v Portorožu — sta odlikovala izčrpano poročilo, ki ga je v imenu občinskega odbora SZDL podal sekretar Ivan Funa, in sproščena, silno plodna razprava. Poleg 94 delegatov so konferenci kot gostje med drugimi prisostvovali član CO SZDL Jugoslavije Nemanja Marković, sekretar komisije za družbene organizacije pri CO SZDL Jugoslavije Nešo Kostadinović, član GO SZDL Slovenije Mitja Ribičič, sekretar okrajnega komiteja ZKS Albert Jakopič, predsednik OO SZDL Gustav Guzej in predsednik okrajnega komiteja LMS Marija Vogričeva.

Razprava, v kateri je sodelovalo 18 delegatov in gostov, je nakazala celo kopico nalog, ki jih bo morala reševati Socialistična zveza v piranski komunici, da bodo izpolnjene statutarne spremembe in sklepi V. kongresa SZDL Jugoslavije. Poudarjena je bila potreba, da se k reševanju perečih gospodarskih, prosvetnih, socialno-varstvenih in drugih vprašanj pritegne kar najširši krog državljanov in da ti aktivno sodelujejo pri določanju konkretne gospodarske in druge politike v komunici. Samo od državljanov, ki zavestno sodelujejo, smemo pričakovati in od njih zahtevati, da se z vsemi silami zavamejo za

izpolnitev nalog in programov, za katere so se sami odločili. Poguma piranskim občanom ne more manjkati; saj so zadnja leta na mnogih področjih in tudi na izredno težavnem komunalno-stanovanjskem dosegli prav lepe uspehe. O tem se človek lahko prepriča na lastne oči, priča pa o tem tudi znesek 580 milijonov din, ki je bil od 1956. leta uporabljen v te namene.

V skladu z načeli novega statuta SZDL bo odslej v piranski

komuni 11 krajevnih odborov SZDL, katerih področje sovпада s področjem stanovanjskih skupnosti oz. krajevnih odborov. Do jeseni, ko bodo letne konference krajevnih odborov SZDL, bodo tako ti že imeli za seboj razdobje organizacijskega utrjevanja, ki jih bo usposobilo za aktivno udeležbo pri novih nalogah. Ne na zadnjem mestu je med temi priprava na novi petletni perspektivni plan gospodarskega razvoja v državi in s tem tudi v piranski komunici.

F. M.

IZREDNA OBČINSKA KONFERenca SZDL V IZOLI

Krepka organizacijska utrditev

zagotavlja še hitrejšo politično in gospodarsko rast komunice

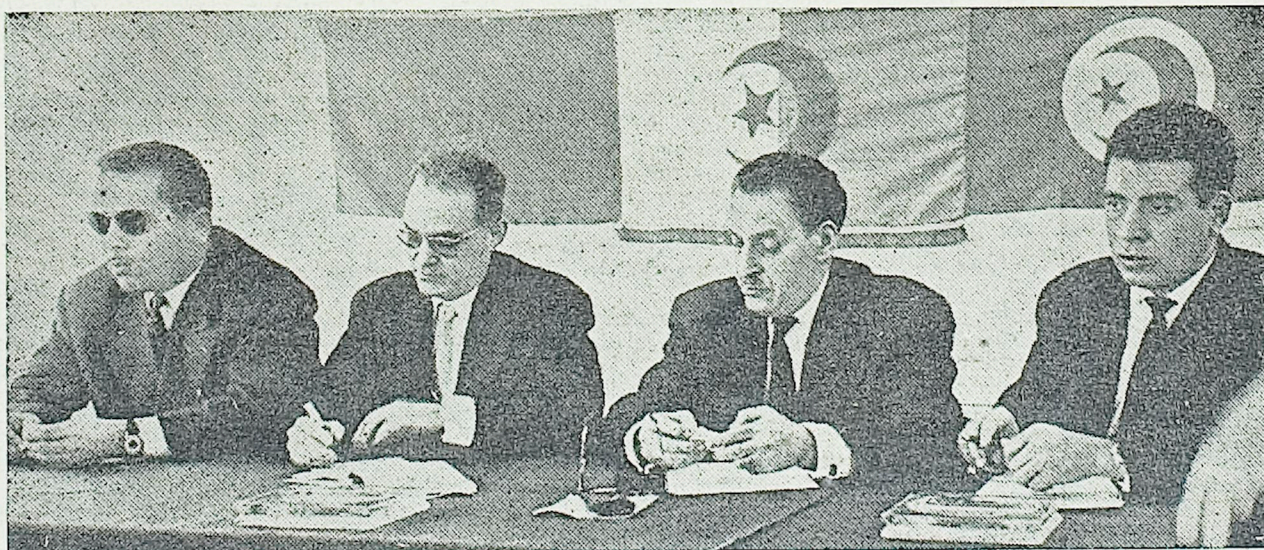
Na izredni občinski konferenci SZDL, ki so se je razen delegatov osnovnih organizacij udeležili tudi okrajni sekretar ZKS Albert JAKOPIČ, sekretar Okrajnega odbora SZDL Ivan MAVSAR, republiški ljudski poslanec italijanske manjšine Gino GOBBO ter predsednik izolske komunice Srečko VIČIČ, so po poročilu predsednika občinskega odbora SZDL Jožeta BUHA temeljito analizirali dosednji družbeni razvoj v komunici.

Po letu 1954 doživlja izolsko področje izreden ekonomski vzpon, posebno očiten v industrijski proizvodnji. Letošnji narodni dohodek bo v primerjavi z letom 1954 skoraj za trikrat večji, prav tako očiten pa je tudi porast fizičnega obsega proizvodnje. Zanimivo podoba daje tudi vzpon proizvodnosti delai izražene v narodnem dohodku zaposlenega občana: medtem ko je zaposleni občan leta 1956 ustvaril 427.000 din narod-

nega dohodka, je njegov delež 1. 1959 že porasel na 618.000, za letos pa se napoveduje delež 736.000 din.

Teh nekaj podatkov daje samo skromno podoba splošnega napredka. Čeprav je v življenju odprtih še obilo vprašanj, pa je na vsakem koraku videti, kako postaja Izola sodobnejša urejena. Stanovanjska graditev, komunalna urejenost očitno pričata o nenehni prizadevanosti po višji in udobnejši življenjski ravni vseh občanov. Povezanost med proizvajalci, organi delavskega samoupravljanja ter komunjo pa oblikujejo čedalje jasnejše in trdnjše socialistične odnose med vsemi občani. Doslej ustvarjeni pogoji obetajo komunici najlepši nadaljnji razvoj, posebno še, ko bo delovnim ljudem uspelo v kar največji meri izkoristiti dvoje izrazito odprtih rezerv: DOSLEDNO IZVESTI NAGRAJEVANJE PO UČINKU TER DVIGNITI NA KAR NAJVIŠJO RAVEN DOSLEJ SE SKROMNO PROIZVODNJO V KMETIJSTVU.

Razprava na današnji konferenci je v marsikateri nakazala v glavnih obrisih bližnji razvoj, poglobljene naloge ter politično vlogo SZDL v nadaljnji rasti komunice. V razpravi o vlogi in delu SZDL v prihodnjem obdobju sta s tehtnimi prispevki sodelovala tudi Albert JAKOPIČ in Ivan MAVSAR. Svojo odgovorno politično vlogo v rasti komunice bo SZDL mogla še izdatneje izpolnjevati po sedanjih strukturalnih reorganizacijah. Namesto dosedanjih 14 osnovnih organizacij bo poslej v izolski komunici 7 krajevnih organizacij, 3 večje, na strnjemem izolskem mestnem področju, ki bodo obsegale troje stanovanjskih skupnosti, in 4 na podeželskem okoliškem področju. Do jeseni, ko so po tej reorganizaciji napovedane letne konference krajevnih organizacij, bo v izolski komunici SZDL organizacijsko že utrjena ter bo tudi že krepko zastavila svoje delo po smernicah in sklepih V. kongresa.

Ves svet je z velikim odobravanjem in olajšanjem sprejel novico, da je končno Francija ubrala realnejšo pot v svoji afriški politiki tudi glede Alžira, ki ga je doslej smatrala za integralni del lastne države. Začasna alžirska vlada (na sliki od leve proti desni Ouamrane, Lamine Debaghine, predsednik Ferhat Abas in Ben Tobal) je pristala na neposredna pogajanja z De Gaulleom v Parizu. Razgovori za zeleno miljo naj odločijo nadaljnjo usodo Alžira, ki že šest let krvavi v neenakem boju za svojo svobodo, zato ne more biti nobenega dvoma, da je izhod samo eden: svoboda in neodvisnost še za eno afriško deželo

V HRPELJAH PRVA V KOPRSKEM OKRAJU POKONGRESNA OBČINSKA KONFERENCA SZDL

Blaginjo ustvarjajo naši napor!

Tudi v Hrpeljah, kjer je bila pred tednom izredna občinska konferenca SZDL, so obsežno razpravljali o nalogah Socialistične zveze po V. kongresu, o njenih nalogah v zvezi z gospodarsko in družbeno problematiko hrpeljske komunice, hkrati pa so sprejeli skrbno izdelan predlog glede prilagoditve organizacijske strukture novemu statutu SZDL. Po tem predlogu bodo na področju hrpeljske komunice formirali 36 krajevnih organizacij SZDL z devetimi podružnicami; gre za zaključene teritorialne enote z bistveno skupnimi problemi in nalogami, kar bo nedvomno pozitivno vplivalo na vsestransko pozitivno in večjo aktivnost krajevnih organizacij — to pa je najboljše jamstvo, da bodo občani hrpeljske komunice lahko preko teh dobro organiziranih enot lokalne samouprave uspešno izpolnjevali temeljna načela dejavnosti SZDL — krepitev

neposredne vloge proizvajalcev in komunice kot osnovne družbene skupnosti in jačanje materialne baze z nadaljnjim razvijanjem proizvodnosti dela, sistema nagrajevanja in modernizacijo proizvodnje.

O teh bistvenih napotkih pokongresne konference, ki jih je temeljito obdelal v uvodnem referatu tudi predsednik občinskega odbora SZDL Slavko KOVŠČA, povzemamo še nekaj značilnosti, ki nesporno dokazujejo pozitivne spremembe in napredni razvoj hrpeljske komunice v zadnjih letih. To trditve najlepše ilustrira podatek, da se je celotni dohodek občine dvignil v razdobju od leta 1956 do 1959 za 184 odstotkov, medtem ko bo družbeni bruto proizvod izkazal konec tega leta kar 227-odstotno povečanje v primerjavi z letom 1956. Se večji skok so zabeležili v narodnem dohodku, ki je znašal preteklo leto že 157 tisoč dinarjev na osebo (prej 26.000 din) — zato je razumljiva optimistična napoved, da bo narodni dohodek na osebo dosegel v nadaljnjih petih letih zavidljiv znesek — 200 tisoč dinarjev. Ta očitni napredek je po besedah tovariša Kovšče pripisati predvsem industriji, ki je z novimi obrati »Iplase«, »TOS«, lesnim podjetjem »Jelka« in Opekarno Obrov postala gospodarska osnova in odločujoč činitelj za nadaljnji razvoj komunice. Večja pripomnila, da bodo z bodočo razširitvijo teh obratov in z rekonstrukcijo manjših obratov kmalu zagotovili zaposlitev 400 osebam, to pa pomeni dokončno rešitev vprašanja viška delovne sile.

Slej ko prej pa bo v hrpeljski komunici ostalo kmetijstvo temeljni vir dohodkov, posebno še, ker se zdaj niso izkoriščene vse možnosti kmetijske proizvodnje. Referent kot kasejša razprava so pokazali, da ni iskati slabega napredovanja kmetijstva zgolj v zanimanju na račun industrije, ampak tudi zaradi nezainteresiranosti vodstev kmetijskih združenj, slabe organizacije dela, razdrobljenosti kmetijskih posestev, pomanjkanja strokovnih kadrov in podobno.

V zvezi z nadaljnjim razvojem in uveljavljanjem komunice je referent obravnaval tudi vprašanje stanovanjskih skupnosti, za katere je vse doslej prevladovalo mnenje, da ni objektivnih pogojev za njihovo formiranje. Toda praksa je pokazala, da so

rasle in se razvijajo stanovanjske skupnosti v dokaj težavnejših pogojih kot so v Hrpeljah in Kozini, zato bo tudi tukaj prva skrb SZDL, da razbije to miselnost in prikaže pomen te organizacije za družbeni standard prebivalstva.

Na konferenci je bilo govora tudi o splošnem napredku vasi. Delegati so ugotovili, da beležijo v slednji hribovski vasi po zaslugi vsestranske skrbi družbe in skupnih naporov prebivalstva očitni napredek, tako glede elektrifikacije, raznih drugih komunalnih pridobitev, šolstva, zdravstva in podobno. Zal pa ponekod spremljajo te napore, kot na primer v Rodiku, z očitnim podcenjevanjem in individualističnim stremuštvo. Nedvomno bodo tudi tukaj imele osnovne organizacije SZDL ob nenehni skrbi za dvig kulturne ravni prebivalstva podoželja glede tega še posebno veliko.

Konferenci so prisostvovali tudi ugledni gostje — sekretar OK ZKS Koper Albert Jakopič-Kajtimir, predsednik OO SZDL Gustav Guzej in predsednik Oblo Hrpelje tovariš Ovcarič. Slednji je v svojem izjavljanju obravnaval med drugim ekonomski položaj komunice, ki se je zahvaljujoč aktivni izgradnji celotnega gospodarstva in ob pomoči družbe že uvrstila med razvitejša področja, zato bo lastna ekonomska baza čedalje odločilnejši činitelj in glavni vir sredstev bodočih občinskih proračunov. Pri tem je omenil visoke investicije za industrijo, obrt in stanovanjsko izgradnjo, ki so v zadnjih dveh letih dosegle 575 milijonov dinarjev, medtem ko je doslej bilo samo za elektrifikacijo vloženo 28 milijonov. Te naložbe in čedalje smotnejše gospodarjenje kolektivov zagotavljajo komunici ekonomski obstoj in nadaljnji razvoj, je dejal tovariš Ovcarič in na koncu s prikazom izpolnjevanja letošnjega družbenega plana zagotovil, da bodo razen v kmetijstvu in delno v obrti ter gostinstvu izpolnili letošnji družbeni plan brez težav.

Hrpeljski komunici je za lepe gospodarske uspehe izrekel priznanje tudi predsednik OO SZDL Gustav Guzej. Menil je, da je za odpravljanje raznih slabosti, ki jih je nakazala konferenca, odgovorna predvsem SZDL, ki bo morala najti primerne oblike reševanja vseh teh problemov. Če SZDL kot posebna oblika družbenega upravljanja še ni dovolj utrjena, je treba iskati vzroke predvsem v premalo doslednem sodelovanju vseh članov, ki bodisi preko zborov volivcev ali krajevnih odborov premalo krepijo in razširjajo sistem družbenega upravljanja v komunici. Ob koncu je obsežneje govoril o naših uspehih socialističnega razvoja in o njegovem vplivu na našo zunanjo politiko, kar je prišlo še posebej do izraza na V. kongresu, ki je globoko odjeknil v vsem svetu.

Pred zaključkom konference je dopolnil razpravo tovariš Kajtimir s tehničnimi pripombami glede bodočih nalog SZDL in označil za škodljiv pojav razna lokalistična naziranja in zagajeno razpravljanje o vprašanjih, ki so povezana s celotnim uspehom naše skupnosti. Izrazil je prepričanje, da bo le dobra organizacijska oblika SZDL s svojimi sekcijami lahko zagotovila ustrezno ukrepanje na vseh področjih družbenega, gospodarskega in kulturnega življenja, medtem ko bo nadaljnja decentralizacija terjala od slednjega državljana boljše gospodarjenje, večjo odgovornost in končno še več ustvarjalnega poleta, od katerega je v celoti odvisna blaginja vsakega državljana in vsake komunice. (bb)

Obvestilo

Od 1. julija 1960 dalje bo pošta pobirala dostavnino za vse dostavljene pakete. Dostavnina bo znašala do teže 5 kg 50 din, čez 5 kg pa 100 din.

Če naslovnik ne bi hotel, da se mu paketi dostavljajo, naj to sporoči svoji pošti.

Ceste naj ne bodo naši sovražniki

Pred menoj ležita dva šopa parpirjev: zaključno poročilo o akciji, namenjeni kolesarjem in program akcije za voznike motornih vozil in mopedistov. Oboje sem skrbno prebral, od prvega do zadnjega stavka in se zamislil. Zakaj vse to? Komu je to namenjeno? Morda tistim, ki ta trenutek umirajo na cesti razbiti in iznakaženi? Za te je že prepozno! Glas tistih, ki opozarjajo, svari in uči, utegne priti do tistih, ki bodo zapustili bolnišnico bolj ali manj sposobni za življenje in delo in do vseh tistih, ki se bodo kdajkoli podali na cesto — peš, s kolesom, avtom ali motorjem. Slišali naj bi ga vsi in vedeli, da se lahko na cesti pripeti vsak hip nesreča, ker je vedno več motornih vozil, ker vsi vozniki ne poznajo ali pa ne spoštujejo prometnih predpisov, ker so med njimi taki, ki so raztreseni, utrujeni ali pod vplivom alkohola, ker se nekaterim vse preveč mudi, ker se zgodi, da so na vozilu usodne okvare... In vse to ni pesem življenja. To je pesem smrti in solza.

Nekje v Ljubljani sem videl na veliki tabli narisane vse ceste v Sloveniji. Pred tablo je stala velika gruča ljudi in gledala raznobarvne bučike, ki so bile zabodene vzdolž narisanih cest. Ne spominjam se, katera barva je predstavljala smrtno nesrečo, menda rumena. Med drugimi nesrečami, ki so pomenile težke in lažje nezgode, jih je bilo toliko, da je gledalcem zastajala sapa. Ena taka bučica je bila zasajena ravno na tistem mestu, kjer sem bil pred nekaj tedni prej sam priča nesreči, ki je terjala življenje neprevidnega motorista. V bližini table so bile razstavljene

fotografije žalostnih prizorov. Ne bom jih opisoval. Marsikdo od bralcev jih je že sam doživel, marsikdo pa je o njih slišal. Morda so jih gledali v filmih, morda so o njih brali. »Tisti, ki se je ubil z motorjem... Tisti, ki je povozil otroka... Tisti, ki je zadel v tovornjak... Tisti, ki je padel s kolesa in si zlomil roko... Tisti...« Kolikokrat smo to že slišali ali izrekli! Ali se nam ne zdi, da so postale te besede že vse preveč vsakdanje? In kdo bo sedaj tisti, ki...? Zdi se mi, da še zdaj slišim glasek drobne deklice, ki sprašuje svojo mater: »Zakaj tata ne more več vstati?« Ona pa stoji napremično in gleda v krsto, kjer leži njen mož. Misli so se ustajale. Z očmi sem mehanično preletel nekaj stavkov v poročilu. Tukaj so: »Med akcijo, Na cesti nisi sam!« smo na območju občine Sežana raztrosili 450 letakov. Kolesar, na cesti nisi sam!« Nadaljnji 800 letakov smo razdelili po javnih lokalit. Okrog 200 nalepnice je bilo nalepljenih na dvokolesa v podjetjih in na javnih mestih. Večjih in manjših lepakov je bilo 220...«

»Komisija za javno in prometno varnost se je sestala trikrat. Razpravljala je... v 26 šolah je bilo ustanovljenih 40 kročkov za kolesarje. Učitelji in uslužbenci Ljudske milice so imeli 640 predavanj. Na šolah v Sežani in Divači so bile ustanovljene pionirske prometne straže, ki so poslušale 8 predavanj.

Na Dan mladosti je bilo v Sežani tekmovanje pionirjev v pravilni vožnji z dvokolesi. Tekmovalo je 61 pionirjev. V Divači je bila ocenjevalna vožnja že 1. maja... Filme je gledalo 965 otrok.

Razdeljenih je bilo veliko število brošur in slikanic...«

»Predavanja so bila v tovarni pletenin, v SGP »Kraški zidar«, na železniški postaji Sežana, v bolnišnici TBC, v Mehanični tkalnici in mizarškem podjetju v Senožečah, v rudniku Črtnega premoga v Vremskem Britofu, v Kurilnici Divači, na železniški postaji v Divači, v »Aluminiju« in »Boru« v Komunju, v Mizarškem podjetju Divači (v Divači in Dutovljah). Predavanja je poslušalo skupaj 1055 delavcev. Od pregledanih 486 dvokoles v podjetjih, jih je imelo 127 razne okvare ali pomanjkljivosti, ki bi utegnile povzročiti nesrečo. Komisijam za higiensko in tehnično zaščito so bile dane smernice za občasne preglede dvokoles. Sindikalne podružnice in komisije za higiensko in tehnično zaščito naj bi pazile na to, v večjih podjetjih pa naj bi ustanovili primerne servisne delavnice z najnujnejšo opremo, ki je v sežanskih trgovinah skoraj ni moč dobiti.

»In še predavanja in filmi na vaseh...«

Program akcije za voznike motornih vozil in mopediste. Štiri strani je dolg in obsega 12 točk. Na koncu je napisano: »Z izvajanjem tega programa mora začeti komisija takoj. Vsak državljan je dolžan sodelovati pri izvajanju preventivnih ukrepov.«

Program obsega razdobje od 19. junija do konca avgusta. Zopet so predvidena številna predavanja, predvajanje filmov, trosenice letakov, prirejanje spretnostnih voženj, v Sežani naj bi v tem času razstavili slike prometnih nesreč itd. To je glas tistih, ki opozarjajo: naše ceste naj bodo naši zavezniki, ne pa sovražniki.

III. zlet tabornikov koprškega okraja je bil tokrat v Divači. Na sliki: vzorni tabor na travniku za Risnikom je tri dni vzbujal živo zanimanje številnih domačinov in potnikov, ki jih 64 avtobusov dnevno prevaža skozi Divačo

Tretji zlet tabornikov koprškega okraja

Od četrta do nedelje so trajale prireditve tretjega zleta tabornikov koprškega okraja. Zaključna slovesnost je bila v nedeljo dopoldne v Divači, ko so zastopniki oblasti čestitali tabornikom k doseženim uspehom. Na častni tribuni so bili med drugimi tudi podpredsednik OLO inž. Peter Aljančič, ki je zastopal službeno odsotnega pokrovitelja zleta — predsednika OLO Koper Albina Dujca, nadalje organizacijski sekretar okrajnega komiteja ZKS v Kopru Jože Božič in predsednica okrajnega komiteja LMS v Kopru Marija Vogričeva.

Podpredsednik Aljančič je naglasil velik pomen taborniških zletov, saj se mladina spoznava s slavnimi stranmi osvobodilnega boja, hkrati pa tudi z dosežki povojne socialistične graditve. Tovariš Aljančič je tudi na kratko seznanil tabornike z gospodarskimi uspehi koprškega okraja in med drugim naglasil, da je koprskemu okraju uspelo v zadnjih treh letih skoraj podvojiti obseg proizvodnje in storitev.

NEPOZABNI VTISI S PARTIZANSKEGA POHODA

Taborniške prireditve so se začele že v četrtek, ko so odredi organizirali pohod po partizanskih poteh koprške, postojnske, sežanske in ilirsko-bistriške občine. Tabornikom so se pridružili še člani SZDL, Ljudske mladine, Zveze borcev in drugih organizacij, na mnogih krajih pa smo videli tudi pripadnike JLA. Prebivalstvo je udeležence vsepovsod toplo sprejelo in jih bogato pogostilo. Ob tabornih ognjih so udeleženci preživeli nepozabne večere, ko so poslušali pripovedovanja starih borcev.

Pohod po partizanskih poteh je trajal dva dni. V petek proti večeru so se vsi udeleženci zbrali v Divači.

OBČINSTVO PLOSKA MOJSTRU V SIGNALIZIRANJU

Na zaključni prireditvi v nedeljo dopoldne je pozdravil tabornike tudi član izvršnega odbora Taborniške zveze Slovenije Roman Zupan. Tudi on je naglasil, kako pomembno je za vzgojo mladih ljudi potovati po partizanskih krajih in se seznanjati z ljudstvom, ki je toliko iztrgovalo med vojno in v povojni izgradnji. Hkrati je naglasil, da bi take prireditve pogostje organizirali tudi zaradi tega, ker ima kmečka mladina lepo priložnost opazovati taborniške večerine in se navdušiti za organizacijo.

Ob zaključku je Roman Zupan izročil divaškemu taborniškem odredu Janko Premrl-Vojko najvišje priznanje taborniške organizacije — naziv partizanskega odreda. Številna priznanja pa so dobili tudi številni drugi odredi in posamezniki.

Na zaključni prireditvi so ta-

Razpis

Občinski ljudski odbor Piran razpisuje za šolsko leto 1960/61: 1 štipendijo za gimnazijskega abiturienta, ki bi se vpisal na finančni oddelek višje upravne šole v Ljubljani;

2 štipendiji za IV. letnik ekonomske srednje šole v Ljubljani, namenjen za finančno stroko.

Interesenti, ki bi hoteli po končanem študiju stopiti v službo v upravi za dohodke ali v računovodstvu pri tem ljudskem odboru, naj pošljejo svoje prošnje komisiji za štipendije Občinskega ljudskega odbora Piran. Prednost imajo odličnjaki in to sinovi družin, stanujočih v občini Piran, posebno oni z znanjem obeh jezikov.

Vneboj vstah

SEUL — Predsednik Eisenhower je na svoji poti s Tajvana v Južno Korejo imel krajši postanek na otoku Okinava, vojaškem oporišču ZDA na Pacifiku. Prišlo je do spopada med demonstranti in pripadniki ameriške mornarice. Demonstranti na Okinavi so vzklkali protiameriška gesla in zahtevali vrnitev otoka Japonci. Ameriški mornarji so z bajoneti na puškah zagotovili predsedniku in njegovemu spremstvu prost prehod.

TOKIO — Odpor proti obrambni zvezi med ZDA in Japonijo je v Deželi vzhajajočega sonca čedalje večji. Razen demonstracij, pri katerih sodeluje več milijonov ljudi, prihajajo prebivalci Tokia v japonski parlament, da bi podpisali petico proti vladni premiera Kijši in proti avtomatično ratificiranemu ameriško-japonskemu sporazumu o vzajemni varnosti. Kot znano, so Japonci z množičnimi demonstracijami, ki jih vodijo socialisti in sindikati Soho, preprečili tudi napovedani obisk ameriškega predsednika.

SLOVENSKI JADRAN

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradak. Izdaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezen izvod 10 din. — Letna naročnina 500 din, za tujino 1200 dinarjev ali 3,5 am. dolarja. — Bančni račun 602-70-1-181. Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Tisk in kilež tiskarna CZP »Primorski tisk«.

TUDI V KMETIJSTVU — V ZADRUGAH IN NA DRŽAVNIH POSESTVIH

z boljšim nagrajevanjem k višji proizvodnji

Res da so zadruga kmetijska gospodarstva začela uvajati sistem nagrajevanja po delu občutno kasneje kot na primer v industriji, vendar so kljub temu dosegli tudi tukaj že pretekle leto lepe uspehe. K temu so v nemajhnini meri prispevali v prvi vrsti sami zadrugi kolektivi, enoten sistem nagrajevanja po enoti proizvoda pa jim je omogočil tudi osnutek tarifnega pravilnika, ki ga je zadrugi posestvom posredovala Glavna zadruga zveza LRS. Zal pa kljub ugotovitvam o prednosti takega nagrajevanja le še povsod niso čutili potrebe, da bi uredili vprašanje nagrajevanja po enoti proizvoda bolj dosledno, zato ni čudno, da so se prav pri delitvi osebnega dohodka spoprijeli s precejšnjimi težavami. Nasprotno pa beležijo povsod tam, kjer jim je uspelo vnesti v tarifni pravilnik osnovna načela spodbudnega nagrajevanja, dobre rezultate in porast proizvodnje.

Praksa je tudi pokazala, da bodo morale kmetijske zadruge posvetiti v bodoče več skrbim sestavi gospodarskih računov in skrbni analizi gospodarskih uspehov oziroma rezultatov za pretekla leta, kajti brez teh elementov, ki so hkrati osnova za večino postavk v tarifnih pravilnikih, ne bi mogli doseči zadovoljivih rezultatov. Analiza izpolnjevanja tarifnih pravilnikov za preteklo leto je na primer v večini kmetijskih zadrug pokazala, da bo treba dopolniti in delno spremeniti predvsem sistem nagrajevanja po enoti proizvoda. Tukaj bodo morali dosledno upoštevati ločitev

posameznih delovnih mest, kjer se meri delovni učinek v količinskih pokazateljih, in delovna mesta, kjer je učinek dela možno meriti s finančnim uspehom.

Pohvalno je tudi to, da novi tarifni pravilniki niso bili povod za pretirano izplačevanje plač, ampak so se nasprotno nekateri kolektivi celo odpovedali delu osebnega dohodka, ki bi jim sicer pripadal po določenih tarifnega pravilnika. Zadruga kmetijska gospodarstva pa bodo morala zaradi specifičnosti, ki jih glede družbenega upravljanja ne izenačujejo s sistemom upravljanja v podjetjih, upoštevati te pogoje, da bi se v bodoče izognili nekaterim težavam. Kaže pa se tudi potreba po formiranju rezervnega sklada plač, da bi lahko krili izpad osebnih dohodkov tam, kjer je prišlo do tega brez neposredne krivde delavcev.

Ob teh načelnih ugotovitvah pa velja pripomniti tudi to, da so pri sestavljanju tarifnih pravilnikov kmetijskih zadrug premalo sodelovali obč. sindikalni sveti. Ker je očitno, da bomo tudi v kmetijstvu lahko stopnjevali proizvodnjo le z boljšim sistemom nagrajevanja, zasluži ta pojav vso grajo, in to tembolj, ker okrajna zadruga zveza zaradi pomanjkanja kadra tudi ni mogla nuditi kmetijskim zadrugam pri sestavljanju tarifnih pravilnikov zaželene pomoči. Zato je toliko bolj pohvalno, da so kljub temu izvedli dosledno domala vsa določila dobro sestavljenih tarifnih pravilnikov v KZ Hruševje, Duvljev, Izola in Prem, z manjšim

odstopanjem pa KZ Bertoki ter Šmarje. Da takih uspehov niso dosegli tudi druge kmetijske zadruge, pa si je mogoče tolmačiti prav zaradi pomanjkljivo preciziranih tarifnih pravilnikov — pri večini so manjkala določila o načinu delitve dohodka na posamezne dejavnosti —, kar pa je imelo za posledico, da so bili osebni dohodki porazdeljeni na posamezne delavce raznih dejavnosti brez upoštevanja finančnega rezultata. Labilen položaj zaradi odvisnosti kmetijske proizvodnje od vremena in nekaterih drugih činiteljev pa položaj kmetijskih zadrug v prizadevanju za boljši sistem nagrajevanja še bolj otežkoča. (bb)

Po zaključku šolskega leta so imeli dijaki III. letnika učiteljskega v Koprski štirinajstredniški kmetijski kombinatu v Koprski. V tem času so se seznanili z vrtnarstvom, vinogradništvom in živinorejo. Ogleдали so si tudi laboratorij v kmetijski šoli in imeli predavanja o ureditvi podjetja. Namen prakse je bil, da bi se bodoči učitelji čim bolj seznanili s sodobnimi metodami dela v kmetijstvu. Ker je bila ta oblika prakse prvič uvedena, ni popolnoma uspela. Pokazale so se pomanjkljivosti, ki pa jih bo moč drugo leto brez težav odpraviti. Je.

PRED VELIKO AKCIJO ZBIRANJA SREDSTEV ZA IZGRADNJO VAŽNIH OBJEKTOV DRUŽBENEGA STANDARDA V KOPRU

Preizkušnja vzajemnosti in kolektivne odgovornosti

Gre za gradnjo štirih najvažnejših objektov, ki zastopajo kar tri področja družbenega standarda prebivalcev koprskih komun: kulturo in šolstvo ter zdravstvo in gospodarstvo — ali točneje — potrebe narekujejo neodložljivo gradnjo kulturnega doma, osnovne šole, zdravstvenega doma in klavnice. Nujnosti teh objektov resda ni treba posebej utemeljevati, saj je slednjemu občani znano sedanje stanje, ki je že več let predmet bolj ali manj žolčnih razprav in kamenj splošne vseh sestankih, na zborih volivcev in povsod, kjer je bilo govora o teh problemih. Vsem je tudi znano, da si Občinski ljudski odbor Koper in razne organizacije že nekaj let nenehno prizadevajo, da bi končno začeli z gradnjo teh objektov, toda odprto vprašanje potrebnih sredstev je bila poglavitna ovira in edini vzrok odlaganja.

Nagel razvoj našega okrajnega mesta in rastoči pomen Koprke kot gospodarskega, političnega in kulturnega središča seveda stopnjuje ta problem z leta v leto. Zato je povsem razumljiv dokončni sklep ObLO Koper, da je treba že letos začeti z deli na vseh omenjenih objektih s predvidenim rokom izgradnje v dveh oziroma treh letih. Ker bo gradnja vseh objektov veljala nad eno milijardo dinarjev, seveda ni moč računati le na udeležbo sredstev občinskega proračuna, zato gre dejansko za kolektivno akcijo, v kateri bodo imeli največji pomen prispevki kolektivov in samonprispelki državljanov — sednji predvsem pri gradnji novega šolskega poslopja. Občina pa bo razen prispevkov iz bodočih proračunov najela tudi uvozne kredite za delo pri klavnici, investicijski sklad občine pa računa tudi na natečaj za kredit pri podjetjih. Upoštevati je treba še posojilo OLO Koper, medtem ko je za gradnjo zdravstvenega doma zagotovil Okrajni zavod za soc. zavarovanje Koper 20 milijonov dinarjev za prvo fazo gradnje.

Vprašanje financiranja teh novogradenj družbenega standarda je bila tudi edina točka dnevnega reda na zasedanju zbora proizvajalcev ObLO Koper pretekli teden. Gre namreč za tipično nalogo zbora proizvajalcev, saj so njegovi člani tolmačili prav ta vprašanja na zborih volivcev pri

sprejemanju družbenega plana. Predsednik ObLO Koper Miran Bertok in podpredsednik Marko Rajner sta ugotovila, da je stanje in program kot celoto, medtem ko je direktor kinematografskega podjetja »Globus« Slavko Prijon obrazložil program gradnje kulturnega doma. Iz poročil in razprave povzemamo nekaj misli in podatkov, da bi pred to veliko akcijo čim bolj osvetlili upravičenost te visoke investicije.

Pomanjkanje šolskega prostora je nedvomno osnovni problem našega okrajnega mesta in povzroča predvsem vodstvom šol spricho močnega dotoka novih učencev hude preglavice. V sedanjih 22 učilnicah se namreč gnete kar 1581 otrok v dveh izmenah ter je v nekaterih razredih tudi po 40 otrok v enem prostoru, povprečje površine na enega učenca pa znaša komaj tretjino predpisane normative. Ker se bo že prihodnje šolsko leto število šoloobveznih otrok povečalo na okrog 1900, obstaja upravičena bojazen, da bo pouk v treh izmenah edina rešitev. Nova osnovna šola, za katero bodo načrti končani že konec tega meseca, bo na Bonifiki, vseljava pa bo v šolskem letu 1961-62. Pripravljalni odbor, katerega predsednik je tovariš Albin Dujc, se razpolaga s 100 milijoni dinarjev, kar bo zadostovalo le za prvo fazo gradnje, zato so nadaljevalna dela toliko bolj odvisna od razume-

vanja kolektivov podjetij in samonprispelkov državljanov.

Tudi pomena gradnje sodobnega kulturnega doma s kino dvorano in prostori za kulturne prireditve ni treba posebej poudarjati. Lokacija je določena za zemljišče v parku pred hotelom Triglav s podaljškom na bonificirano zemljišče, skupni stroški gradnje pa bodo znašali 320 milijonov dinarjev. Kinematografsko podjetje bo izvedlo akcijo za zbiranje k že predvidenim sredstvom na svojstven način, ker bo predložilo kolektivom podjetij predlog za predvajanje reklam v kinematografih, kar bo nedvomno dragocen prispevek za gradnjo v treh etapah. Naj pripomnimo, da stroške gradnje na bonificiranem ozemlju močno povečujejo globoki temelji, do 24 metrov v globino. Za gradnjo kulturnega doma je bil ustanovljen poseben sklad, stalen sklad pa bi morali ustanoviti tudi za gradnjo šole, saj perspektiva kaže, da tudi s to novogradnjo vprašanje šolskega prostora ne bo rešeno za dalj časa.

Vprašanje gradnje novega zdravstvenega doma rešujemo tudi že lep čas, zato je odločitev za novogradnjo toliko bolj razveseljujoča. V tej novi zdravstveni ustanovi, ki bo po predvidevanjih zgrajena do leta 1962, bodo našli skupne prostore splošna ambulanta, zobna ambulanta ter laboratorij. Začetek del je predviden za konec tega leta, za prvo fazo gradnje pa je, kot smo že omenili, zagotovil sredstva OZZS Koper.

In končno bo s to veliko akcijo rešeno tudi vprašanje klavnice, ki bo rabila potrebam celotnega obalnega področja, kajti tudi izloška in piranska klavnica nista več v skladu s higiensk-sanitarnimi predpisi, da ne govorimo o koprski, za katero obstaja vprašanje obstoja že eno leto. Sedanja provizorična ureditev vsakega kor ni jamstvo, da ne bi moglo priti do okužb ali celo do epidemije. Končno pa je tudi zmogljivost sedanje klavnice premajhna, zato je projektant upošteval tudi bodoče potrebe Koprke in ostalega obalnega pasu. Sredstva za gradnjo klavnice, ki jo bodo začeli kmalu graditi v Dekanih, bodo črpali delno iz investicijskega sklada občine — iz razpisnega natečaja za kredit pri podjetjih — delno iz uvoznega kredita za delo opreme, vsekakor pa je računati tudi na pomoč vseh obalnih občin in na razumevanje kolektivov, ki se nedvomno zavedajo pomena te gradnje. Sicer pa strošek za gradnjo klavnice ne bo presegal 150 milijonov dinarjev, ker se je projektant omejil v notranji ureditvi in opremljenosti na najbolj nujno funkcionalnost.

Zbor proizvajalcev je med svojimi sklepi sprejel tudi predlog o skrajnem varčevanju in ekonomičnosti izgradnje in sklop, da bodo člani zbora takoj skupno z vodstvi podjetij in delavskimi sveti analizirali gospodarsko stanje posameznih podjetij in na osnovi plačilne možnosti predložili predlog kreditiranja za vse objekte za to leto v razpravo in potrditev delovnim kolektivom. Razen tega pa bo zbor proizvajalcev predlagal vodstvom gospodarskih organizacij in delavskim svetom, naj v svojih gospodarskih planih za prihodnje leto upoštevajo svoj delež za financiranje teh važnih objektov družbenega standarda v letu 1961. (bb)

Ni skrbi za krmo

Na zadrugi posestvu Odolina pri Materiži so te dni srečno spravili pod streho okoli 600 stotov sene. Pri košnji in spravilju krme so bili zaposleni domači in najeti delavci, s katerimi je bila zadruga že pred tem sklenila pogodbo. Kljub suši v pomladanskih mesecih je bil pridelek tako količinski kakor tudi kvaliteten precej dober. To je pripisati predvsem kotlinastemu zemljišču, ki zadržuje vlogo. Zdalj bodo pričeli kositi še na travnikih in senožitih pri Materiži na večjih površinah. KZ Hrpele-Kozina goli na tem priključnem posestvu trenutno že 200 glav živine z urejenimi pitališči. Jalovo živino pa so pognali na pašnike na Slavniki.

Pred reorganizacijo obratov KGPZ Sežana

25. junija je bila tretja seja KGPZ Sežana. Namenjena je bila analizi poslovanja obrata Gruda v Sežani in ureditvi statusa živinorejske ekonomije v Dolenji vasi, sprejete pa so bile tudi nekatere spremembe tarifnega pravilnika.

Poslovanje »Grude« je analizirala posebna komisija, ki je ugotovila, da so mesnice v Sežani, Divači, Stanjelu in Brestovici pri Komnu obratu v veliko breme. Klavno živino je morala »Gruda« nabavljati pri kmetijskih zadrugah, zaradi česar so bile cene v njenih mesnicah višje kot v zadrugi mesnicah, ali pa je morala trpeti del razlike med nabavno in prodajno ceno. Seveda so še drugi vzroki, kakor padec prometa, zlasti v sežanski mesnici, kar pa je spet bolj ali manj posledica prvega vzroka. Rešitev se je pokazala v tem, da mesnice »Grude« prevzemajo področne zadruge, »Gruda« pa naj bi se osamosvojila v samostojno podjetje, ki bi se ukvarjalo s prodajo reprodukcijskega materiala in tistih odkupljenih viškov kmetijskih pridelkov, ki jih ne bi mogle prodati zadruge. O tem vprašanju naj bi čimprej razpravljale

zainteresirane zadruge. Nujno je namreč, da se »Gruda« v najkrajšem času osamosvoji. O tem pa naj bi odločil tudi zbor proizvajalcev občinskega ljudskega odbora, ki bo že sredi julija seznanjen s stanjem v obratu.

Glede na bližnjo reorganizacijo poslovnih zvez so v razpravi mimogrede omenili, da bi bilo zelo umestno, ko bi reorganizirali tudi obrat Mlekarna v Sežani. Tudi ta obrat naj bi dobil status samostojnega podjetja.

Upravni odbor je sprejel tudi sklep, da živinorejski obrat v Dolenji vasi preimenujejo v »Ekonomijo Senožetec«. Ko so sprejeli pravilnik ekonomije, je upravni odbor imenoval za novega obratovodjo inž. Slokarja, ki je tudi član upravnega odbora.

Končno so na seji sprejeli tudi nekatere spremembe tarifnega pravilnika KGPZ. —er

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Sedaj je turizem na prvem mestu

Vedno hitreje gremo naproti dnevom, ki predstavljajo v turističnem pogledu višek. Za koprski okraj kot celoto je to posebno važno, ker predstavlja zanj turizem in dohodki od njega zelo visoko in s tem tudi važno postavko.

V letošnjem družbenem planu je predvideno, da bo porastel v gostinstvu promet za 24%, v turizmu pa za 15%. Od slednjega porasta naj bi odpadlo 13% na domači turizem. To so vsekakor znatne številke, če pomislimo, da je bil promet tako v gostinstvu kot v turizmu v lanskem letu zelo visok, da ne rečemo med najvišjimi v povojnih letih.

V prvih štirih mesecih se je izkazalo, da so predvidevanja realna in promet v omenjenih dejavnostih je naglo raste. V maju pa po zadnjih podatkih zasledimo nenaden padec turističnega prometa, zlasti tujcev. Konkretno je bilo celo ugotovljeno, da je bil zabeležen zlasti padec števila tujih turistov v Ankaranu in v hotelu »Central« v Portorožu, čeprav verjetno samo ta dva hotela ne moreta biti vzrok za ugotovljeni padec števila tujih turistov. Vzroki morajo tičati drugje, saj

je med tem tudi ugotovljeno, da je pritisk domačih turistov na to območje vedno večji in se je število počitniških domov zopet povečalo samo na območju Pirana za skoro deset novih domov.

Seveda nas tako stanje ne more prestrašiti, ker često odloča zlasti pri tujcih muhavo vreme in podobno, a tudi govorice o tem in onem se hitro širijo in često škoduje lahko najmanjši dogodek, ki ni povšeči turistu, po najsib domači ali tuj. Zato bi bilo vsekakor potrebno poskrbeti, da se ne bi ponavljali primeri, kakor je bil opisan v prejšnji številki našega lista in ki se je pripetil v »Konventu« v Ankaranu. Povzročitelje takih dogodkov bi bilo treba kaznovati, ker je po njih povzročena škoda lahko večja kot samo to, da so spravili v slabo voljo dva gosta. Ne vem, kaj bi doletelo delavca ali uslužbenca na drugem delovnem mestu, če bi zagrešil nekaj podobnega, kot je opisano v prej omenjenem dopisu.

Dotaknili smo se na tem mestu omenjene zadeve, čeprav morda ne sodi sem, zadeva pa vprašanje, mimo katerega ne bi smeli

brez vsake pripombe. Kot je bilo rečeno, nam prinaša turizem najcenejše devize in pomeni zato vsako odbijanje gostov na tak način škodo, ki je ni moči popraviti. Posebno važno je, da ne zgrešimo slovesa kot gostoljubna dežela, kar predstavlja za nas brez posebne lastne propagande veliko prednost, zlasti pa veliko in brezplačno investicijo.

Z junijem in julijem se je dotok turistov povečal, kar se je zlasti odrazilo pri obisku Postojnske jame, ki je doslej največji v tem času po vojni. Z julijem pričakujemo porast in bližanje k višku, ko se bodo napolnili hoteli in domovi zlasti z domačimi gosti, dočim je znano za tujce, da so imeli že prej rezervirane vse zmogljivosti. Vse kaže, da se bo letos še povečalo število gostov iz tujih dežel. To pa je za nas vsekakor ugodno. Kmalu bomo lahko o tem podali točnejšo sliko in napoved, obenem pa bomo lahko govorili tudi že o dosedanjih investicijah v turistične in gostinske objekte po družbenem planu. Ta namreč predvideva za letos v ta namen 423 milijonov dinarjev. —dt—

Nakratko

PROSTA IZBIRA ZDRAVNIKOV IN ZDRAVSTVENE USTANOVE

Na seji Zveznega izvršnega sveta so že odobrili načrt splošnega zakona o organizaciji zdravstvene službe. Načela tega zakona bodo služila za osnovo republiškim predpisom o zdravstvu in zdravstvenih ustanovah.

Prosta izbira zdravnikov ter njihova samostojnost v strokovnem delu in položaj v zdravstveni ustanovi bodo ustvarili tudi ugodne pogoje za prehod nagrajevanja zdravnikov in drugih zdravstvenih delavcev na sistem osebnega dohodka. Predloženi zakon predvideva, da se nagrajevanje zdravstvenih delavcev uredi s posebnim zveznim predpisom. Zakonski osnutek pa sili na načelu, da lahko državljani razen zdravnikov izbere tudi zdravstveno ustanovo, ki jim bo nudila zdravniško pomoč. Zato bodo zdravstvene ustanove samostojne družbene ustanove.

500 TUJIH GRADITELJEV NA AVTOMOBILSKI CESTI

V mesecu juliju se bo udeležilo del na avtomobilski cesti bratstvo in enotnost v Srbiji in Makedoniji tudi 500 graditeljev s štirih kontinentov: Evrope, Azije, Afrike in Amerike.

Ob zaključku enoletnega dela v deškem zavestišču v Postojni so najmlajši priredili svojim mamicam prijetno presenečenje. Pripravili so krajšo prireditev z zanimivimi točkami in razstavo svojih izdelkov. Vsekakor zasluži vodstvo otroškega vrta v Postojni za svojo prizadevnost posebno priznanje. Na sliki: Postojnski malčki na trati pri svojem zavodu. I. V.

Slovenska obala na sejmu v Zadru

Od 1. do 10. julija bo v Zadru že IV. sejem pomorstva, ribištva in turizma, na katerem bo posebno turizem še močnejše poudarjen kakor v preteklih letih.

Kaj pravi drugod ...

NOVICE

POSPEŠEN RAZVOJ SAMOUPRAVLJANJA

Poučna anketa okrajnega zavoda za organizacijo dela — Okoli štiri tisoč delavcev iz dvajsetih podjetij v okraju terja ukrepe, ki naj omogočijo še hitrejšo rast samoupravnih teles v gospodarstvu.

Visoko politično raven proizvajalcev v goriškem okraju morda najbolje ponazarja podatek, da je le 5% anketiranih delavcev pojasnilo, da jih samoupravljanje ne zanima. Le 11% anketirancev je vnaprej seznanjenih s sporedom (dnevni redom) zasedanj delavskih svetov, vtem ko je o sklepih samoupravnih organov na razumljiv način seznanjeno samo 16% vprašanih delavcev.

KOLESARSKA STEZA TUDI OB LJUBLJANSKI CESTI

Pred dnevi je začela Uprava za ceste graditi kolesarsko stezo in pločnike za pešce ob obeh straneh Ljubljanske ceste. Na vsaki strani ceste bo skoraj 2 metra širok pas za kolesarje in 2,5 metra za pešce. Ureditev kolesarske steze in pločnikov ob Ljubljanski cesti je bilo že več let na raznih sestankih eno najbolj obravnavanih vprašanj. Saj je ta cesta razen Mariborske najbolj nevarna, tu je bilo doslej tudi največ nesreč.

NAMESTO UVOZA — IZVOZ

Vzreja plemenske goveje živine je v zadnjih letih v Pomurju toliko napredovala, da lahko računamo na prihodnjih letih tudi na izvoz plemenske živine. Te dni so se že mudili na naših kmetijskih gospodarstvih kupci iz Grčije, ki so kupili 100 brejih telic. Med drugim je naš okraj sklenil letno pogodbo s Kmetijsko banko v Beogradu za dolgoročno dobavo goveje živine nekaterim posvetom v Jugoslaviji. Po tej pogodbi naj bi naša posestva prodala letos 3000, prihodnje leto 4000 in leta 1962 5000 glav mlade plemenske goveje živine. Ta prodaja je zagotovljena s tem, ker bodo kupci-posestva dobili v ta namen potrebne kredite.

DOLENJSKI LIST

KAJ JE Z OZVOČENJEM?

Znano je, da lahko v Novem mestu prireditve, na katerih so ozvočevalne naprave delovale kot je treba, preštejemo na prste. Prejšnji teden, ko je »Ansambel narodnih pjesama i igara Veselin Masleša« iz Banje Luke izvajal svoj kvaliteten spored na Loki, so spet ozvočevalne naprave odpovedale prav med najboljšo točko. — Bi res Novomeščani ne mogli najti sposobnega in vestnega človeka, ki bi skrbel za ozvočenje tako, da bi delovalo brezhibno in da nas ne bi bilo sam pred gosti, ki pri nas nastopajo?

V nasprotju z dosedanjimi zadrskimi sejmi bo letos na razstavi turizma zastopana tudi slovenska obala. Letos so namesto dosedanjega velikega šotora zgradili za turistično razstavo velik paviljon, ki so ga uredili tako, da se ob njegovih notranjih stenah zvrstijo zaporedno vsa turistična področja jadranske obale. Takoj ob vhodu se začne prikaz turizma na slovenski obali. Velika shematična skica v barvah na steni prikazuje geografski položaj slovenske obale od Lazareta do Savudrije, na posebnem panoju je omrežje »Slavnikovih« avtobusnih prog in prikazan razmah turistične dejavnosti tega našega

podjetja, na drugem panoju pa je prikazan razmah turizma v piranski občini kot najmočnejši turistični občini Slovenije. Vse skupaj dopolnjujejo barvne in črno bele fotografije in barvni diapozitivi iz turističnih krajev ob slovenskem morju. Turizem slovenske obale bi bil na zadrskem sejmu lahko predstavljen še boljše, če bi za to pokazali več zanimanja tudi Gostinska zbornica in Turistična zveza za okraj Koper, kakor tudi posamezna hotelska podjetja, ne pa da so v glavnem sodelovala le turistična in gostinska podjetja piranske občine in Avtoturistično podjetje »Slavnik« Koper. Jule

SPREHAJALČEVI ZAPISKI

Piščanci, turizem in Avgijev hlev

Kakšna kolobocija pa je to: piščanci, turizem in Avgijev hlev? boste vprašali. »Da imajo piščanci res nekaj opravka s turizmom, ne bi mogli zanikati. Včasih so hodili tržaški škriči ob nedeljah in zapovedanih praznikih na Kras in v Istro prav zaradi piščancev. Ampak kako naj bi se pritaknil k temu človeško razumljivo še mitološki Avgijev hlev?«

Eh, tovariši dragi, na svetu se srečajo kdaj pa kdaj v isti košari najrazličnejše stvari in reči in zakaj se ne bi še te? A da bo družba do kraja popolna, dodajam še — Škofije. Vsi pač veste, da so piščanci prav pri škofijah najbolj cenjeni, vendar samo pri tistih, katere pišemo z malo začitno, tu pa gre za tiste z veliko.

»Paperlapap...«

Ze vidim, da je oreh pretrd (pa ne tisti Oreh okraj Škofij). In vendar je vse kaj preprosto (kot n. pr. razoroževanje). Tam gori na prevahu ob korenu Miljskega

polotoka stojijo Škofije. Skoznje teče ves promet med Trstom in Istro ter Istro in Trstom. Se jaz, kot maloobmejevec, tečem kdaj pa kdaj z njim. Toda zadnjič se mi je prav sredi Škofij napravil zapik. Blizu gorenje gostilne me je vrgel vznak tak smrad, kakršen je moral izpuhtevati nekoč samo iz slavnega Avgijevega hleva. Na noge me je postavil zopet usmiljen popotnik, a ko sem ga vprašal, kaj za vrage cvrejo v tisti gostilni, da tako strašno smrdi, mi je dobrohotno obrazilil:

»Nič ne cvrejo, prijatelj neznan, saj smrad sploh ne prihaja od tam. Prihaja iz tistega gojišča piščancev, ki je kljub odredbam sanitarne inšpekcije še vedno v »proizvodnji« na kraju, kjer nikoli ne bi smelo biti.«

Vidite, kako se časi spreminjajo! Včasih smo s piščanci turisti privabljali, zdaj jih odganjamo...

Sprehajalec

PIŠE LOJZE CAFUTA, IZVEDENEC ZA AVTOMOBILSKE NEZGODE

Tudi ti, šofer, na cesti nisi sam!

Ob akciji pod gornjim naslovom je prav, če si ogledamo nekatere okoliščine in vzroke, pa tudi, da preskusimo svoje znanje, s tem pa pomagamo dvigniti prometno disciplino. Nekateri bodo šele sedaj spoznali, da se »z bikom«, t. j. tudi z motornim vozilom, ni dobro bosti. Tistim, ki že imajo vozniški izpit, naj bodo naše vrstice spodbuda, da vozijo previdneje, onim, ki se nanj šele pripravljajo, priporočilo, da se po izpitu šele prične prava vožnja, ostalim pa resno svarilo, da naj ne bodo na vozišču neprevidni ali celo izivljivi. Prepričani smo, da bomo pametnim nekoliko pomagali, za neuke pa tako ni leka.

Največkrat je vzrok za prometno nezgodo previsoka hitrost! Četudi menim, da vsi vozniki dobro poznajo predpise o dovoljeni hitrosti, vendar ponavljam: v naseljih smejo voziti osebni avtomobili in motocikli največ 50 km/h, kamioni in avtobusi pa največ 40 km/h; izven naselij osebni avtomobili in motocikli največ 80 km/h, kamioni in avtobusi pa največ 70 km/h. To je splošen predpis, ki velja za vse ceste v Sloveniji (razen za moderno avtomobilsko cesto Škofljica-Bregana). Nikjer (razen na navedeni cesti) ni dovoljena večja hitrost! Napačno in zgrešeno je mnenje nekaterih voznikov, češ da smejo po tistih cestah, ki so prven-

stveno namenjene za vožnjo z motornimi vozili, voziti z neomejeno hitrostjo. Naše ceste v gradbenem pogledu niso sposobne prenesti neomejene hitrosti, saj bi vozilo na vsakem drugem ovinku zdrčalo v jarek. Za neomejeno hitrost tudi nismo na zadostni prometni disciplini. Pri nas so še vedno na cestah krave, ovce, kure, pešci, vprežni vozovi itd., da o kolesarjih sploh ne govorim. Na takih cestah pa ni mogoče dovoliti poljubne hitrosti!

Upoštevajmo torej gornje omejitve hitrosti!

Od kod pa velja omejitev za naseljen kraj? Pred vsakim naseljem je tabla z imenom naselja. Tam moramo pričeti zniževati hitrost, kajti naselje je tudi že tam, kjer so le na eni strani ceste hiše. Hiše so lahko tudi bolj redke, pa vendar kraj ne zgubi značaja naselja. Šele tam, kjer hiše popolnoma prenehajo, lahko dvignemo hitrost, seveda v okviru splošnih pogojev, ki določajo, kakšno sme biti naša hitrost: pogoji prometa, ceste, vozila in voznika.

Mnogo nesreč je tudi v križiščih in to običajno najhujše. V križiščih je treba privožit s povečano pozornostjo: znižati hitrost od slečerske najvišje dovoljene in močne na takšno, da lahko ustavimo, če se kaj ne nadnega pojavi, ter biti (z nogo) pripravljeni za zaviranje. To je zlasti

SAMO V PIRANSKI OBČINI

sto petnajst počitniških domov

19 kolektivov iz raznih pokrajin Slovenije si je preko zime uredilo svoje počitniške domove na področju piranske občine in tako povečalo število teh domov na 115. Skupno je v teh domovih že preko 3.600 ležišč, kar je enako 18 grandhotelom po 200 ležišč. Domovi so skoraj brez izjeme že v celoti zasedeni. Med novimi počitniškimi domovi so dom počitniške skupnosti oziroma občinskega sindikalnega sveta Murska sobota, gradbenega podjetja »Pionir« Novo mesto, tovarne »ETA« iz Cerknega, skratka iz tako različnih krajev Slovenije, da je te dni na 9 km dolgi obali med Sečo in Strunjanom lahko srečati slo-

ANGELA MARKOVIČ-OLGA

Te dni je po dolgotrajni zavrtni boleznii preminula Angela Markovič-Olga, delavka v tiskarni našega podjetja. »Ze v svoji zgodnji mladosti sem izkusila trdoto in grenkobo delavskega življenja. Videla sem krivico najbolj na svoji koži in na svojih sotovarših...« Je napisala v svoji partijski biografiji kmalu potem, ko je 1. 1943 stopila v partizane. Premnogi borci XIV. divizije se s hvaležnostjo spominjajo hrabre bolničarke Olge, ki je neštokrat v najhujši bojni vihri, ne meneč se za lastno varnost — zato je bila tudi sama teže ranjena — obvezovala ranjenecem rane in jim reševala življenje. Z nič manjšo vnemo in predanostjo je po vojni ta vestna, skromna in iskrena tovarišica dajala družbi vse svoje moči. Kako priljubljena je bila tovarišica Olga, je minulo soboto v Rimskih Toplicah pokazal tudi veličasten pogreb, na katerega so z vseh strani prihitieli njeni številni bojni tovariši, enako pa tudi močna zastopstva delovnih kolektivov ljubljanske Blaznikove tiskarne in našega CZP Primorski tisk z delegacijo občinskega odbora ZB v Kopru.

Na podlagi 6. točke navodila o postopku za najdenimi stvarmi (Uradni list FLRJ št. 93/49) izdaja ObLO Koper naslednji

Razglas

1. Na področju občine je bilo najdeno 1 motorno kolo (moped).

Če se oseba, ki je predmet izgubila, ne zglosi v roku enega leta, računajoč datum od dneva razgласa, ali če ne dokaže svoje pravice do predmeta, oziroma ga noče sprejeti, postane najdeni predmet last splošnega ljudskega premoženja.

Oddelek za splošne zadeve in družbene službe ObLO Koper

stala v poletnih mesecih »Slovenija na dopustu«, kot jo je označil znani turistični strokovnjak. Med zadnjimi novimi otvoritvami počitniških domov je bila v soboto slovesna otvoritev moderne, naravnost luksuzno opremljene doma kolektiva »Kamnik« iz Kamnika. Dom ima čudovito lego na pobočju nad cesto med Portorožem in Belim križem. Na predvečer začetka poslovanja je dom pripravil lep ognjemet z raketa lastnega izdelka.

Izredna občinska konferenca SZDL v Postojni

Včeraj, dne 30. junija, je bila tudi v Postojni v jami resta-vraciji prva pokongresna izredna konferenca SZDL postojnske občine. Ker je ob izidu lista še trajala, bomo o njej poročali prihodnjič.

VABILO

V nedeljo, 3. julija, se želimo zbrati na partizanskem taboru na Lokvah nad Čepovanom tudi vsi nekdanji aktivisti Severno-primorskega okrožja.

Udeležimo se vsi!

Po telefonu na 170

SEŽANA 3: Na predlog šolskih odborov je razpisna komisija občinskega sveta za prosveto v Sežani razpisala 24 prostih mest učnega leta v vzgojnega osebja na šolah in vrtcih. Težko je reči, ali bi naknadni razpis uspešen, vendar pa komisija pričakuje vsaj delni uspeh.

SEŽANA 107: Občinska posredovalnica za delo v Sežani se je uspešno lotila akcije za vključevanje mladine v poklice. Pretekli ponedeljek se je njenemu vabilu odzvalo 33 mladincev, ki so dokončali šolsko obveznost. Pri prvem srečanju je sodeloval tudi psiholog, ki je preskušal sposobnosti vsakega mladince.

LOKEV 10a: Pionirji osnovne šole v Lokvi so izvedli doslej kar dober del programa tekmovalij, ki so ga bili sprejeli v začetku leta. V aprilu so počastili Dan žena z Maternim rojstnim dnevom in »Živimi trkamia. Pri pogozdovanju je 74 pionirjev zasadiło 500 sadik, pri čiščenju zadružnega sadovnjaka pa je sodelovalo 34 pionirjev. Upravnik KZ jim je predaval o gojenju sadnega drevja. Nabrali so tudi 5 kg zdravilnih zelišč in pridobili 20 naročnikov za mladinski tisk.

PORTOROŽ 61-24: Turistično društvo Portorož pripravlja za svoje goste vrsto zabavnih in kulturno-umetniških prireditev. 2. julija zvečer bo v vrtni restavraciji Vesna nastopil godbeni ansambel »Zadovoljni Kranjci« s solistoma Branko Strgarjevcem in Božom Grošljem. Po nastupu bo ansambel igral še za ples. V nedeljo, 3. julija, bo v Vesni nastopil folklorni ansambel »Joža Vlahov« iz Zagreba. Za Dan borca, 4. julija, pa pripravila društvo skupaj s Primorskimi prireditvami nastop madžarskega državnega folklorne ansambla, ki bo nastopil na obali pred vrtno restavracijo »Jadran« v Portorožu.

IL. BISTRICA 30: Pretekli teden so pričeli v tovarni lesovinskih plošč »Lesonit« s tečajem za voznike-amaterje. Tečaj je pripravila sindikalna Podružnica podjetja in avto-moto društvo. Predavanja posluša 25 mladincev.

IL. BISTRICA 78: Svet za družbeni plan in finance je sklenil s stanovanskim skladom pogodbo za 15 milijonov din posojila. Z njim bodo gradili 12-stanovanjsko hišo za upravne in prosvetne delavce. Stavbo bodo začeli graditi še letos. Z najetjem posojilom bodo krili stroške gradbenih del, ki bodo dokončana letos. Svet je tudi zaprosil za posojilo 14 milijonov dinarjev okrajni kmetijski sklad za potrebe kmetstva.

IL. BISTRICA 78: Pretekli teden so si člani turistične zveze LRS, okrajne Gostinske zbornice Koper in predstavniki občine Ilirska Bistrica ogledali območje občine, da bi ugotovili možnosti za razvoj gostinstva in turizma. Na podlagi teh ugotovitev bo izdelala turistična zveza perspektivni program za razvoj gostinstva in turizma v Ilirski Bistrici.

IL. BISTRICA 5: Te dni je odprlo turistično podjetje »Kompas« v Ilirski Bistrici pisarno, ki posluje dvakrat na teden. Dotlej so se morali prebivalci Il. Bistrice obračati za turistične usluge na Kompasovo pisarno, ki je v Postojni.

(Se nadaljuje)

RDEČA KAPICA — USPEH BALETNE ŠOLE V IZOLI

Balet - oblika kulturne vzgoje

Niso redki zagovorniki misli, da bi v sodobni šoli moral najti svoje mesto tudi ples kot del estetske vzgoje otroka in da je to prav tako važno za celotno otrokovo oblikovanje, kot sta to glasbena ali likovna vzgoja. Bili so tudi predlogi, naj bi bilo to najprej izvenšolsko udejstvovanje, potem pa naj bi prišel ples v redni učni program ob fizikulturi. O tem je seveda še prezgodaj govoriti, lahko pa ugotovimo, da amaterska plesna dejavnost vedno pogosteje najde mesto v naših Svobodah, telovadna ritmika pa v okviru Partizana ali drugih krožkov. In danes se že točno zavedamo, da tovrstne vzgoje otroka ni zanemarljivo, da je važna veja njegove estetske in kulturne vzgoje. O tem smo več spregovorili ob produkcijskem večeru koprške Baletne šole, omenili pa smo med njenimi uspehi že takrat tudi dejstvo, da imamo lahko za dober vpliv prav te šole nastanek podobnih v Piranu in Izoli.

Pretekli četrtek, 23. junija smo videli v dvorani izolskega Sindi-kalnega doma prvi nastop Baletne šole, ki je delala v tem šolskem letu pod pedagoškim vodstvom Vide Štefančičeve iz Kopra. V kratkem času, 14 dni, je baletni mojster Stanislav Hiti naštudiral z gojenci balet v sedmih slikah »Rdeča kapica«, ga opremil z glasbo iz zbirke »Prvi uspehi« in si zamislil ob njem še besedilo znane pravljice, ki ga je interpretiral Miro Pavlica. Primerno in praktično sceno je oskrbel Drago Podvornik.

Pri koreografski uresničitvi »Rdeče kapice« je treba ponovno priznati Hitiju veliko umetniške

invencije, solidnega koreografskega znanja in potrebne iznajdljivosti, kar vse so prenesli pred nas na oder mladi gojenci baletne šole. Pohvaliti je tudi primerno zgoščeno predvajanje pravljice, premisliti pa bi bilo še o načinu ozvočenja in dolgotrajnosti nastopa. V solističnih nastopih so gojenci mlade baletne šole pokazali lepo in sproščeno izražanje in nekateri dobršno mero srečnega prepletanja svoje in pedagogove ustvarjalnosti. Čeprav sem mnenja, da je pri otrocih zelo tvegana vsaka preuranjena ali pretirana poimenska pohvala in da gre bolj gojiti kolektivno zaslugo, kot vzbujati samoljubje in poudarjen individualizem, bi pri izolski predstavi vendarle kazalo omeniti mlado nosilko glavne vloge, Rdečo kapico — Nado Sopičovo iz Kopra, ki je v zadnjih dneh vskočila na mesto svoje oboje kolege iz Izole in tako rešila predstavo. Plesala pa je tako, kot bi bila v skupini že od vsega začetka.

Posebno omembo zasluži še glasbena spremljava. Verjamem, da je bil izbor iz zbirke »Prvi uspehi« najboljši, kar ga ta zbirka lahko nudi in dejstvo je tudi, da je bilo izvajanje pianistke Ivanke Lipoglavskove več kot zadovoljivo in solidno. Vendar vse to ni moglo rešiti vprašanja primerne glasbe, ki je pri plesu izredne važnosti. Pravzaprav je bistveni sestavni del in dopolnilo vsakega plesnega izražanja, če ni to zgolj ritmika, ki ji zadošča zvok za štetje. Spet bi se lahko povrnili k obrobni pripombi ob koprskem baletnem večeru, da ni vsaka glasba koreografska in da jo je včasih težko podrediti zaželeni vsebini.

Uspeh mladih in marljivih izolskih baletnikov pa ni zaradi tega nič manjši. Izolska Svoboda, ki jo pogosto omenjamo na vidnem mestu, kadar je govora o naši kulturnoprosvetni dejavnosti, pa lahko zapiše na svoj prapor nov uspeh: baletno šolo. Z. L.

Baletna šola pri DPD Svoboda v Izoli je uprizorila v četrtek, 23. junija, balet v 7 slikah RDEČA KAPICA v koreografiji Stanislava Hiti in s klavirsko spremljavo pianistke Ivanke Lipoglavskove. Komentator je bil Miro Pavlica, scenograf pa Drago Podvornik. Baletna šola je delala v tem šolskem letu pod pedagoškim vodstvom Vide Štefančičeve. Na sliki: prizor iz baleta »Rdeča Kapica«

Šolske razstave v Piranu in Portorožu

Ob zaključku šolskega leta so skoraj vse šole v piranski občini organizirale razstave risb in ročnih del svojih gojencev. Posebno lepo je bila urejena razstava učencev šole v Piranu; škoda, da je bila odprta le nekaj dni. Tudi razstava učencev šole v Portorožu je pokazala nekatere vzorne primerke risb in ročnih del. Za obe te razstavi velja, da bi si ju gotovo ogledalo še mnogo večje število obiskovalcev, če bi bilo zanj več propagande ali če bi bili urejeni na prometnejši točkah. Tako je imela neprimerno večje število obiskovalcev razstava gojencev vzgojnega zavoda »Elvira Vatovec« iz Portoroža, ker je bil razstaven prostor ne v šoli, temveč v centru turističnega prometa, v mali dvorani Ljudskega doma. Na tej razstavi je preselečal posebno okus mladih učencev, ki so izdelali lepa in hkrati praktična stojala za moderne vazе oz. posode za sobne cvetlice ter moderne lestence. Večino predmetov na tej razstavi so kupili inozemski turisti, ki se mudijo v Portorožu. Denar pojde

v glavnem za izpopolnitev orodja v šolski delavnici.

Največ zanimanja pa vzbujajo vsekakor že kar tradicionalna razstava gojencev Pomorske srednje šole v Piranu. Ob letošnjem zaključku šolskega leta so si za razstavo izbrali prostore ribiške šole. V več oddelkih so prikazali razni učni in praktični izdelki gojencev vseh razredov vseh treh vzporednih oddelkov šole, kakor tudi ribiške šole. Od raznega orodja do čudovito in lahko rečemo umetniško izdelanih modelov starih in modernih ladij, pa raznih risb in skic se pred obiskovalcem vrstijo vsi bogati program, ki ga absolvirajo gojenci te naše pomorske šole. Razstavo dopolnjujejo še diagrami in statistični pregledi o razvoju šole in našega pomorstva, oz. pomorskega kadra. Ribiški oddelki je uredil tudi vrsto manjših akvarijev, ki so posebno za mladino in turiste največja atrakcija razstave. Prav to dejstvo je nov dokaz, kako pravilna je zamisel o ureditvi stalnega bogatega akvarija nekje v Piranu. Jule

Nabavljiva

JUGOSLOVANSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE NA TURNEJI

Ob zaključku letošnje sezone so se vsa republiška gledališča podala na turneje. Tako tudi Jugoslovansko dramsko gledališče. V raznih krajih Srbije, Makedonije, Bosne in Hercegovine ter Crne gore bodo prikazovali deset odskih del iz svojega programa.

SLOVENSKA FILHARMONIJA V CELOVCU

V celovškem Domu glasbe je gostoval orkester Slovenske filharmonije iz Ljubljane pod vodstvom dirigenta Sama Hubada. Nastop so ocenili lokalni listi zelo pohvalno. Kot solist je nastopil tudi mladi pianist Aci Bertoncelj.

ZA RAZVOJ TELEVIZIJE

V odboru za prosveto in kulturo Ljudske skupščine LRS so pretekli teden razpravljali o televiziji v Sloveniji. Ugotovili so, da je delo televizijskega centra v Ljubljani že ustvarilo pogoje za reden program. Izpopolniti pa bo treba še televizijsko mrežo in izdelovati doma več televizijskih sprejemnikov. Pri sestavi programa pa bo treba bolj upoštevati lokalne čimtelje, družbeno-politične potrebe in dati ustrezno mesto zabavnim oddajam. Svojo vlogo bo morala odigrati televizija tudi pri reformiranem pouku v šolah. Govora je bilo še o povezavi televizije z akademijami, gledališkimi in filmskimi podjetji.

VELIKA REVIJA V PULJU

Približno 500 izvajalcev bo sodelovalo pri kulturnoumetniškem programu revije italijanskega manjšine v Pulju. Sodelovali bodo v pevskih zborih, folklornih skupinah, orkestrih in različnih drugih skupinah. To so člani italijanskih kulturnih klubov in manjšinskih društev oziroma krožkov iz številnih obmejnih krajev.

FOLKLORNA SKUPINA »FRANCE MAROLT« V ITALIJI

Konec junija je odpotovala v Italijo akademska folklorna skupina »France Marolt«. Ljubljanski študentje so se udeležili dveh velikih mednarodnih folklornih festivalov, v Benetkah in na Eolskih otokih. Obeh festivalov so se udeležile še skupine iz Španije, Švice in CSR ter številne folklorne skupine iz Italije.

IZ RAZPRAVE OKRAJNEGA SVETA ZA PROSVETO IN KULTURO IN OKRAJNEGA SVETA SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV

Na dnevnem redu: kulturno-prosvetna problematika

Ni naključje, da zadnje čase veliko slišimo in beremo o estetski vzgoji, o razvijanju družabnosti, o kulturnem dvigu in amaterski dejavnosti, o kulturnoprosvetni problematiki sploh. To široko razpravljanje je zajelo vse kulturnoprosvetne delavce, pri nas pa sta ga še posebno sprožila dva pomembna dogodka: festival mladinskih pevskih zborov v Celju, kjer smo lepo uspeli, in revija dramskih amaterskih skupin v Kopru, kjer smo se slabo odrezali. Razen tega pa še vemo, da naša društva iščejo nove oblike, da razširjajo svojo dejavnost z gledališkega in glasbenega amaterizma na vsa področja umetniške dejavnosti oziroma estetske vzgoje in družabnega življenja.

Jasno je, da ves ta pisan skupek obnavljanja tradicije in presnavljanja v nove oblike poraja vrsto težav, slabosti, problemov, uspehov pa tudi nerazumevanja, v glavnem pa nečrtnega iskanja in kampanjske zavzetosti. Torej spet ni naključje, da so vsa ta vprašanja prišla na dnevni red razširjenega plenarnega zasedanja Okrajnega sveta Svobod in redne seje okrajnega sveta za prosveto in kulturo in da bodo verjetno kmalu dobila še širši poudarek na zasedanju okrajnega ljudskega odbora.

ESTETSKA VZGOJA IN IZOBRAZEVANJE

Podatek, da imamo v naših društvih okrog sedem tisoč ljudi, nas še bolj spodbuja k sistematičnemu usmerjanju estetske vzgoje in kulturnega izobraževanja. Brez tega si danes težko zamislimo sodobnega človeka in člana napredne socialistične družbe, pa bodisi da živi ta človek na vasi ali v mestu. Pri nas je zraslo v zadnjem času precej klubov, ki so postali središče kulturne vzgoje in razvijanja družabnosti. Toda bolj kot njihovo število nas zdaj že zanima vsebina njihovih del. Tu je bilo preveč stihije, premalo zainteresiranosti in angažiranosti občinskih svetov, premalo sistematične graditve in usmerjanja, včasih pa preveč šablon, zaprtosti in ozkosti. Vse to je pogojeno v pomanjkljivosti, ki velja za vsa naša društva: nimajo trdnega načrta svojega dela, včasih za katerega izmed sekcij, nikoli pa za društvo celoti.

Tu je še vrsta vprašanj povezave z ljudskimi univerzami, SZDL in sindikati, vprašanje pritegnitve inteligence, dela občinskih svetov in

sosvetov, bogatenje oblik ljudskoprosvetnega življenja in iskanje novih poti itd. Finančnega vprašanja ne gre omenjati na zadnjem mestu in reševati ga je treba vzporedno z vsem drugim. Vendar pa smo se lahko še vedno prepričali, da društvo, ki zna organizirati svoje delo, ki pokaže, da se uspešno in se uveljavlja, ljudski odbori, sindikalni sveti in delovni kolektivi ne odklanjajo pomoči. S svojo družbeno aktivnostjo si društva pridobijo tudi vso pomoč političnih organizacij na svojem območju.

POZIVITI DELO SVETOV IN SOSVETOV

Ne bi mogli trditvi za vse občinske svete Svobod, da je čutili njihov vpliv na društva ali da celo delo društev usmerjajo. Vse pa kaže, da bi morali misliti na personalno ojačanje zlasti sosvetov za izobraževanje in na trdnjšo povezavo s svetovi za prosveto in kulturo. Kazalo bi, da bi tudi po običajni oživi svetovi za klubsko in družabno življenje, da bi izdali programe dela za prihodnjo sezono in z vnašanjem novih oblik skušali razbiti togost in uniformiranost v društvih.

V Kopru prireja zdaj Zveza Svobod seminarje za predsednike in tajnike občinskih svetov. Zal pa je iz naših občin malo prijav, iz česar bi človek napačno sklepal, da imamo še dovolj dobrih in večjih organizatorjev ljudskoprosvetne dejavnosti.

RAZVIJANJE DRUŽABNOSTI

V razpravi okrog novih oblik, ki so jih vnesli v naše življenje zlasti klubi, je največje slišati o lahki glasbi in popevkih. Vsi se strinjajo, kadar gre za skupno gledanje televizijskih programov in kino predstav, za predavanja, za čitalnice in podobno, mnenja pa so deljena, ko je govora o velikem zanimanju mladine za popevke in jazz. Dejstvo pa je, da so bile popevke vedno sestavni del razvedrila in da se jih zlasti oklenejo mladi ljudje.

Seveda s tem ni rečeno, da naj to stvar prepustimo naključnemu razvoju. Bolje je pomagati pri izbiri, s spoznavanjem drugih vrednot izboljševati okus in omogočiti lastno presojo. S pravilno estetsko vzgojo in usmerjanjem bo mladina sama tudi pri popevkah in lahki glasbi ločila dobro od slabega. Nedvomno pa je to oblika pritegnitve mladine v

klube in društva in oblika družabnega življenja za vse člane.

FESTIVAL MLADINSKIH PEVSKIH ZBOROV

Kot vemo, so priprave na ta festival nepričakovano razgibale pri nas 70 mladinskih pevskih zborov, ki so nastopili na občinskih in na okrajnih revijah ter trije tudi na festivalu v Celju. Rezultati tega širokega razmaha niso majhni in čimprej bi bilo treba najti oblike, da večino teh zborov obdržimo pri življenju. Med te rezultate lahko štejemo uspehe v Celju, kjer sta se naša zbora iz Sežane in koprškega učiteljskega uvrstila med najboljše v Sloveniji, dalje da smo odkrili vrsto nadarjenih pevovodij-amaterjev, ki jim bo treba nuditi strokovno izpopolnjevanje v seminarjih in zdi se, da se bodo celo trije posvetili študiju glasbe na višji pedagoški šoli.

Najbolj razveseljiva pa je bila ob vsem tem ugotovitev, da med našo mladino ne manjka veselja do petja in da tudi ne manjka ljudi, ki so voljni z veseljem voditi te zборе.

REVIJA DRAMSKIH AMATERSKIH SKUPIN

Imeli smo priložnost videti enajst najboljših dramskih dručin Slovenije. Prepričali smo se lahko, kako pomembno mesto lahko odigra amaterizem, če je na primerl ravni. Namen te dejavnosti in naša zahteva po kvaliteti ni konkurenca poklicnim gledališčem, čeprav smo nekateri dosežki nehoti primerljivi, kajti amaterizem zasleduje povsem druge namene: služi tudi lastnemu razvedrilu in zabavi, ob tem pa kulturno dviga in vzgaja družbeno aktivne ljudi.

Na jasnem pa si moramo biti, da o krizi amaterske dejavnosti govorimo samo pri tistem, ki se še ni pričel, da pri amaterizmu ni mesta za primitivizem in čitalniško navdušenost, ki spregleduje napake, ampak da velja samo običajen kriterij za kvaliteto. To vprašanje je pereče v številnih naših društvih in le želeli bi bilo, da si je predstave ogledalo večje število ljudskoprosvetnih delavcev, ki bi se tako prepričali, kaj je dosegljivo in kaj nas zadovolji pri amaterski dejavnosti.

Prej ali slej si bodo morala biti naša društva tudi na jasem, kaj pomeni za dramsko družino režiser in kakšna osebnost mora biti, da bo

zagotovil raven predstave. Zopet je nerazumljiva nezainteresiranost za režiserske tečaje v Kopru, za katere se je prijavilo premalo udeležencev. Ali je res iskati vzroke samo v pomanjkanju denarja in časa, ali tudi v zaverovanosti v pretirano osebno vrednost in znanje? Za pevoudje smo si na jasem, da morajo imeti strokovno izobrazbo in prav isto velja tudi za režiserje.

LJUDSKOPROSVETNA PROBLEMATIKA

O njej so razpravljali tudi na zadnji seji okrajnega sveta za prosveto in kulturo z zaključnim predlogom, naj bi s široko dokumentacijo prišla na dnevni red prvega jesenskega zasedanja okrajnega ljudskega odbora. Podrobno poročilo o dosedanjem delu in analiza finančnih možnosti naj bi bila tudi pripravljena pred razpravi o novem perspektivnem planu, kjer bi morala najti ustrezno mesto. V bodoče naj pridejo vprašanja ljudskoprosvetne dejavnosti dvakrat letno na dnevni red sveta za prosveto in kulturo in isto priporočaj okrajni svet občinski.

O predlogih za zboljšanje ljudskoprosvetne dejavnosti, o nalogah društev v amaterizmu in vsakodnevnom kulturnem izživljanju in izobraževanju, o finančnem vprašanju, ki je obstalo na postavkah iz leta 1954, je izbrano poročilo svetu predsednik okrajnega sveta Svobod Ivan Mavsar. Izhajal je iz postavk izobraževalne in amaterske dejavnosti. Člani sveta so zlasti podprli njegov predlog o ureditvi finančnih vprašanj društev, ker skokovit porast naše gospodarske dejavnosti in narodnega dohodka ni več v skladu z vlaganjem sredstev za kulturnoprosvetno dejavnost. Prav tako bo okrajni svet za prosveto in kulturo skušal realizirati svoj nekdanji sklep (uresničen ni bil prav zaradi denarja) o ustanovitvi okrajnega učiteljskega pevskega zbora, ki bi poleg amaterske dejavnosti imel še študijski značaj. Pomenil bi tudi kvalitetno jačanje vseh šolskih in društvenih zborov. Posebna komisija bo izdelala o tem predlog okrajnemu ljudskemu odboru.

OBCINSKI SVETI ZA PROSVETO IN KULTURO

Iz podatkov, ki jih je zbralo tajništvo za prosveto in kulturo pri OLO, je razvidno, da ima izmed (Nadaljevanje na 10. strani)

Od 23. do 25. junija je bilo v Zagrebu tekmovanje učencev nižjih in srednjih glasbenih šol iz vse države. Na tem tekmovanju je v ostri konkurenci dosegla III. nagrado ALENKA ČUČEK, učenka Nižje glasbene šole v Kopru, ki je v letošnjem šolskem letu obiskovala 5. letnik v razredu prof. Maksimilijana Skalarja. Uspeh mlade violinistke je pomemben tako zanj kakor tudi za njenega pedagoga in koprsko glasbeno šolo.

SODELOVANJE KNJIZEVNIKOV

V Beogradu se je pred kratkim sestala komisija za medrepubliško sodelovanje književnikov. Poudarili so, da bi moralo biti več sodelovanja v prevajanju in izdajanju del iz naših republik in da bi kazalo prirejati srečanja književnikov. Sklenili so tudi, da bodo namesto sedanjega almanaha Zveze književnikov izdajali zvezno revijo, ki bi objavljala v prevodih in originalu najboljša dela književnikov iz vseh republik.

CATERINA VALENTE V KOPRU

Slavna pevka Caterina Valente, ki poje v 12 jezikih in nastopa po vseh večjih središčih sveta, bo v začetku julija nastopala na glavnem trgu v Kopru s svojim programom modernih popevk. Na svoji turneji bo obiskala še Zagreb in Beograd. Njen nastop bo prav gotovo med največjimi senzacijami letošnje turistične sezone.

Vsi na Pasjo ravan

(Odlomki iz knjige POHOD II. GRUPE ODREDOV NA ŠTAJERSKO. V opremi Vladimira Lakoviča izdala Državna založba Slovenije)

Nisem Te poznal
in vendar sem dodobra te poznal,
tovariš, ki si v partizanih pal.
Ne vem, če si imel oči,
ne vem, če trde, hrapave dlani,
a vendar sem natanko te poznal,
ker si življenje za življenje dal.
(Kajuh)

PREHOD PREKO NEMŠKO-ITALIJANSKE julij 1942

Prehod preko nemško-italijanske meje je bil predviden nad vasio Paradiže in Zalogom v Polhovgrških Dolomitih. Tu je bila meja že zavarovana z žično ograjo. Na obeh straneh teh žičnih ovir je bilo dobro zakrito minsko polje.

Prihod II. grupe odredov na področje Polhovgrških Dolomitih je razvnel nemške obmejne enote. Nacistični komandanti so bili obveščeni od svojih fašističnih sosedov, da je prišlo na to področje okoli 1000 partizanov in da se nameravajo prebiti čez mejo na Gorenjsko. Nemci so na hitro roko privlekli na mejo tudi redne čete, da bi partizane prav gotovo zavrtili, če že ne zajeli in uničili, ko bi le-ti poskusili preiti mejo na področje nemškega rajha.

Nemško poročilo oziroma radijska depeša komande Jug od 2. 7. 1942 navaja na primer naslednje: »V borbah pri Sv. Martinu je sodelovala 3. četa 510. Landesschützenbataljona, v smeri Svetega Antona pa je odšla 1. četa 922. Landesschützenbataljona. Na italijanski meji ob obmejnem pasu so Italijani vodili borbe s 500 do 1000 partizani.«

Radijska depeša je naslednjega dne, to je 3. 7. 1942 pravi:

»Tega dne so Nemci obmejni odsek Opale—Zalog ojačili z drugo četo 922. Lds. bataljona.«

Vidimo, da je bila italijansko-nemška meja v tem času zelo dobro zastražena in ojačena s četami redne vojske.

Tudi štab škofješkega bataljona je videl, da je situacija kritična, 2. in 3. julija je ves dan brnelo. Nemci so vozili ojačenja na mejo. Možnost za prehod druge grupe odredov je postajala vse manjša.

Po nekkih virih je štab sicer zvedel, da je nemška meja dobro zavarovana in da prihajajo na Vrhniko, v Log in Polhov Gradec italijanska ojačenja. Odločitev za čim hitrejši prehod preko meje je bila edino umestna.

Štirje bataljoni II. grupe odredov so imeli določeno isto smer. Preko meje bi se morali prebiti v štirih zaporednih kolonah. Štab grupe odredov s tehniko se je priključil Simonovemu bataljonu. Z njim je bil tudi kazenski vod. Jankov bataljon bi bil moral čez Kucelj preko nemške meje na Pečovnik in od tod na zborno mesto vseh štirih bataljonov, na Pasjo ravan. Zdravkov bataljon je imel smer: Kucelj preko nemške meje pod Hribom na Pasjo ravan, Simonov bataljon pa iz Kucelja preko nemške meje pod kmetijo Eržen na Aliča in Pasjo ravan. Šiškov bataljon pa je imel smer: Kucelj za mejo na Pasjo ravan.

Ob 10. uri zvečer so se začele pomikati proti meji dolge kolone partizanov v medsebojni razdalji deset metrov. Borci so bili nestopni. Poznali so nemško taktiko in zagrizeno borbenost že iz Liberge in Jančjega. Vedeli so, da oreh, ki naj bi ga strli, ne bo mehak, da bo potrebna močna in energična roka, ki bo vodila borbo za prehod preko meje. Toda vsi so se zapuili vodstvu, zaupali so komandantu Stanetu.

Šiškov bataljon je prvi naletel na zasedo. Do skrajnosti napete živce je presenetilo divje streljanje z vseh strani. Borci so se z neomajnim junaštvom pogнали proti sovražni zasedi. Eksplozije defenzivnih bomb so preglušile streljanje in majhen prostor so zavili oblaki dima. V zraku je

zavel neprijeten vonj po ekrazitu.

Nemci so mislili, da bo nepričakovani napad zmedel prihajajoče partizane. Toda ti se niso zmenili za streljanje in so s tako silo pritiskali na sovražnika, da se je zaseda morala umakniti na drug, vnaprej pripravljen položaj. Ta uspeh je borce še ohrabil. Previdno so prodirali naprej, toda že po nekaj minutah so naleteli na drugo zasedo. Tu je bil odpor še hujsi. Čeprav so se partizani zagnali v sovražnika z divjo silovitostjo, Nemci niso popustili. Partizani so poskusili z minami, toda tudi to ni omehčalo sovražnega odpora.

Vsenovsod črna tema, le sikanje ognjenih zubljev označuje, kje sta obe bojni črti. Nemški težki mitraljezi tipljejo v temi za cilji. Zdaj pa zdaj se iz nemške-

MEKINDA JOŽE-FRANCI

ga zaledja zapelje po zraku lahka mina in z močno eksplozijo za trenutke zagluši ostalo streljanje.

Po zraku odmevajo rezki poki nemških dum-dumk, ki se razbijajo ob vejah in grmovju. Med glušče pokanje je čedalje pogostejše slišati zaripla nemška povelja. Nenadoma se kot vitka ptica požene v zrak raketa in osvetli vso okolico. Za nekaj sekund utihne streljanje, kot da so vsi omamljeni od blestečega sija, ki se vse bolj bliža k tlom in ugane. V resnici pa so stoteri pari oči na obeh straneh vrtali po okoličih, da bi si lahko čimbolj zapomnili, kje so sovražni položaji. Prvi raketi se pridruži druga — tretja. Med bele sije se mešajo krvavi zublji rdečih raket. Z nemških položajev je slišati ostro zvenenje pišalk. Pekel se je spet odprl. Nemci pritiskajo z vso silovitostjo. Videti je, da imajo nalog braniti prehod partizanske enote preko meje, nimajo pa povelja, da bi jo naj obkolili.

Mitraljezci Šiškovskega bataljona so obrnili strojnice navzven. Sovražni pritisk z boka je vse bolj silovit. Nenadoma se oglasijo med streljanjem vse hujsje eksplozije bomb. Svabi mečejo po hribu navzdol težke bombe. Na srečo eksplozirajo pred partizanskimi položaji ali pa za njimi.

Šiškov bataljon poskuša na čelu, na levi, na desni prebiti nemške vrste, a sovražnik se ne umakne niti za meter.

Najprej posamičen strel, potem pa silno grmenje lahkih minometov, pušk, brzostrelk, mitraljezov se je oglasilo z desnega krila. Vsa bataljon je prisluhnil.

Sovražnikov napad? Ne!

Bojni metež je zajel tudi druge bataljone II. grupe odredov. Vsa meja je zagorela v divjem bojnem ognju.

Simonov bataljon, pri katerem je tudi štab grupe odredov, ni doživel nič lepšega sprejema. Takoj, ko so prišli do meje, so naleteli na žično oviro. Tri metre visoka ograja, narejena pred nekaj dnevi, jim je zaprla pot. Polglasno novelje predhodnice, v kateri sta Zidar in Viktor, se je širila od borce do borca:

»Kdor ima sekiro, naj jo da takoj naprej!«

»Zakaj stojimo?« so spraševali zadaj.

»Na meji je žična ovira.«

Komandant Stane je prišel k predhodnici do žične ovire in zapovedal:

»Dva borca naj izrjeta ta kol, dvigneta žično oviro in jo držita toliko časa, dokler ne pride preko ves bataljon.«

To novelje je bilo kmalu izvršeno. Po treh urah se plazeč so se pomikali borci preko nemške meje in predhodnica je že zavila po kolovozu med njivami, na katerih je raslo slabo žito, proti hiši s sadovnjakom pod Erzenovo kmetijo.

Jankov bataljon se je ponoči približal meji na mestu, kjer žica še ni bila ovita okoli kolov. Na tem mestu je bilo vse priprav-

ljeno za dokončno izgradnjo žičnih ovir. Predhodnica je krenila skozi nezagrajeno mesto. Računali pa so, da bodo naleteli na minsko polje. Pretipali so z rokami ves teren in nadaljevali pot. Gorenjski vodici so na tem mestu najboljše vodili. Bataljon je prišel do gorenjskega partizanskega taborišča — imenovanega »Triglav«. Bili so že uro hoda čez mejo proti Pasji ravni. Vsi pa so imeli občutek, da na tem mestu ni zased. Čudno pa se jim je zdelo, ker je tako ropotalo na njihovi levi strani, kjer so se borili Simonov, Zdravkov in Šiškov bataljon.

Toda ni trajalo dolgo.

Naenkrat je razsvetlila temo raketa. Zaropotalo je na vseh koncih in krajih. Skoraj vedeli nismo, od kod Nemci tolčejo. Ali spredaj ali zadaj, ali levo ali desno. Borci so se valili drug čez drugega in se umaknili približno sto metrov. Komandant Janko je vprašal vodilca, ali je možen kak drug prehod. Toda ta mu je odgovoril, da je prehod možen samo po tem grebenu.

Bataljonski komandant je razporedil predhodnico in eno četo v strelce. Po trebuhu plazeč se se je približevala predhodnica nemški zasedi. Prišli so na dvajset metrov razdalje. Tedaj povede:

»Pali!«

Po zraku je priletelo na nemške položaje kakih 10 ofenzivnih bomb, mitraljezi pa so z dolgimi rafali tolkli proti nemški zasedi. Še nekaj strelav in partizani so na komando »Juriš!« skočili po hribu navzgor proti zasedi, ki se je takoj umaknila.

Kolona se pomika počasi v hrib. Čez kakih 20 minut spet zaseda. Bataljon se ne umakne. Janko, komandant bataljona, izda tedaj povelje:

»Prostovoljci naprej!«

ni Ferdo nikoli rekel! »Kar sam ga vprašaj,« so se mu posmehovali oni. In Kalmik je planil k Ferdu in ga zgrabil za zapestje: »Kaj si rekel?«

Ferdo se ga je otesel, potem pa vzdignil drobno glavo in spregovoril v umirajoči večer: »Da, Nemčija bo izgubila vojno...«

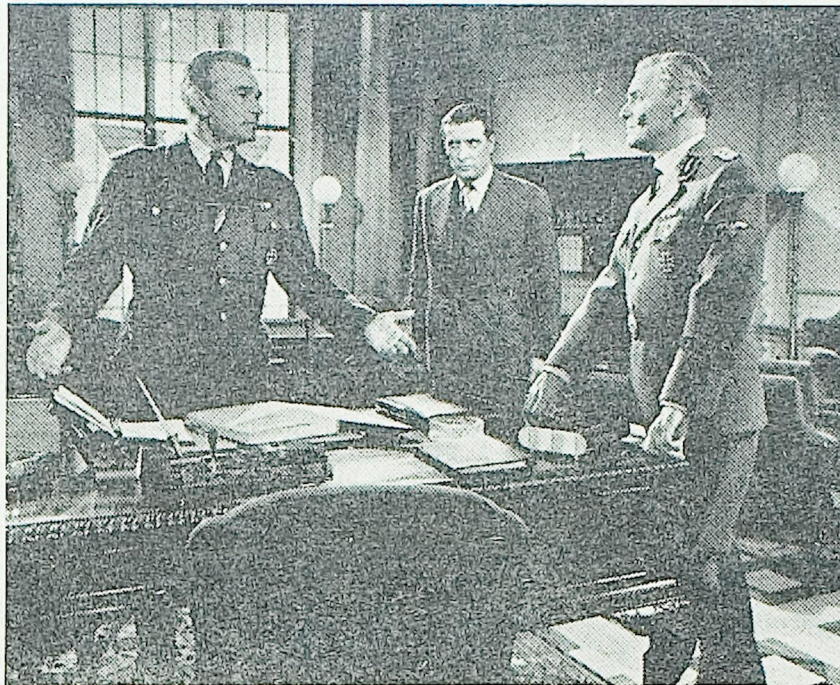
Vsem nam je zastala beseda. Tudi meni je bilo, kot da me je kdo udaril po glavi, čeprav sem te besede slišal že drugič. »Vohun,« so zavpili dečki. Takrat je Avgust stopil k Ferdu, ga zgrabil za ramena in medtem, ko ga je kar naprej stresal, kot da ga hoče prebuditi, je vplil: »Kapitan, kapitan!« Pri tem je jokal. »Verjamem svojemu očetu,« je odvrnil Ferdo in s ponosnimi koraki odšel mimo nas proti cesti. Avgust je tulil. »Zdal nas je,« mi je rekel, »Anglež je.« Bil sem prav tako žalosten kot on.

Takrat sem videl, da je Kalmik vzdignil iz grma kamen in ga vrgetel za Ferdom. Zadel ga je. Ferdo se je opotekel. Potem je omahnil. Na kup peska, ki je bil nasut zraven ceste. Stekli smo k njemu. Celo mladi Haugwitz. Ferdu je izpod temena tekla kri. V nežnih vijugah mu je curčila za tilnik. Avgust ga je podprl. Mladi Haugwitz je rekel: »Četudi je Anglež, ampak to je bilo podlo. Obvezali smo Ferda z robci. Rana ni bila nevarna, ker je Kalmiku prišel pod roko top kamen. Domov hočem,« je zamrmral Ferdo in se sam odpravil naprej. Avgust se ga je trdno oprijel. »S teboj greva.« Odpeljala sva ga. Ko smo prišli do zadnjih hiš, je iz grma planil kvišku Kalmik in zavpil: »Vohun!«

Premišljal sem, zakaj Kalmik ni Anglež.

Šli smo na posestvo. Avgust je prigrabil Ferdu, naj se vendar slednji spametuje. Rekel mu je, da Nemčija prav gotovo ne bo zgubila vojne, vsi tovariši so istih misli — če pa kljub temu verjame, potem naj govori o tem z nama in ne z drugimi. Če ne, je rekel, bi ga bilo težko zmerom reševati iz njihovih rok.

Ferdo se je le smehljaj. Potem mu je postalo slabo. Nekaj časa sva ga nesla. Pustil nama je. Nehote sem moral misliti na Lea, kako sva ga takrat peljala s Šolskega dvorišča. Naenkrat je Ferdo vprašal, koliko je ura. »Pet minut pred osmo,« je Avgust ponosno odgovoril. Od očeta je dobil za slovo nikljasto uro. »Ob devetih se oče odpelje k polku,« je rekel Ferdo. Položil nama je roke čez ramena. Spustila sva se v dir. »K

Naši filmi

Ljubljansko podjetje »Triglav-film« je posnelo prvi jugoslovanski vohunski film pod naslovom »Vohun X-25 poročnik«. Novi film je adaptacija tega romana, ki jo je izvedel František Čap. Čap je film tudi režiral in upajmo, da bo z njim mogoče ponoviti uspeh »Vesne« in »Trenutkov odločitve«, ki so mu na dveh puljskih festivalih prinesle »Zlato Arenu«, slovenskemu filmu pa priznanje za najboljša filma leta.

Režiserju sta stala ob strani snemalca Janez Kališnik, ki je snemal tudi film »Ne čakaj na maj« in je sploh stalni Čapov sodelavec — enako kot inž. arch. Mirko Lipužič, ki je bil scenograf novega slovenskega filma, šestnajstega po vrsti. Film je posnet za široko platno po sistemu cinemascope in v črno-beli tehniki Snemali so najprej v ateljejih Filmservisa v Piranu, nato pa na ulicah Zagreba in Ljubljane.

V glavni vlogi vohuna Mirka Simića nastopa Mirko Janičević, ki je za vlogo v Hanžekovičevem filmu »Stojan Mutikaša« prejel »Zlato Arenu«. Kot 24-letni študent zagrebske univerze se je med okupacijo Jugoslavije ogrel za napredne ideje in stopil v nemško vohunsko službo, da bi tako pomagal narodnoosvobodilnemu boju. To mu tudi uspe, čeprav ves čas dvomi v tajnico vohunskega oddelka na nemškem poslanstvu v Zagrebu, ki jo igra članica Savremenog pozorišta iz Beograda Tamara Miletić. Ta dvojna vloga ustvarja napete situacije, saj drug drugega vsi upravičeno sumijo. Tu je posebno pomemben še vohunske službe Schulze, ki ga igra Rolf Wanka. Tudi v ostalih vlogah Nemcev nastopajo nemški igralci. Izmed naših pa bi omenili Steva Zigona, ki se ga spominjamo iz filma »Pet minut raja«, pa Angelco Hlepec-tovo, Janeza Jermana in druge.

Film predvajajo na letošnjem puljskem festivalu.

Ni še prišlo povelje do konca kolone, že se je zapodila predhodnica proti nemškim položajem in po petminutni borbi se je morala nemška zaseda umakniti.

Bataljon krene dalje, zdaj še bolj previdno. Pod kmetijo Logar spet močna nemška zaseda. Nem-

ški položaji niso povezani. Komandant Janko zapove, naj gre zadnji del kolone na desno stran, obide zasedo in jo napade z boka. Po nekajminutni borbi se je tudi ta zaseda umaknila. Podnevi je bataljon nadaljeval pohod in edini izmed vseh bataljonov prispel na zborna mesto, na Pasjo ravan.

ERNST GLAESER:

Kamen v vohuna

(Odlomek iz knjige LETNIK 1902. Izšlo v žepni knjigi Školjka v prevodu Vitala Klabusa in v opremi Mire Rojčeve)

Povabil sem Avgusta na večerjo. Ko sva se približala nasadam, za katerimi je ležala naša hiša, sva zagledala trop dečkov, ki so razburjeni skakali okrog nekega drevesa, na katerega so bili nekoga privežali. Avgust, ki je imel bistro oči, je na lepem zavpil: »Ferdo so napadli!« Takoj se je spustil v tek. Tekel sem zraven njega. Vsa jeza na Ferda je izginila pred dejstvom, da je bil napaden. To je odločilo. »Seveda, Haugwitz in vsa gosposka tolpa,« je vzkliknil Avgust in me v diru prehitel za tri metre. Skrajšala sva si pot, skočila čez cvetne grede in se z divjim tuljenjem zapodila med gosposke fante, ki so se ravno posvetovali, kaj naj s Ferdom storijo. Z jermenimi od šolskih torbic so ga privežali k jesenu in ga dali stražiti dvema »Mozem«. Ravno sem slišal Kalmikov glas: »Vsakdo naj stopi predenj, mu eno pramaž in mu pljune v obraz!« ko je Avgust molče planil naravnost mednje, brenil Kalmika v trebuh, da se je zvalil v travo in postal ves si-rast v obraz, mladega Haugwitz pa je zgrabil za škotsko kravato, ga trikrat pošteno pretresel in ga potem udaril s pestjo po nosu, da mu je iz njega privrela kri.

»Vi psi,« je zavpil in oči so se mu pordečile, »deset proti enemu!« Potem je skoraj tuleč planil k drevesu in z žepnim nožem prerezal Ferdu jermena. Jaz sem bil medtem odpravil stražo in se krepko lotil še nekoga. »Kapitan,« je zatulil Avgust pred drevesom in obrisal rešenemu Ferdu opraskani obraz. Nato mu je zdrgnil sklepe, ki so bili modro otekli.

Takrat je stopil pred nas Haugwitz, ki mu je pod nosom visela rjava krasta, in rekel Avgustu: »Nismo ga napadli, ker je vaš kapitan, temveč zato, ker je rekel: »Nemčija bo vojno zgubila...«

»Da,« je zavpil nekdo, »to je rekel. Poprej smo mu še ponudili prijateljstvo, ker je zdaj vojna in hočemo vsi biti složni. Pa se nam je smejal v obraz in potem trdil, da bodo zna-gali Angleži, ti podlež! Ferdo je vohun!«

»Da, da, da...« so tulili vsi v zboru in spet postali pogumni, njegova mama je bila Angležinja, zato hoče, da bi Angleži zmagali...«

Ferdo je stal poleg Avgusta in si s travo drgnil blato s čevljev. Njegov obraz je bil zelo ošaben. Držal se je tako, kot da mu vse ni prav nič mar. »Vi lažnivci,« je zakričal Avgust in zavihtel žepni nož, »tega

polku,« je vprašal Avgust, »torej vendar verjame v zmago.«

»Ne, samo izpolnjuje dolžnost kot častnik...« Takrat se je Avgust razjezil.

»Tudi naši očetje izpolnjujejo svojo dolžnost!«

»Ampak ne vedo, da je brezupno...«

»Mislim, da je bolan,« mi je poše-petal Avgust. Priklamal sem. Zdelo se mi je najbolj verjetna razlaga. Bližali smo se posestvu. Od mesta sem se privrela znamenja s trobento za večerni zbor. Grmelo je.

Moral sem biti še kakih tri sto metrov daleč od posestva, ko smo opazili, da se je tam zbralo veliko ljudi. »Stoj,« je rekel Avgust, »tam se nekaj godi.« Slišali smo klice. Tri je orožniki, ki so z vso močjo pritiskali na pedala, so nas prehiteli. Ko smo prišli bliže, smo razumeli. »Vohun! Vohun!«

»To velja mojemu očetu,« je rekel Ferdo, »k njemu hočem.«

Zadržala sva ga, pa se je iztrgal in stekel naprej.

Malo pred vhodnimi vrati sva ga dohitela. Obsegalo jih je kakih sto ljudi. »Angleži,« so kričali, »vohun!«

Nekateri so pobirali kamenje in ga metali v naoknice. Na čelu jim je stal prvi hlapec. Orožniki so izdri-li sablje in skušali množico odgnati. Ljudje so jih obmetavali z grudami prsti. Potem so zapeli pesem mornarice. V tem trenutku sva zagledala Ferda, ki se je prebil skozi skrajno vrsto in tekel proti vhodnim vratom. »Stoj, stoj!« je nekaj ljudi zavpilo za njim in začelo metati kamenje. »To je njegov mali Anglež!« »Stoj, stoj!« Ferdo je tebebil na tla. Nekdo mu je bil porinil palico med noge. Orožniki so ga obstopili. »Ho-ho!« je zakričala množica in se začela primikati in grabiti po Ferdu. Avgust je jokal. Jaz tudi. Se sva imela Ferda rada. Kljub vojni... Zoper najino prepričanje...

Ko je množica z divjo točo kame-nja ravno odrinila orožnike s Ferdom k obzidju in se zavajala k vhodnim vratom, so se ta odprla. Na dvorišču sta stala plava pred kočijo gos-poda von K. Počasi, kot da je neka-kaj pozabil, je stopal major po raz-svetljenih zunanjih stopnicah grašč-ke navzdol. Bil je v polkovni unifor-mi. Okrog pasu je nosil srebrno pa-sico. Nihče se ni zganil. Orožniki so po vojaško pozdravili. Množica je molče obstala. Uniforma jo je osle-pila...

OB DNEVU BORCA V PETNAJSTEM LETU SVOBODE

V boju in delu prekaljeni ljudje

Nekoč sem slišal praviti, da svet presoja borbenost in junaštvo pripadnikov posameznih narodov že po tej njihovi pripadnosti. Tako so na sploh imeli po svetu slavno srbsko vojsko za eno najbolj junaških in pogumnih. To junaštvo je bilo neštetokrat dokazano in izpričano v turških vojnah, v balkanski in v prvi svetovni.

Bosanci in kranjski Janezi so se po končani I. svetovni vojni združili s Hrvati in Srbi v vsiljeni kraljevini, ki je sicer v svoji armadi naprej gojila junaške tradicije srbske vojske, le da je bilo to junaštvo izkoriščano za varstvo čaršije in izkoriščevalcev

proti boju ljudstva za svoje prave in tisočkrat hujši sili. Presenečenje se je spremenilo v bes — začele so se represalije proti naščajočemu upor.

Ves svet je v tistem hudem trenutku pričakoval herojski odpor opevanih junakov. Zato je bil toliko bolj presenečen in potr, ko se je ta lažna stavba junaštva podrla kot hiša iz kart.

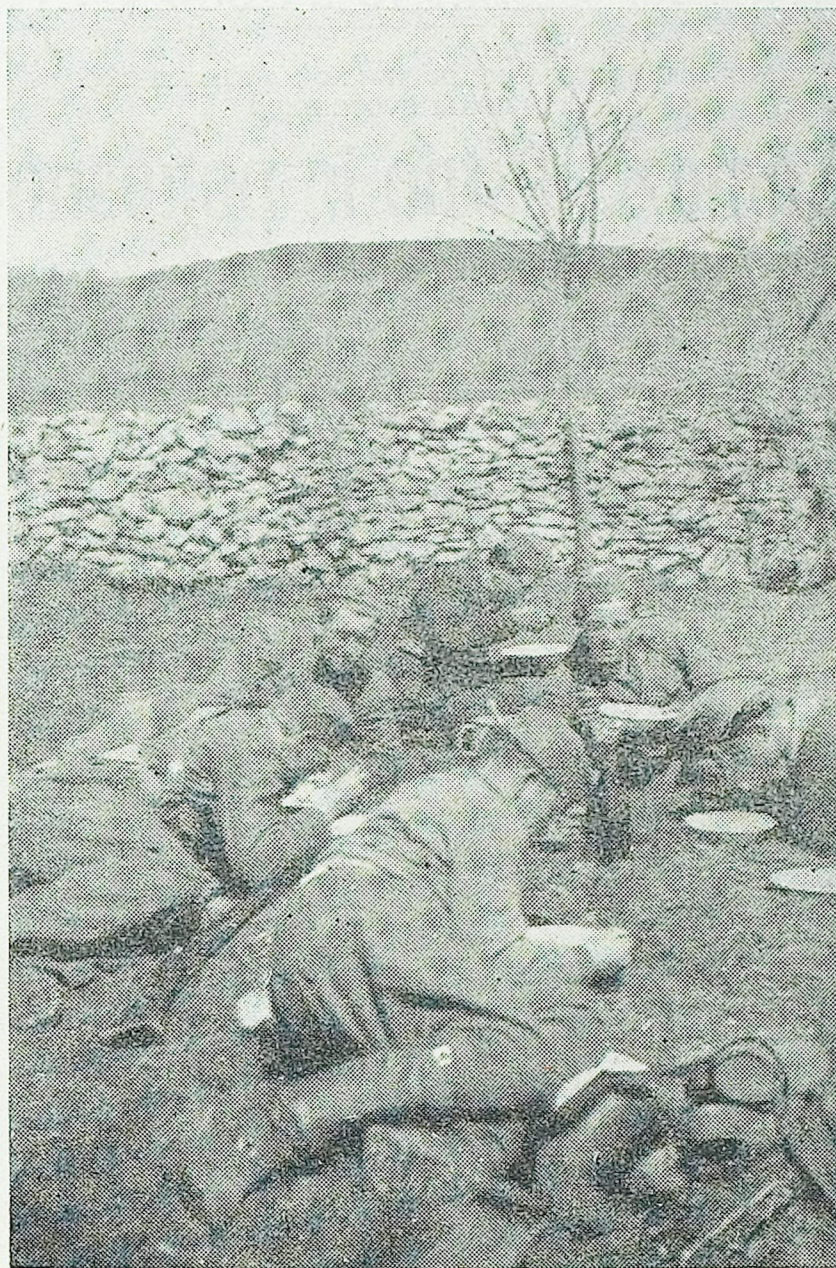
Prava zgodba pa se je s tem šele začela. To je najprej občutil na svoji koži okupator. Po vsej Jugoslaviji so mu začela giniti tla pod nogami, povsod so rasli iz tal neznani junaki in kljubovali tisoč

nasilnikom.

Zdaj je prišel lik jugoslovanskega človeka-delavca, kmeta, pastirja, pa tudi intelektualca — do pravega izraza. Rojevali so se junaki. Ljudje so v samih sebi odkrivali prečudne sposobnosti za boj — sposobnosti, o katerih se jim še včeraj niti sanjalo ni. Za vsem tem in na čelu tega boja pa je kot zavestna gonilna sila stala naša slavna Komunistična partija. Ona je vzgajala ljudi v junake, ki niso poznali strahu. Zavestno so dajali svoja življenja, če je bilo treba, da so reševali svobodo in čast svojega naroda in vsega človeštva, ki se je s skrajnim naporom upiralo fašističnim nasilnikom.

Svobode nam niso prinesli na krožniku. Odkupili smo jo sami. Z našo krvjo in s krvjo deset in sto tisoč padlih borcev. Za mnoge vemo in jih po zaslugi častimo. Mnogi so umrli, da njihovo ime ni ostalo na nobenem spomeniku ali spominski plošči. Tudi njim gre vse naše priznanje in hvaležnost za največjo žrtev. Čeprav neznani, so danes, ob prazniku Borca in človeka, z nami v naših srcih in mislih, z nami vred praznujejo in se veselijo svobodnega sveta, ki so ga pomagali ustvarjati.

Ko danes preživeli borci kot zadovoljni kosci gledamo nazaj na naše delo, smo veseli in ponosni na veliko stavbo socialistične Jugoslavije, porojene iz tega boja. Nismo še izpregli in ko gradimo naprej, budno varujemo dosežene pridobitve. Pri tem nam v duhu stojijo ob strani vsi padli, njihov lik pa je tudi vzor novemu rodu, ki prihaja in bo od nas prevzel breme prihodnosti na svoje rame.

Stopimo ob letošnjem Dnevu borca še enkrat v spominu med borce slavne primorske Kosovelove brigade (na sliki), ki so med kraškimi kamenjem in bori nosili strah in trepet ljudskih masčevalcev med razkrojene vrste okupatorjev. Petnajst in več let je preteklo od tedaj, vendar pa je spomin na tiste čase in ljudi vedno živ in jasev v nas, kakor sta živi in jasni usoda in stvarnost, ki so nam ju tisti boji pridobili. In živ bo med nami, dokler bo tod živel naš rod in dokler bodo po Krasu stali spomeniki večne hvaležnosti padlim junakom tega velikega boja

NAŠ DOMAČI FELJTONČEK

Počitniški računi

Trije. Angel, Gabrijel in Rafael. Angelska imena. Na vrtu pri »Zeh-tarju«. Pijejo pivo. Pravkar so popraviili karte.

»Sta se že odločila, kam gresta na dopust?« je vprašal Gabrijel.

»Zena sili v Kranjsko goro, jaz bi šel pa raje v Čateške toplice. Revma me daje,« pove Rafael.

»Pa ti, Angel?«

»Na Pohorje me mika. Se nisem bil. V Mariboru imam prijatelja, ki ima avto. Ze lani me je vabil.«

»Fanta moja, jaz imam pa boljši načrt. Krožno potovanje si bom privoščil. Reka, Split, Dubrovnik. To bo po morju. Dubrovnik, Sarajevo, Beograd, Zagreb, Ljubljana. To po suhem. V Sarajevu sem služil kadrovske rok. Z neko »bulo« si še sedaj dopisujeva. Razumeta?«

»O, razumeva, Gabrijel. Blagor tebi!« je zavzdihnil Rafael.

Gabrijel je samec, onadva pa tičita v zakonskem jarmu.

»Z anketami je dogmno, da je bolje, če preživita zakonca dopust ločeno. To deluje na oba kakor osvetožujoča injekcija,« modruje Rafael in nekam kiso pomisli na gospodinski tlako, na pomivanje posode, drgnjenje parketa, šivanje gumbov in druge kreposti, ki morajo odlikovati svobodnega soproga, če je tudi žena v službi.

»Tudi jaz glasujem za ločeno, kakor praviš...« poprime Angel. Dva »pokovca« ima. Enemu je šest, drugemu pa štiri leta. Zivo srebro. Več: prava Indijanca. Starejši zna metati laso. »Očka, ti si divji konj in zdajle te bom ujel, pazi!« Hop! In že je za vratom zanka vrvi, ki sicer služi za obešanje perila. Poba viece kakor obesen. Casopis mu pada iz rok, oči mu izstopajo. Potem ga je z »lasom« po mehurju. Da ne zna biti divji konj, je tulil.

»Zdaj se pa naglejta! O ločene, ločene počitnice!«

Razšli so se prijatelji. Angel in Rafael v pristanišče rodbinske sreče, Gabrijel pa v kino.

PRI RAFAELU DOMA

»Vzemim ponovico in si ocvrli za večerjo dva jajčka. Kruh si pozabil prinesiti, kot sem ti naročila. Krajček včerajšnjega je še v kredenci. Saj imaš dobre zobe. Jaz ne utegnem, vidiš, delo sem si prinesla domov,« ga je sprejela blaga družica.

Ko je mast zavrcala in je buljilo iz ponvice dvojce »volovskih oči«, se je Rafael odkašljaj in spregovoril:

»Torej Sonja, ti greš v Kranjsko goro, jaz pa v Čateške!«

»Kako si rekel, ljubček?«

»No, vsak na svojo stran. Saj veš, da ti vedno rad ustrežem.«

»Tvoj revmatizem je živčnega izvora. Pa tudi nekam bled si in pokajljuješ. Za takšne je planinski zrak. Sem že izpolnila obe sindikalni karti za Kranjsko goro. Zivčen si, ljubček, nemirno spiš, občutljiv si postal in zadnje čase pogosto režiš vame. V Kranjski gori bo vse to prešlo, veruj mi!«

»Ampak...«

»Ze dobro, že dobro. Pomiri se, čemu se treses? Saj pravim, živci!«

PRI ANGELU

»Ze dve uri prestavljam tvojo večerjo iz pečice na štedilnik in narobe. Tega mora biti konec. Sama se moram ubijati z otrokoma, ti pa posedaš pri kartah.«

Z angelsko krotkostjo je Angel prestregel prvo ploho.

»Ne bodi huda, srček! Zadoščenje te čaka. Sama odloči, kje bi rada preživela letošnji dopust.«

»Hm, sama naj se odločim? Kaj pa ti?«

»Jaz? Odločil sem se, da obiščem po dolgem času Franceljna v Mariboru. Avto ima, pri nem bom stanoval, poceni bo vse to in si boš lahko zato ti kaj več privoščila,« je dejal Angel v eni sapi.

»Pa fanta?«

»Majhna sta še, pa ne bi mogla pogrešati mame!«

»Ti!«

»A?«

»Je v Mariboru tudi kakšna, s katero bi šel rad gobe nabirat?«

»Kaj hočeš s tem?«

»Mar misliš, da ne vem, kje si bil v nedeljo in kdo je bil s teboj? Bi mi hotel s tistimi črvivimi gobami biti zamazati? Sama sta bila v gozdu, vidiš so vaju!«

»Pa menda nisi ljubosumna na prijateljico?«

»Priložnost naredi tatu! Otroka imaš. Nočem, da bi me ljudje vlačili

po zobeh. K mojim pojdemo vsi! Pri nas doma je vrt, so travniki, gozd in potok za kopanje. Naj se otroka sprostita! Po gobe pa bom hodila s teboj, da se ne bo nihče spogledoval. Tako bo, Angelček moj!«

* * *

Naslednji dan. Na ulici. Iz službe grede.

Gabrijel: »Jutri odpotujem.«

Rafael: »Kam?«

Gabrijel: »Na krožno potovanje, kakor sem si napravil načrt. Pa vidi?«

Angel: »Dobro se imej in kaj piši! Pozdravljen! Mudi se mi.«

Rafael: »Veš, moji živci... Premislil sem si. Nemara je Kranjska gora zame res najbolj priporočljiva.«

JASA ZVAN

Mladinska dramska skupina iz Šmarij v Hrvatinih

Preteklo nedeljo je gostovala v Hrvatinih mladinska dramska skupina šmarske Svobode s Pugetovo komedijo »Srečni dnevi«. Mladi igralci iz Šmarij so pokazali odrsko spretnost in smisel za humor, ter tako navdušili gledalce v Hrvatinih.

Pevski zbor PD »Božidar Kolaric« iz Hrvatina v Bertokih in Ankaru

Pevski zbor prosvetnega društva »Božidar Kolaric« iz Hrvatina je priredil v soboto, 25. junija koncert v združnem domu v Bertokih, v nedeljo, 26. junija pa v bolnici za pljučno tuberkulozo v Ankaru. V obeh krajih je občinstvo s simpatijami sprejelo njihovo izvajanje, v Ankaru pa so morali nekaj pesmi celo ponavljati.

Borec je bil vedno tudi človek. Prav Človeka-borca ponazarja gornja risba. V boju ranjene soborce so borke in borci reševali za ceno tveganja lastnega življenja in jih s praga večnosti vračali v življenje. Neštetokrat izpričani humanizem je preveval ves naš boj, sicer tako okruten in brez prizanašanja do oboroženega sovražnika

Razvoj zahteva nove organizacijske oblike

Plenum Glavne zadrudne zveze FLRJ in Zveze kmetijsko-gospodarskih zbornic je sprejel konec aprila letos tudi sklep o reorganizaciji okrajnih zadrudnih zvez. Ker gre dejansko za bistveno organizacijsko spremembo, ki bo nastala z ustanavljanjem okrajnih kmetijskih zbornic s ciljem razmejitev družbeno političnih nalog do družbeno gospodarske dejavnosti v našem zadrudništvu, so o novi strukturi obeh kmetijsko gospodarskih forumov razpravljali tudi na plenumu Glavne zadrudne zveze Slovenije in

na občnem zboru Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo LRS. Oba foruma sta bila mnenja, da zaradi nekaterih specifičnosti vsi okraji v naši republiki ne opravljujejo te spremembe.

O novih smernicah v našem zadrudnem gospodarstvu je že zavzel stališče tudi upravni odbor Okrajne zadrudne zveze Koper, ki meni, da zares ni razloga, da bi ob reorganizaciji OZZ, ki jo sicer tukaj zagovarjajo, ustanovili posebno organizacijsko telo, ker lahko vlogo kmetijske zbornice prevzame Kmetijski zavod. To bi bilo hkrati tudi v skladu s stališčem Glavne zadrudne zveze Slovenije, temeljita gospodarska analiza pa naj bi bila osnova za ugotavljanje upravičenosti obstoja kmetijske gozdarske zbornice, seveda v sestavi Kmetijskega zavoda. Analiza bi hkrati lahko služila za osnutek predloga organizacijske strukture, načina finansiranja, glede kadrovske zasedbe ter za razmejitve in določitev družbeno političnih in družbeno gospodarskih nalog med OZZ in Kmetijskim zavodom. Pri delitvi vloge obeh organizacij pa bodo nedvomno morali upoštevati,

da OZZ ne more biti le osamljeni nosilec političnih akcij pri socializaciji vasi, saj se v konkretnih nalogah neločljivo spaja z družbeno gospodarsko dejavnostjo v našem zadrudništvu. Na drugi strani pa sedanja razvojna stopnja socialističnega kmetijskega sektorja neobhodno terja potrebo po dveh kmetijskih ustanovah, ker bo taka, popolnejša oblika vodenja našega zadrudnega gospodarstva lahko bolj učinkovita v koordiniranju vseh nalog, ki so bile doslej v glavnem domena zadrudnih poslovnih zvez.

Seveda pa bodo morale novim predpisom prilagoditi svojo dejavnost tudi zadrudne poslovne zveze. Kmetijske zadruge — članice pa morajo določiti pogoje njihovega nadaljnjega obstoja, poslovnega prometa in poslovnih metod v novih okoliščinah. OZZ bo skupno s poslovnimi zvezami Koper, Sežana in Postojna nedvomno najlažje konsolidirala bodoe delo teh zvez v novih pogojih, pravočasno ukrepanje pa bo najboljše jamstvo, da bodo zadrudne poslovne zveze lahko sprejele nove predpise vsestranske pripravljene. (bb)

Znanje zase in za tovariše

Ob zaključku obsežne vzgojne akcije o prometni varnosti lahko s posebnim zadovoljstvom ugotovljamo, da je bil odziv med pionirji presenetljivo dober. Ze množična udeležba pionirjev pri prometni vzgoji kolesarjev je pokazala izredno dovednost naših malih za cestno-prometne predpise, zato ni naključje, da so organizatorji poželi največ uspehov prav na naših šolah, kjer so ob prizadevnem sodelovanju vzgojiteljev opravili veliko delo.

Rezultat načrtnega dela prometnih organov in AMD Koper ni izostal tudi pri podajanju gradiva iz prometnih predpisov II. in III. stopnje, kjer so pionirji osvajali na številnih predavanjih in teča-

jih celotno snov cestno-prometnih predpisov. Tudi tokrat so dokazali, da so bili zares dobri učenci, saj je na šestih šolah — v Dekanih, Škofijah, Božičih, Pradah, Šmarjah in Kopru — uspešno opravilo ta dokaj težak izpit nad 350 pionirjev, ki so prejeli od AMD 218 srebrnih in 134 bronastih značk. Ker je delitev diplom in značk sovpadala z zaključkom šolskega leta, je zaključek akcije o prometni vzgoji naših najmlajših imel še posebno slavnostno obeležje. V koprski osemletki (na sliki), kjer so prejeli pionirji 23. junija 44 srebrnih in 24 bronastih značk istočasno s šolskimi spričevali, je bilo seveda veselje tudi dvojno.

ZENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ OTROK IN DRUŽINA ★ ZENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ OTROK

PIONIRJI POSTOJSKE OBČINE SO NA KONFERENCI
PREGLEDALI SVOJE DELO

Samozavestno in ponosno

V Postojni je bilo v četrtek, 23. junija opaziti skupino otrok v prazničnih oblekah in z rdečimi rutami okoli vratu. In če ste jih pogledali prav od blizu, je bilo videti samozavest v očeh. To so bili najboljši pionirji postojnske občine. Zbrali so se, da bodo na skupni konferenci povedali tovarišem o delu svojih odredov.

Okrog pol desetih so pisane obleke poživile park pred Gozdarsko šolo, nekaj pozneje pa so pionirji in gostje že sedeli v jedilnici, ki je bila prav za to priložnost lepo okrašena.

Na odrednih konferencah, ki so jih imeli na mnogih šolah, so odredni doli obračun svojega dela

ne proizvajalce. Delo v krožkih je na nekaterih šolah pisano in bogato, kar dokazujejo prva mesta pri tekmovanjih. Če bi vse naštevati, še dolgo ne bi prišli do konca, toliko tega je bilo slišati na konferenci. Sekretar občinskega komiteja ZKS v Postojni tovariš Slavko Černelc je pionirje pohvalil in jih spodbudil k nadaljnjemu delu, podobno pa tudi drugi gostje konference.

Po tem uradnem delu konference je postalo vzdušje pri skupnem kosilu bolj pristržno in kramljajoče. Razpoloženje je še zraslo, ko so se udeleženci odpravljali z avtobusi na ogled tovarne LIV v Postojni, živinorejskega kombinata, obrata Javor in pionirske zadruga v Prestranku. Tam so domači pionirji razkazali tudi svojo šolsko razstavo, ki je bila dokaz marljivosti in prizadevnosti odreda v šoli in izven nje.

V času malice je bila že na vrsti sproščena pesem in smeh. Med najbolj veselimi živ-zavom je bilo treba misliti na odhod. Toda spomin na konferenco, na vse lepo doživljanje bo še dolgo živ v vseh. Težko je pozabiti svetle oči naših pionirjev, polne ponosa, da so sami vodili konferenco in odločali. To ni samo velikega vzgojnega pomena, ampak bo obenem še spodbuda za uspešno nadaljnje delo.

Iskrena zahvala gre občinskemu odboru SZDL v Postojni in podjetjem, ki so omogočila to lepo doživetje.

Darinka Sivec

Za vroče dni potrebuje tudi bodoča mamica primerno oblačilo

in samostojno vodili konferenco. Zato so tudi zdaj najprej izvolili odredni nabiralci še zdravilna zelišča in čaje, urejali nasade, pogozdovali, skrbeli pozimi za ptice, pomagali pri urejanju vasi, igrišč in vrtov ob šolah, v Hruševju in v Prestranku pa so letos ustanovili tudi pionirsko zadrugo. Tu so se učili pionirji napredno gospodariti in rasti v socialistično-dolovno predsedstvo in vodstvo konference je prevzela pionirka Lea iz Prestranka. Konferenco je vodila samozavestno, v splošno zadovoljno presenečenje. Predstavniki odredov so prebrali svoja »oročila. Iz tega je bilo razvidno, da so bili naši odredni marljivi, da so napravili veliko več, kot bi človek sodil pri površnem opazovanju. Razen priprav na že tradicionalne otroške praznike so

SPOMLADANSKA ZELENJAVA V SKLEDICAH

20 dkg zluščenega graha, 15 dkg solate za kuhanje, 20 dkg korenčkov, 15 do 20 dkg razne spomladanske zelenjave in zelišče po okusu (kopri, kislica, rman, špinat, listi, koper, pehtran itd.), 5 dkg olja, malo vode, sol, limonina sok; 20 dkg na kolesca narezanih rdečih redkvic, pripravljenih v solati, zelen peteršilj, 8 kolesc debele letne salame, 3 jajca, olje za pečenje.

Iz gornjih količin naredimo zelo praznično jed, ki je okusna in prav prijetna za oko. Uporabimo jo kot dodatek k mesu, lahko za večerjo in po želji tudi še na druge načine. Grah, solato in listje, na kolesca narezan koren kot spomladansko zelenjavo, na debelo narezano, dušimo vsako posebej. Po okusu osolimo, že dušeno pokapamo s sesekljanim zelenim peteršiljem. Redkvico pripravimo surovo v solati. Kolesca salame opečemo na eni strani, da nastanejo skledice, jajca stepemo in spečemo. Mešamo jih z vilicami, da dobimo drobne, toda voljne žgančke. V te skledice naložimo pripravljeno zelenjavo. Na toplo zelenjavo damo v sredo kupček jajčica.

(Po »Naši ženi«)

Pionirji postojnske občine so se zbrali na konferenci 23. junija v Postojni

NAŠI VZGOJNI PROBLEMI

Šola in glasba

Učitelj in pouk glasbene vzgoje

V prejšnjem predavanju smo si problem estetske vzgoje na naših šolah ogledali le na splošno. Pri tem smo ugotovili na eni strani, da pomembnosti tega vprašanja ni mogoče zanikati, in na drugi, da je ta del vzgoje bolj ali manj zanemarjen. Namen tega nadaljevanja je, da bi poskusil dati analizo vzrokov oziroma da bi poiskal tiste subjektivne sile, ki lahko ta položaj tudi zboljšajo. Tudi tu se omejujem predvsem na področje glasbene vzgoje.

Mislím, da so v glavnem trije činitelji, ki vsak po svoje delajo, bolj rečeno bi morali delati in sodelovati na tem polju. Seveda v okviru šole.

1. učitelji, ki uče na nižji stopnji (razredni pouk);
2. predmetni, strokovni učitelji ter profesorji glasbe, ki poučujejo glasbo na višji stopnji;
3. upravitelji šol in prosvetni delavci ostalih strok.

Poglejmo najprej učitelje, ki jim je zaupana vzgoja naših najmlajših, učitelji, ki učijo na nižji stopnji osemletne šole. Oni učijo vse predmete v okviru tako imenovanega razrednega pouka, tako otroka tudi glasbeno vzgajajo. Načrtno torej vprašanje učnega kadra, ki poučuje glasbo v osnovni šoli.

Učiteljstvo lahko razdelimo glede na njegovo delovanje na področju glasbene vzgoje na več skupin.

V prvo skupino bi uvrstili tiste, ki so po bolj ali manj uspešni splošnoizobraževalni šoli šli skozi krašje ali daljše učiteljske tečaje. Večina se petja sploh ni učila ali pa zelo malo. Repertoar pesmi, kolikor jih znajo na pamet, je skromen in pomanjkljiv. Sami nimajo nikakršne ali pa zelo malo splošne glasbene izobrazbe — ne po lastni krivdi — da

o potrebnem glasbeno metodičnem znanju niti ne govorimo. Od njih bi bilo seveda težko pričakovati estetskega podajanja pesmi, še manj pa kakršnegakoli sistematičnega vzgajanja. Prosim, čast izjemam; vso pohvalo pa njim, ki so s svojim osebnim

Stanovanjske skupnosti

Svet stanovanjske skupnosti Kopra se je sestal v začetku tega tedna, da bi predvsem koordiniral delo svojih socialnih komisij. V razpravi se je izkristaliziralo mnenje, da bo potrebno čimprej pregledno urediti podatke ankete in po njihovi analizi napraviti načrt dela. To bo dalo konkretno vsebino delu stanovanjskih skupnosti in zainteresiralo merodajne forume, gospodarske organizacije in tudi zbere volivcev. Res je, da trenutno niso na razpolago večja finančna sredstva, je pa vrsta dejavnosti, ki ne terjajo investicij, ampak le angažiranosti in delavoljnosti. Med sklepi posvetovanja tajništva stanovanjskih skupnosti je zato v prvi vrsti podrobna analiza ankete potreb prebivalcev, dalje delo socialnih komisij in njihova povezava z upravnim organom ter svetom za varstvo družine, kakor tudi z družbenimi organizacijami.

Nova številka revije »Otrok in družina«

6. številka revije »Otrok in družina« je bila zadnja pred šolskimi počitnicami. Po problemih, ki jih obravnava, je aktualna in pestra.

Nesteto družin je pred vprašanjem: za kakšen poklic naj se odloči njihov odrasčajoči otrok? Posebno težko je včasih z žensko mladino, ker postaja vprašanje zaposlitve žensk vse bolj pereče, saj nastaja prevelika neskladnost med željami ženske mladine in med možnostmi vključevanja v poklice. Zlasti je to vprašanje kritično na podeželju, kjer se dekletke vedno odločajo za tipično ženske poklice: šivilja, frizerka, plotilja, ne poznajo pa vseh drugih možnosti za vključitev v tako imenovane »moške poklice«.

Na drugi strani pa primanjkuje v vsem gospodarstvu strokovnjakov. Revija omenja pomanjkanje vzgojnega kadra. V zadnjem času je namreč precej naraslo število varstveno-vzgojnih ustanov. Programi stanovanjskih skupnosti pa kažejo, da bodo v bodoče otroške ustanove še hitreje ustanavljali. Zato je potreben sposoben vzgojiteljski kader, ki bo znal zagotoviti dobro organizirano delo v ustanovi. Tako je ob tem problemu v reviji nakazan širok program izobraževanja vzgojnega kadra. In če se vrnemo domov in pogledamo, kako živijo naši otroci, se posebno na podeželju lahko marsikje vprašamo: ali je otrok z delom preobremenjen? Mnoge države na svetu — in seveda tudi naša — so s posebnimi zakoni prepovedale neprimerno otroško delo ter izkoriščanje otroške delovne sile v gospodarstvu. Te zakone v naši industriji povsod upoštevamo, ne upoštevajo pa jih še dovolj med našim kmetijskim prebivalstvom in še posebej takrat ne, ko gre za izkoriščanje delovne sile nekaterih maloletnih vajencev.

O tem socialnem problemu so pisale že prejšnje številke naše družinske revije, v tej številki pa je vključen in konec članka o Prezgodnji obremenitvi otroka (avtor članka je dr. Milica Bergant).

Morda bi radi prebrali tudi vi odgovor na naslednja vprašanja, a še vedno važna vzgojna vprašanja: Otroka me s trmo spravlja ob živce. Kako naj ravnam z njim? Kako je z žen-

skim ročnim delom? Kako naj poučim otroka o spolnosti? Kdaj smem dojenčka posaditi in kdaj shodi? Marko je dobil slušni aparat. Kako preprečimo rahitis? Vse odgovore pri naša pomenek s starši.

V rubriki Midva pa nam pove svojo željo neka žena in pravi: Tudi jaz bi se rada zaposlila.

In še misel in tudi napotek za jesen: Za dobro gospodarjenje v šolskih kuhinjah. (Samo v naši republiki smo dali iz sredstev občinskih in okrajnih ljudskih odborov nad 100 milijonov dinarjev, da smo uredili in usposobili šolske kuhinje.)

Kakor vsebinsko, je revija bogata tudi v slikah.

Dve obleki v eni. Če imate kaj preostalega blaga ali lahko dokupite enakega, kaj hitro spremenite oprijeto obleko v moderno tuniko. Če pa iz prazne obleke želite imeti preprostejšo, odpnete široko krilo

nim trudom zamašili vrzel na tem področju.

Zlasti po vojni srečamo vrsto učiteljev, ki glasbene vzgoje ne morejo poučevati, ker imajo popolnoma nerazvit ali zelo slabo razvit posluš. To predvsem po vojni, ko so postali na naših učiteljskih sprejemnih izpiti iz petja le gola formalnost. Ni mi namreč znano, da bi kdo, ki je sicer uspešno opravil ta izpit iz drugih predmetov, bil zavrnjen, ker ni imel posluš. Če pride tak učitelj na večrazrednico, kjer ga pri pouku glasbene vzgoje nadomesti kolega, je stvar v redu. Težja in problematična pa postane zadeva glasbene vzgoje naše mladine, če pride tak učitelj na enorazrednico, kjer poučuje vrsto let ali pa celo — danes je to sicer redko — vso svojo službeno dobo.

Naletimo tudi na učitelje, ki uče poleg pesmi tudi še v načrtu predpisano glasbeno teorijo, toda brez vsake medsebojne zveze, dalje take, ki kaj radi ure glasbene vzgoje zamenjajo z drugimi predmeti itd. Pretežni del učiteljskega pa goji po naših osnovnih šolah le petje po posluš.

Seveda pa imamo na drugi strani že kar lepo število ne le učiteljev, temveč tudi šol, ki skušajo glasbeni pouk kolikor mogoče prilagoditi sodobnim pedagoškim načelom. Uvajajo sistematično glasbeno vzgojo, kjer vsestransko razvijanje otrokovih sposobnosti povezujejo s pesemskim gradivom, kjer otroka že od vsega začetka seznanjajo z zavestnim dojemanjem ritma, s tonskimi predstavami, predvsem pa z živim tonom. Ze ta bežen pregled nam je jasno pokazal splošni položaj na nižji stopnji. Krivda naših učiteljev je majhna, saj večina ne morejo nič zato, če je njihova glasbena vzgoja pomanjkljiva. Krivdo je treba iskati drugod, predvsem pa v tem, da smo tej vzgoji posvečali odločno premalo pozornosti oziroma da smo učiteljem nudili premalo pomoči, ali pa je sploh nismo nudili.

V letošnjem šolskem letu smo napravili prvi korak, ko so bili na hval vredno pobudo okrajnega inšpektorata po vseh večjih krajih našega okraja organizirani kratki seminarji za pouk glasbene vzgoje na nižji stopnji. In kaj so pokazali ti seminarji? Predvsem dve stvari: 1. da je bil že skrajni čas za začetek, saj so vsi udeleženci soglasno ugotovljali: »Zakaj niso bili ti tečaji že prej?«; 2. da dobro organizirani seminarji z zanimivo in pestro vsebino vzbujajo pri udeležencih veliko zanimanje, predvsem pa voljo in veselje do dela, kar je v tej začetni fazi več kot uspeh.

Ponovno pa so seminarji tudi potrdili že staro resnico, da morajo po svoji vsebinski strani obravnavati kar se da konkretna vprašanja brez globokoumetniških pogledov, ki pa v sedanjem položaju, kljub še taki pomembnosti, res nimajo pomena. Učitelji morajo vedeti, kako obravnavati to ali ono učno enoto, kako rešiti ta ali oni problem, skratka, treba jim je dati gradivo in jim nakazati potek pouka za vsak razred posebej s pesmimi, ki so in morajo biti izhodišče vse naše glasbene vzgoje. To je pomoč, ki jo vsak z veseljem sprejme, saj lahko vsa nova spoznanja takoj prenese v svoj razred.

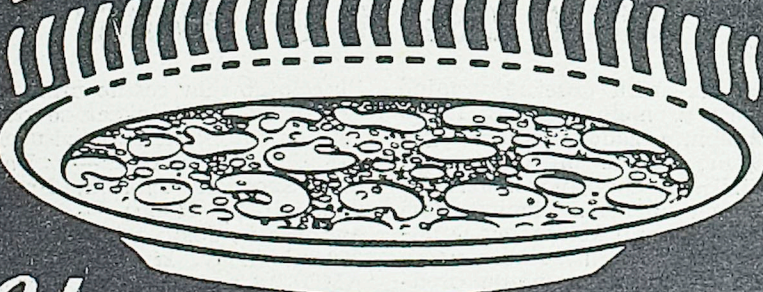
Naj bo tu omenjena še ena pomembna ugotovitev, do katere so prišli mnogi udeleženci navedenih seminarjev. Večina je, v glavnem zaradi pomanjkljive glasbene izobrazbe, imela pred poukom glasbene vzgoje nekakšni strah, ki se je zaradi množice vseh mogočih zahtev in zanje nerazumljivih izrazov, navedenih v učnem načrtu, tako stopnjeval, da so bili pripravljeni delati in učiti se vsega, samo glasbe ne. Pretirano bi bilo mnenje, da se je položaj pri vseh takoj popolnoma spremenil, vendar je mnogim povrnila samozavest oziroma, kar je še važnejše, — to podujam vnovič — dobili so voljo in predvsem veselje do dela.

Dovolite mi, da se obrnem še na vas, dragi učitelji. Na vas sloni velika breme in odgovornost, ki ju prinaša naša nova šola, vam je zaupana osnovna vzgoja naših novih socialističnih generacij. Ne pozabite, ne zanemarjajte pri svojem delu umetnostne vzgoje, glasbene vzgoje. Nihče vam za to ne bo bolj hvaležen kot otrok. Če boste prepevali z globokim notranjim doživetjem in ves bogati svet glasbenih doživetij prenašali na otroke, bodo s svojim tako doživetim srcem prosili: »Tršica, tovariš — še, še!« To vam bo najlepša nagrada in spodbuda.

MIRAN HASL

Kokošja juha

ARGO

Ustreza vašemu okusu

KOMBINAT KONZERVNE INDUSTRIJE Delamaris IZOLA

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR JE RAZPRAVLJAL

o bolnišnicah koprskega okraja

V koprskem okraju imamo Bolnišnico Koper z oddelki v Kopru, Izoli in Piranu, nadalje Bolnišnico za ženske bolezni in porodništvo v Postojni ter specialne bolnišnice v Ankaranu, Sežani in v Valdobitri. V njih je 1.279 postelj. Na tisoč prebivalcev odpade v Splošni bolnišnici 3,5 postelje, v specialnih bolnišnicah pa 4,2. Pri tem moramo upoštevati, da služijo specialne bolnišnice tudi prebivalstvu drugih okrajev in celo republik.

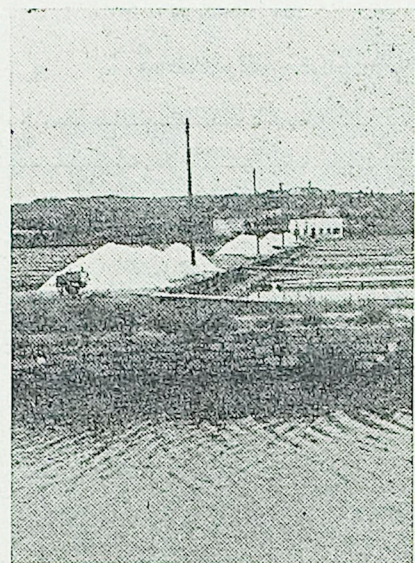
Stanje bolnišnic pa je različno. Oddelki Splošne bolnišnice v Kopru so v adaptiranih prostorih, medtem ko so ostale v namensko zgrajenih stavbah. Prostor splošne bolnišnice so neprimerni in so prenatrpani s posteljami; ker v sobah ni prostora, morajo ležati bolniki tudi na hodnikih. Od površine v bolniških sobah odpade na eno posteljo 4,89 m² (normativ 6,5 m²). Zlasti ugodna pa je razdeljenost bolnišnice na oddelke, ki so krajeno ločeni. S tem v zvezi so tudi visoki stroški, ki nastajajo zaradi trojnih služb. Po analizi iz leta 1956 ima Splošna bolnišnica Koper 48 uslužbenecov več, kakor bi jih potrebovala, če bi imela oddelke združene.

Okoli Splošne bolnišnice Koper se ne ujema z območjem našega okraja. V znatni meri se je poslužuje tudi prebivalstvo severozahodnega dela Hrvaške Istre, v prvi vrsti iz občin Buje, Buzet in Umag. Na drugi strani pa del okraja — Postojna — gravitira k Ljubljani, del pa na reško bolnišnico — Ilirska Bistrica. Pričakovati je, da se bodo v bodoče zaradi boljših zvez prebivalci iz teh občin v večji meri posluževali koprške bolnišnice, zlasti še, če bo zgrajena v Kopru nova. V lanskem letu se je zdravilo v bolnišnicah našega okraja 17.066 bolnikov, ki so jih oskrbovali skupaj 534.367 dni. Ker so bolnišnice preveč zasedene, je povprečna ležalna doba na oddelkih Splošne bolnišnice Koper globoko pod republiškim povprečjem. Bolnike odpuščajo prej kot ostale bolnišnice v Sloveniji.

Oddelki Splošne bolnišnice Koper so v raznih starih stavbah, ki ne ustrezajo potrebam sodobne bolnišnice. Zdravstvena služba trpi predvsem zaradi prevažanja bolnikov iz enega oddelka na drugega k raznim pregledom, zaradi težav pri konziliarnih pregledih in zaradi nujne trojne službe (tri kuhinje, tri pralnice, mnogo večje število tehničnega in pomožnega osebja itd.). Z adaptacijo starih stavb so se izogibali prevelikim stroškom, ker teh prostorov ni mogoče urediti tako, da bi mogli trajno služiti za bolnišnico. Nekateri oddelki so zaradi tega v skrajno kritičnem stanju, pridružuje pa se jim še cela vrsta negativnih posledic, in sicer slabe sanitarije, nezadovoljivo ravnanje z bolniki, prečasno odpuščanje bolnikov, včasih tudi odklanjanje pri sprejemu.

Vse to in še druge okolnosti

narekujejo potrebo, da v Kopru zgradimo novo bolnišnico, sedanjne prostore pa porabimo za druge namene. Določena je že lokacija nove bolnišnice, pripravljen in potrjen je tudi investicijski program in idejni načrt. Načrt predvideva zgraditev nove bolnišnice v Škocjanu pri Kopru z vsemi oddelki in 550 posteljami. Ker bo potrebno samo za graditev bolnice 2,7 milijarde dinarjev, je na dlani, da bi bila najboljše rešitev gradnja v etapah.

Letošnja setev na poljih piranskih solin še kar lepo kaže v odnosu na dosedanje proizvodnje (letno okrog 25.000 ton soli). Podjetje pa se pripravlja na preusmeritev iz klasičnega načina pridobivanja soli na industrijski proces s pomočjo izparjevanja. S tem bi se proizvodnja povečala za približno trikrat in bi znašala na leto okrog 75 tisoč ton soli, razen tega pa bi kot stranski proizvod pridobivali še magnezijevo lujino, ki je dragocena surovina za kemično industrijo. Piranske soline so že pripravile potrebne elaborate in zaprosile za investicijsko posojilo. Če bo odobreno, bodo začeli že prihodnjo jesen s delom in dokončali novi objekt do leta 1962. Vrednost proizvodnje bo potem narasla s sedanjih 800 milijonov dinarjev kar za štirikrat. Na sliki: te dni na solinah v Strunjanu

Začeli so se tečaji v Kopru

Kot vsako leto so tudi letos v juliju in avgustu v Kopru tečaji, ki jih prireja republiška Zveza Svobod in prosvetnih društev iz Ljubljane. V ponedeljek se je pričel nadaljevalni tečaj za režiserje in tečaj za predsednike in tajnike občinskih svetov Svobod. Kasneje bodo še taki tečaji, pridružili pa se jim bodo še tečaji za vodje klubov, za filmsko vzgojo in za lutkovne sekcije.

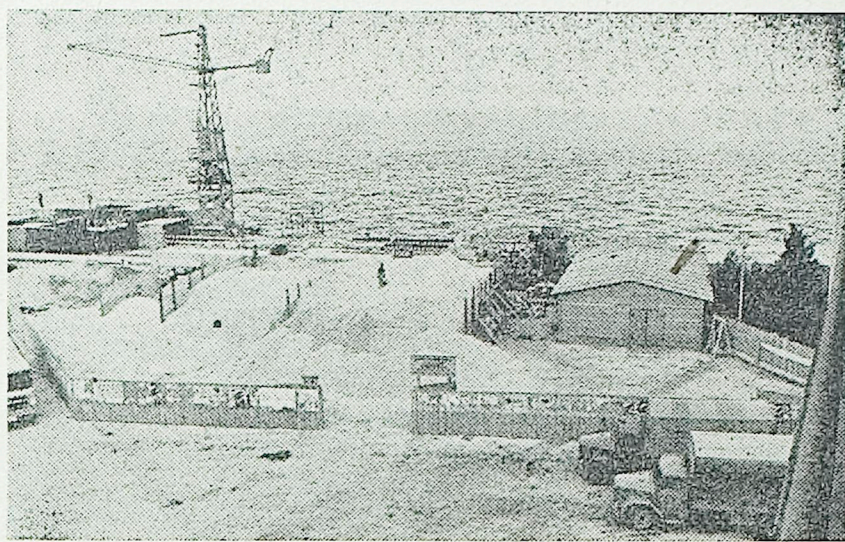
Napoved vremena

od 1. do 8. julija 1960

V zadnjih dneh prevladuje v vseh delih Evrope lepo in toplo vreme, ker se zadržuje visoki zračni pritisk nad Baltičkim morjem. Edina izjema je Pirenejski polotok. V tem časovnem razdobju bomo imeli pretežno lepe in tople dni z možnostjo krajevnih in kratkotrajnih poslabšanj vremena. V celinskem delu države bodo posebno v popoldanskih urah mogoče krajevne in kratkotrajne nevihte.

GRADBENO PODJETJE »GRADIS« NA DELU ZA NOVIH 135 m OPERATIVNE OBALE

Nadaljnja izgradnja koprskega pristanišča

Ko je Gradis zgradil del starega koprskega pristanišča, se je marsikdo spraševal, če ne bodo tu gradili kak nov pomol. Vendar pa je podjetje ta prostor (zaradi pomanjkanja drugod) zgradilo le zato, da na njem vlija železobetonske bloke, ki jih bo potem naš znani orjak Veli Jože prenesel na namembno mesto v novem pristanišču, kjer bodo potem tvorili nov del operative obale.

radi tega imajo sodobna pristanišča vedno rezervno dolžino obale, tako da najddajo svoje mesto vse ladje tudi takrat, kadar jih je največ.

V Kopru pa je dolžina obale le 135 m, kar omogoča privez samo ene večje ladje. Nujno bo treba to obalo podaljšati, in sicer najmanj toliko, da bo možno privezati vsaj dve ladji. To je še toliko bolj nujno, ker prihajajo v Koper že tudi linijske ladje, ki ne morejo čakati, da se odpravijo druge ladje, ki so slučajno prispele pred njimi v pristanišče in še niso končale manipulacij, ker so linijske ladje vezane na svoj urnik.

To dejstvo je poznano tudi mlademu podjetju »Pristanišče Koper«, ki je že v letu 1958 začelo delati investicijski program za gradnjo nadaljnjih 135 m operative obale. Vse priprave pa so trajale dalj časa kot je bilo predvideno in razvijajoči se promet je sam dokazal, da so bile zahteve po gradnji obale pravilne in da je treba nemudoma začeti z delom.

France Železnik razstavlja v Portorožu

V soboto popoldne je Turistično društvo Portorož odprlo v mali dvorani Ljudskega doma prvo letošnje umetniško razstavo, namreč razstavo slikarskih in kiparskih del mladega umetnika Franceta Železnika. Otvoritvi je poleg avtorja prisostvovalo še kakih 30 povabljenih gostov — predstavnikov okrajnih in občinskih oblasti, kulturnih ustanov in turističnih delavcev. Razstavljena dela so vzbudila tudi med turisti precejšnje zanimanje. Razstava bo odprta do 4. julija.

Ugodna ocena slovenskega turizma

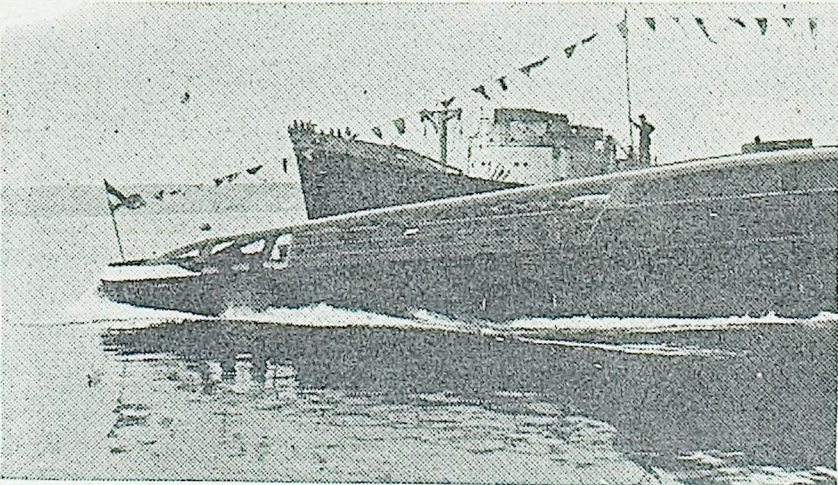
V ponedeljek je po 14-dnevnem bivanju v Portorožu zapustil našo državo profesor na Institutu za raziskovanje turističnih problemov na univerzi v Bernu, asistent znanega švicarskega profesorja in turističnega strokovnjaka Krapfa, dr. Paul Risch. Ogle-

dal si je celotno področje slovenskega Jadrana in z očmi turista in hkrati strokovnjaka za gostinstvo kritično ocenil razmere v našem turizmu. Našemu dopisniku je pred odhodom izjavil, da je splošni vtis, ki ga je dobil o slovenski obali, zelo ugoden. Uga-

jali so mu predvsem kraji, klima, hrana in pijača, prijaznost strežnega osebja in neomejene možnosti kopanja v morju. Izjavil je, da bo o vsem napisal obširne članke ne samo v švicarske, temveč tudi v druge turistične pomembne publikacije. Navdušen je bil posebno nad počitniškimi domovi, ki tako očito izpričujejo našo skrb za delovnega človeka.

Med pomanjkljivostmi je omenil naslednje: nočni mir ni popoln; ker pa je nujen, če naj se človek na odhodu res lahko tudi dobro odpočije, nam priporoča, da uvedemo (kot v Švici in še marsikje) prepoved vožnje z motornimi kolesi in prepoved vsakega drugega hrupa v času med 23. uro zvečer in 6. uro jutraj. Hoteli naj ne objavljajo menujev za svoje penzione s plakati, temveč naj tudi za penzijske goste izdelajo vsak dan jedilno karto v manjšem formatu, na kateri bodo natisnjene vse možnosti menija; gostom je namreč precej povečan užitek, če imajo občutek, da so si hrano sami izbrali, ne pa, da jim je kar diktirana; razen tega večina gostov rada jemlje jedilnice s seboj kot spominek; v tej obliki so okusno tiskani jedilniki lahko uspešna reklama za poznejše goste. Gospod dr. Risch je ob slovesu izrazil prepričanje, da bomo v bodoče znali še bolje razvijati naš turizem.

J.L.

Minulo soboto so imeli v piranski ladjedelnici lepo slovesnost: splovili so vlačilec »Blokova«, ki ga je bil naročil »Donavski Lloyd« iz Siska. Novi vlačilec je po svoji konstrukciji — konstruktor je inž. Velimir Jelić, — prvi te vrste v naši državi. Pogon je namreč na tri motorje po 600 KM in tako ima tudi tri vijake. Vlačilec je dolg 53,40 m, širok 8 m, vlečna moč pa znaša 18 ton.

Slovesnosti so se udeležili številni predstavniki organov političnih organizacij in oblasti, predstavniki investitorja iz Siska in podjetja »Kvarnerska plovdba« z Reke ter predsednik okrajnega ljudskega odbora iz Makarske, ki je bil tudi vlačilec.

Direktor Ladjedelnice Tone Sturm je kolektivno čestital k pomembni delovni zmagi in poudaril, da pomeni splovitev vlačilca za kolektiv zrelosti izpiti, s katerim je dokazal, da je sposoben opraviti tudi zelo zapletene naloge v zadovoljstvo naročnika.

Kratko

Slavnost na Belem križu

Na Belem križu nad Portorožem bodo v nedeljo, 3. julija, slavnostno predali svojemu namenu nov sedež tamkajšnjih družbenih organizacij — lepo urejeno stavbo, ki so jo zgradili prebivalci s pomočjo nekaterih podjetij in prispevkom ObLO Piran. SZDL in Zveza borcev vabita na otvoritev.

Obvestilo dopisnikom

Ker bomo zaradi letnih dopustov in drugih tehničnih vzrokov primorani skrajšati obseg lista pri nekaterih številkih v prihodnjih dveh mesecih, naprošamo vse stalne dopisnike in druge sodelavce, da nam pošiljajo čim krajše zate, pa čim več prispevkov, da ne bo zaradi skrajšanja trpela obveščenost naših bralcev.

Uredništvo

Preurejeno gostišče

Glavno turistično sezono je pričelo gostinsko podjetje »Jadrana« v obnovljenih prostorih. Sodobno urejeni kuhinjski prostori in lep senčnat vrt, na katerem bo v poletnih mesecih vsako nedeljo koncert domačega jazzorkestra s plesom, izboljšana postrežba in večja izbira jedil in pijač, vse to predstavlja novo privlačnost za domače in tuje goste, predvsem pa za izletnike na Slavniki. Tako urejeno gostišče je pomemben prispevek k pospeševanju turizma v hrpelijski občini.

RESITEV KRIZANKE IZ PREJŠNJE STEVILKE

Vodoravno: 1. žila, 5. Kras, 9. moneta, 11. Kornat, 13. Rilke, 14. Ikar, 16. opal, 18. Etna, 19. Eden, 20. udavi, 21. Aca, 22. tram, 23. sla, 24. OM, 25. lh, 26. ura, 27. imam, 29. ilo, 30. Keops, 32. Ajas, 33. dren, 34. alka, 35. erar, 36. Kreta, 37. letina, 39. siren, 41. Riga, 42. Tisa. Navpično: 40. I(van) T(avčar).

PROJEKT-KOPERpodjetje za projektiranje visokih in nizkih gradenj
KOPER — VERDIJEVA ULICA 11

potrebuje kot honorarne ali stalne

- **TEHNIČNE RISARJE**
- **KALKULANTE-GRADBENIKE**
- **PROJEKTANTE ZA VISOKE GRADNJE NIZKE GRADNJE STATIKO INSTALACIJE**

— **SEKRETARJA**S 1. januarjem bo podjetje razpolagalo z nekaj stano-
vanji — Za informacije se obrnite na podjetje pisмено
ali osebno na gornji naslov

Upravni odbor Trgovskega podjetja »BOR« — KOPER

r a z p i s u j e

na podlagi 41. člena Pravilnika o delovnih razmerjih podjetja
in na podlagi 10. člena TP**PROSTO DELOVNO MESTO
TAJNIKA PODJETJA**Pogoji za sprejem: Višja strokovna izobrazba ali po-
polna srednja strokovna izobrazba z večletno prakso v admini-
strativni upravni stroki, po možnosti na vodilnem del. mestu —
Plača po TP — Nastop službe takoj, sicer pa 1. avgusta 1960**Kulturnoprosvetna
problematika**

(Nadaljevanje s 5. strani)

sedmih naših občinskih središč edino Koper poseben svet za prosveto in kulturo, medtem ko je drugod v kompetenci tega sveta tudi šolstvo. Ti skupni sveti za šolstvo, kulturo in prosveto pa so pri svojem delu do-
kak enostranski in na svojih sejah obravnavajo predvsem šolsko proble-
matiko, kulturnoprosvetno delo na svojem področju pa samo registrirajo in le redko tudi usmerjajo.

Kljub temu, da nekateri sveti lahko beležijo določene uspehe, bi težko govorili o kakšni večji načrtovitosti v njihovem delu, saj ima od vseh le ko-
porski svet program dela za vso man-
datno dobo. Eden izmed vzrokov za to so gotovo skromna gnotna sred-
stva, ki silijo kulturne ustanove in
prosvetna društva, da iščejo denar-
ne vire izven občinskih proračunov.
Razen materialnih vprašanj pa nava-
jajo v nekaterih občinah tudi po-
manjkanje primernih prostorov ali
kadra in predlagajo, naj bi že dijake
učiteljska bolj intenzivno navajali in
usposabljali za ljudskoprosvetno de-
javnost.

Priporočilo okrajnega sveta je, naj bi bliji po občinah poseben svet za prosveto in kulturo, če pa to zaen-
krat ni mogoče, pa vsaj posebne ko-
misije za ta vprašanja pri že obsto-
ječem svetu. O svojem delu naj ob-
činski sveti izčrpno informirajo ljud-
ske odbore, želeli je tudi, da bi imeli
programe svojega dela, spremljali
delo upravnih odborov svojih usta-
nov in se povezovali pri skupnem
delu s sveti Svobod. Velika in odgo-
vorna bo njihova naloga pri sestavi
perspektivnega plana za prihodnjih
pet let, solidne in realne načrte pa
bodo morali tudi imeti, če bodo ho-
teli izkoristiti vse možnosti za kre-
pitev materialne baze, kakršno naj bi
tudi pri nas sčasoma dobila kulturno-
prosvetna dejavnost v skladu z ra-
stočo gospodarsko močjo naših občin
in okraja.

To je široko področje dela, ki terja
intenzivno delo popolnega sveta in
ga le-ta težko zmore, če se ukvarja
še s šolskimi problemi, za katere tu-
di vemo, da niso majhni in lahko
rešljivi.

* * *

Vse to skupno prizadevanje za raz-
voj kulturnoprosvetnega življenja bo
moralo roditi sadove in v splošni
problematiki najti mesto, ki mu
gre.

Z. L.

**IZREDEN OBISK
V POSTOJNSKI JAMI**

Po statističnih podatkih, ki smo
jih dobili pri tehničnem vodji
Postojnske jame, je v času od 1.
januarja do 21. junija t. l. obiska-
lo Postojnsko jamo 93.660 gostov,
kar je za 12.317 obiskovalcev več
kakor v istem časovnem razdobju
lani. Med gosti je bilo 67.762 do-
mačih obiskovalcev in 25.898 tu-
jih turistov. Največji obisk so za-
beležili v juniju 42.826, maja
31.690 in aprila 15.000. Tudi obisk
Predjamskega gradu je v primer-
javi s preteklimi leti znatno več-
ji, saj si ga je letos ogledalo 6000
turistov.

Barba Vane pravi...

Ko sem pred časom tako po
francosko izginil na kratek do-
pust, sem si mislil, da bo to kar
tako, brez vseh posledic in odteg-
lajev splavalo mimo in da si
zaradi tega pač ne bo nihče belil
glave — posebno še, ker je bilo
verjetno marsikomu kar prav, da
sem za nekaj časa izginil v poza-
bo. Po sem se zmotil jaz in se
motijo vsi tisti, ki tako mislijo.
Sem pa že našel ob svoji prav
tako nenaadni in nenapovedani
vrnitvi cel kup protestnih pisem
proti takemu svojemu postopanju
s poštenimi bralci, ki redno pla-
čujejo naročnino za list in pra-
vijo, da ne marajo biti prikraj-
šani za svoj užitek ob mojem kle-
petanju.

Skušal se bom poboljšati, če-
prav tega ne obljubim, ker sem
že prestar in preveč plešast, da bi

Mali oglasi

POUČUJEM italijanščino in slo-
venščino, dajem konverzacijske
ure v nemščini, francoščini, an-
gleščini ter prepisujem roko-

piše v slednjih treh jezikih. —
Naslov na upravi lista.

AVTO-MOTO DRUŠTVO KO-
PER obvešča, da prične dne 10.
julija 1960 tečaj za amaterje-
voznike motornih vozil. Prijave
sprejema do vključno 9. VII. 1960

RIŽANSKI VODOVOD — KOPER, nudi zaposlitev na nasled-
njem delovnem mestu:

ADMINISTRATORKE

(z znanjem strojepisja in po možnosti stenografije)

Plača po dogovoru — Samsko stanovanje zagotovljeno

Jugoslovanska investicijska banka, Centrala za LR Slovenijo,
podružnica v Kopru, razpisuje delovna mesta:

1. ŠEFA SLUŽBE ODOBRAVANJA POSOJIL;
2. REFERENTA ZA ANALIZE v službi kreditiranja;
3. REFERENTA ZA SPLOŠNE POSLE.

Pogoji: pod 1 in 2 ekonomska fakulteta (visokošolska iz-
obrazba); pod 3 srednješolska izobrazba. — Prijave na podruž-
nico v Kopru najpozneje v sedmih dneh po objavi.

Ekonomska srednja šola Koper

razpisuje delovno mesto

ADMINISTRATIVNEGA USLUŽBENCA

Pogoji: ekonomska šola ali njej enaka izobrazba z znanjem
strojepisja in stenografije.

Prošnje, kolkovane s 30 din, s priloženim življenjepisom ter
spričevalom o izobrazbi, je treba dostaviti ravnateljstvu šole
najpozneje do 15. julija 1960.

takšnega gradiva na filmski trak
in vam potem reproducirati v
svojem kotičku — v veliko vese-
lje vseh prizadetih, pa čeprav bo
to včasih cela vas, kot je to lah-
ko v tem primeru Hruševje zara-
di svojega spraskanega fašistične-
ga doma...

V Ilirski Bistrici imajo med
drugimi tudi zasebnega gostilni-
čarja Andreja Urbančiča. Ta je
že dalj časa nagovarjal upravnika
Kolodvorske restavracije, naj bi
šla skupaj po vino v Istro. Sredi
junija sta to končno tudi storila
in pripeljala iz Vižinade 800
litrov dobre kapljice. Pa glej
zlomka! Pozabila sta ali kaj pla-
čati prometni davek in druge da-
jatve, ki jih kupec v takšnem
primeru dolguje skupnosti. Plača-
la sta vino po 85 din liter, proda-
jala pa sta ga po 170. Vse dokler
niso za zadevo zvedeli tržni orga-
ni in vino zasegli. Zdaj bo imel
besedo sodnik za prekrške, ki
bojda ne bo mogel novsem upo-
števati zagovora našega Andreja,
da si je hotel s tem prislужiti de-
nar za renoviranje svojega lokala.

Bojim se, da bo spet suša, pa
bom nekaj zavej raje prihranil
za prihodnjic. Pri tem pa prosim
tistega anonimnega državljana,
ki bi si rad preko mene sposodil
kozinsko mesnico, da mi pošlje
podrobnejše podatke o zadevi ter
svoj točen naslov z navedbo šte-
vilke osebne izkaznice, da bom
vedel, kam naj se zatečem, če
me bodo mesarji s ta velikim no-
žem lovili po naši lepi deželi.

Torej — do prihodnjic vsem
skupaj lep pozdrav, združen spet
s prav majčkeno prošnjo — za
sodelovanje.

Vaš Vane

v pisarni, Cesta JLA št. 6, vsak
dan od 8. do 12. ure.

Ljudska knjižnica v Kopru ob-
vešča člane, da bo v poletnem
času t. j. od 1. julija dalje knji-
nica poslovala za stranke vs-
dan razen torka in sobote popol-
odne od 8. do 10. in od 17. do 19.
ure.

Trgovsko podjetje »AUTO-
COMMERCE« Koper, Markova
cesta, sprejme vajece za AVTO-
MEHANIŠKO in KLEPARSKO
stroko ter za trgovce z MOTOR-
NIMI DELI. Pogoji: dokončana
osemletna šola, za avtokleparstvo
pa sedemletna.

PRODAM dobro ohranjeno »Lam-
bretto« 150 LD/1957. Naslov v
upravi lista.

ENODRUŽINSKO HIŠO z vrtom
v okolici Kopra, Izole, Strunja-
na ali Lucije kupim. Ponudbe
na upravo Slovenskega Jadra-
na pod »Plačam takoj«.

NEMŠKEGA PSA bokserja (Bul-
dog), 7 mesecev starega z ro-
dovnikom proda Učakar, Vi-
vantijeva 5, Piran.

PRODAM novo motorno kolo
znamke »DUCATI« 175 cm
— sport, prevoženih 5000 km.
Plicker, Nazorjev trg 1/b, Ko-
per. Ogled v popoldanskih
urah.

ZAMENJAM takoj krasno eno-
sobno komfortno stanovanje v
centru Zagreba za dvosobno
komfortno v Kopru ali Seme-
deli. Foto-Lik, Koper.

PRODAM dve novi kompletni
postelji in omaro. Majdič, Repi-
čeva 2, Koper.

OB PRIHODU V TRST ne poza-
bite obiskati dobro znano trgo-
vino **Casa DELL'IMPERME-
ABILE V ULICI S. NICOLÒ**
22. V njej dobite največjo izbi-
ro moške, ženske in otroške
konfekcije, dežnih plaščev, vse
vrste vetrnih jopičev, bund,
dežnikov itd. po najnižjih ce-
nah. Zagotavljamo, da boste
začudoljni z nakupom v naši
trgovini. Kdor dostavi odrezek
tega oglasa, dobi poseben po-
pust.

Ko pridete v Trst, napravite za-
nimiv sprehod od avtobusne
postaje po ulici Carducci in
Ghega do ulice Cellini št. 2.
Ne bo Vam žal, kajti tam je
znana manufakturna trgovina
»MAGAZZINI ALLA STAZIO-
NE« z bogato izbiro moške,
ženske in otroške konfekcije,
po zmernih cenah in za vsak
okus. Vaša pot bo poplačana,
ako obiščete »MAGAZZINI
ALLA STAZIONE«, ulica Cel-
lini 2, nekaj korakov od glav-
ne postaje. Kdor pride s
propustnico, ima po-
seben popust!

**GOSTOVANJE
VESELIH PLANŠARJEV
IZ LJUBLJANE**

Pretekli ponedeljek so gosto-
vali v Postojni Veseli planšarji iz
Ljubljane z izbranim sporedom
domaćih pesmi, šaljivimi točkami
in skeci. Številni poslušalci so
bili nad programom nadvse nav-
dušeni in so nastopajočega nagra-
dili z dolgim aplavzom.

NAGEL VZPON KZ PLANINA

Kmetijska zadruga v Planini
obstaja šele dve leti. V letošnjem
letu se je pričela ukvarjati s pi-
tanjem mlade živine za zakol in
za plemo. Za sedaj ima zadruga
100 ha zemljišč, 30 plemenskih
krav in okrog 60 glav mlade živi-
ne v pitališču. V bodočem raz-
voju nameravajo v Planini gojiti
približno 300 glav goveje živine,
za to pa bodo nujno potrebna
gnotna sredstva za nabavo živi-
ne, izgradnjo hlevov, silosov in
skladišč za vskladičenje sena in
umetnih gnojil ter različnega
reprodukcijskega materiala. V
načrtu imajo ureditev pašnika na
Planinski gori, kjer bi mogli pasti
do 100 glav živine. V letošnjem
letu je sklenila zadruga pogodbo
z več kot 250 zadrugniki, med-
ko so promet, ki je predviden v
višini 120 milijonov dinarjev,
uresničili že s 45 %.

Barba Vane se je pred časom spotaknil ob prazne poslovne prostore v novi
stanovanjski stavbi v Ilirski Bistrici. Oglejte si stavbo, kakršna je te dni,
pa boste lahko videli, da so omenjeni lokali še vedno prazni. Podjetje Snežnik,
ki bi moralo v njih odpreti mesnico, je ponudilo občin pol milijona dinarjev,
samo da jim ne bi bilo treba odpreti mesnice v teh prostorih. Mar zaradi
tega, ker bi bilo treba veliko bolj gledati na čistočo, ko pa gledajo zdaj v svo-
jih dosedanjih lokalih? Vsekakor bi moral k temu reči svoje še kdo, zlasti
pa potrošniki sami kot člani SZDL na zborih volivcev ali kako drugače

ljubo materinščino mrcvarijo, da
je kaj! Kar pogledjte! Njihovemu
reklamnemu slovničarju je bil
sam pekel premalo, pa mu je pri-
taknil rep v obliki črke j, ki pe-
klu pristoji, kot sedlo prasiči ali
ko gnojne vile v žep...
Mimogrede povedano — skušal
bom v prihodnje nabrati čim več

Tabor na pragu slovenske lige

V drugem kolu kvalifikacij za vstop v republiško nogometno ligo je igral sežanski Tabor neodločeno v Kranju s Planiko (2:2), Tolmin pa je izgubil na domačem igrišču z Nafto z 2:5.

Tekma v Tolminu je privabila na igrišče rekordno število gledalcev, ki so seveda upali, da bo domačemu moštvu uspelo nadoknaditi razliko dveh golov in se uvrstiti v naslednje kolo. Žal pa so bile vse nade kmalu pokopane, saj so gostje začeli s silovitimi napadi in prvi polčas zaključili s 4:0 v svojo korist. V drugem polčasu se je Tolmin sicer popravi, vendar je bilo prepozno, da bi bistveno spremenili količnik. Tako se je primorski pravak moral posloviti od nadaljnje tekmovanja. Bivši član prve republiške lige je bil vsekakor pretrd oreh za mlado, neizkušeno olminsko moštvo.

Pač pa je Tabor ugodno presenetil svoje pristaše. Le malo kdo je računal, da bodo prinesli točko z vročega kranjskega igrišča. Toda tokrat je požrtvovalnost Sežančanov slavila zmago.

Dvakrat je bila Planika v vodstvu in dvakrat je uspelo gostom izenačiti.

Zdaj čaka Tabor še huda preizkušnja. Pomeriti se bo moral namreč z ljubljanskim Slovanom,

ki je v veliki formi, saj je v nedeljo odpravil Dravo kar s 5:0. Prva tekma bo v Ljubljani, povratna pa v Sežani. Zmagovalec tega srečanja si bo priboril vstopnico za slovensko consko ligo.

Idrijskemu Rudarju ni uspelo

V kvalifikacijah za vstop v republiško rokometno ligo je idrijski Rudar izpadel. Prvo mesto je zasedla ljubljanska Olimpija, Tržič pa drugo. Kljub slabemu plasmu pa so prikazali idrijski zadovoljivo igro. Med drugim so igrali z Olimpijo neodločeno 12 proti 12, po vodstvu v prvem polčasu pa z 9:5.

Kakor smo obveščeni, pripravljajo za jesen kvalitetno primorsko rokometno ligo, v katero bi se vključile najboljše rokometne ekipe obeh okrajev. Ta predlog je treba vsekakor pozdraviti, saj bi v nasprotnem primeru rokomet na Primorskem — po izpadu Kopra in Ajdovščine iz republiške lige — zamrl.

v vsako primorsko hišo

Ilirija le še za točko

pred Ilirsko Bistrico

V nedeljo so igrali še eno kolo druge košarkarske lige pred poletnim odmorom. Ilirska Bistrica je zmagala v Postojni z 59:44, medtem ko je Koper izgubil na domačem igrišču z Jesenicami z 62:68.

Tekma v Postojni je bila na splozke igrišču, ki je oviralo obe moštvi. Gostje so bili boljši in njihova zmaga bi bila ob lepem vremenu najbrž še prepričljivejša. Najboljši strelec na igrišču je bil Štemberger (Ilirska Bistrica), ki je dosegel 28 košev.

Koper je zaslužen izgubil proti Jesenicam. Gostje so si že v začetku zagotovili znaten naskok in vsi napori Koprčanov, da bi izenačili, so bili zaman. Jeseničani igrajo ostro, zlasti v obrambi in fizično šibkejši domačini jim niso bili kos.

Lestvica ni doživela bistvenih sprememb, vsaj kar zadeva primorske predstavnike. Ilirska Bistrica je obdržala drugo mesto. Omembe vredno pa je, da je Ilirija v nedeljo izgubila točko v Škofji Loki. Zdaj je med prvimi in drugim le še točka razlike. Ilirija ima namreč 15 točk, Ilirska Bistrica pa 14. Koper je na šestem mestu z devetimi točkami, kar ustreza njegovemu znatnemu. V najbolj neizvidljivem položaju je Postojna, ki je na zadnjem mestu s štirimi točkami.

MEDNARODNA RAZSTAVA
MOTORNIH VOZIL
V LJUBLJANI ZAKLJUČENA

V nedeljo zvečer je bila v Ljubljani na Gospodarskem razstavišču zaključena mednarodna razstava motorjev in motornih vozil, o kateri smo poročali v prejšnji številki našega lista. Razstavo, ki je vzbudila veliko zanimanje prebivalstva ne samo v Ljubljani, ampak po vsej Sloveniji in tudi drugih republikah, si je ogledalo skupno 165.000 ljudi. To je bil rekord obisk, ki ga na GR doslej še niso zabeležili. Razstava je imela tudi velik komercialni uspeh, saj je bilo tukaj v tem kratkem razdobju sklenjenih kupčij za 4,5 milijarde dinarjev.

Moto dirke v Velenju

Pred 20.000 gledalci je bila v Velenju prva motociklistična dirka za republiško cestno prvenstvo. Najbolj zanimiva točka je bila dirka motorjev do 250 cm. Tokrat se je Čuden precej tesno držal Pintarja in je državni pravak zmagal šele v zadnjih metrih. Izven konkurence je Pintar dosegel nov rekord proge s povprečno hitrostjo 97,7 km na uro.

IZOLA—TOMOS B 6:1

V nedeljo je bila v Kopru pokalna tekma med Izolo in drugim moštvom Tomosa. Potek dogodkov na igrišču je bil precej drugačen, kakor bi sklepali po končnem izidu. V prvem polčasu so bili mladinci Tomosa boljši in dosegli neodločen izid 1:1. Razlika pa bi morala biti ugodnejša v korist Tomosa, saj so domači igralci zastreljali kar dve enajstmetrovki.

Proti koncu igre je domačinom manjkalo kondicije in gostje so zaslužen dosegli visoko končno zmago.

Udeleženci nedeljske otvoritve novih poslovnih prostorov AMD Izola

Ob pravem času in na pravem mestu bistre glave in pridne roke

Poročali smo že o novih prostorih Avtomoto društva v Izoli. Minulo nedeljo so jih na slovesen način odprli in predali svojemu namenu. Še pred napovedanim časom se je zbral precej ljubiteljev motornega športa v novih prostorih. Predsednik AMD Milan Nardin je med drugimi gosti pozdravil predstavnika AMZ Slovenije Marjana Prijatelja, predsednika LT kopskega okraja Vinka Žnidaršiča, sekretarja ObO SZDL Izola Reščiča, sekretarja ObKom Piran Grlija, šefa prometnega odseka ONZ Koper Lojza Štritofa, komandirja postaje LM Izola, predsednika AMD Sežana in Koper, predstavnika predvojaške vzgoje Babiča in druge. V

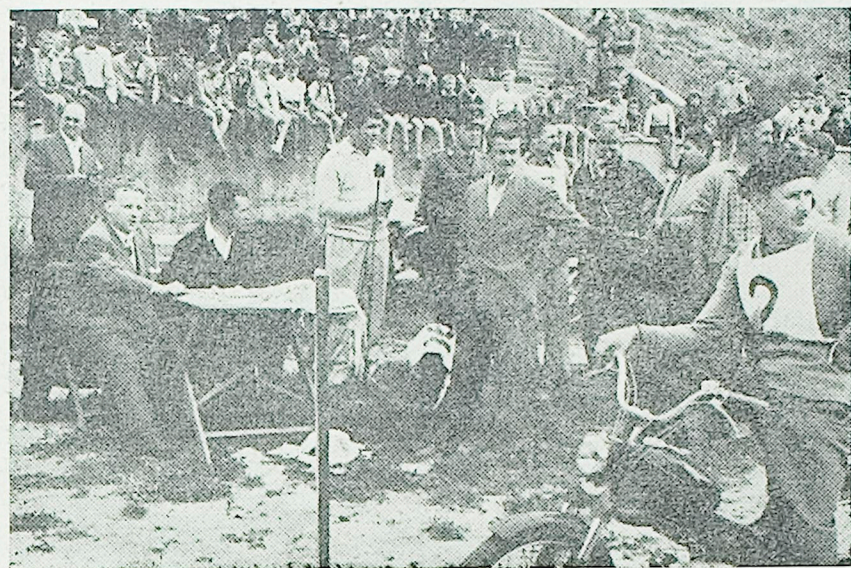
svojem govoru je tovariš Nardin poudaril velike zasluge članov AMD Izola, ki so s svojim vztrajnim prizadevanjem in ob pomoči naklonjenih forumov lahko uredili in odprli ta važen objekt, ki bo poslej žarišče vse prometne in motorne vzgoje ne samo Izole, marveč tudi širšega področja. Izrekel je posebno zahvalo delovnim kolektivom Delamarisa, Mehanotehnike, Gradbenika in Mavrice, občinskemu ljudskemu odboru in odboru SZDL ter komiteju ZK za vso nudeno pomoč in podporo pri delu.

Pridne člane AMD Izola je nato pozdravil tudi Marjan Prijatelj, ki je najzaslužnejši v imenu republiškega odbora AMZS podelil odlikovanja — Zlati častni znak AMZS. Prejeli so ga člani Nardin, Munih, Stegovec, Dežjot in Peternel.

Razvili so tudi društveni prapor, ki ga je nato prevzel v varstvo društveni gospodar tovariš Ivan Hrvatit.

Prisrčna slovesnost je bila zaključena z ogledom društvenih prostorov: lepo opremljene in vzorno vzdrževane delavnice za popravila vseh eksplozivnih motorjev in vozil, dalje učni kabinet in predavalnica za vzgojo novih kadrov — šoferjev in mehanikov. Posebnega pomena bodo poslej ti prostori za obveznike predvojaške vzgoje, saj bodo v njih pridobivali solidno in trdno osnovo iz motoriziranosti, kar jih bo že vnaprej usposobilo za služenje vojaškega roka v motoriziranih in tehničnih enotah JLA.

Člani AMD so ob koncu skromno pogostili svoje goste in v prisrčnem razgovoru obrazložili vse svoje težave in uspehe, ki jasno kažejo, da se dajo s trdnim voljo in z vztrajnim delom doseči veliki rezultati kljub pomanjkanju sredstev in da je tudi ta mogoče dobiti, kadar so nujna, ker prav s svojo dobro voljo pokažejo prosilci, da ta sredstva tudi zaslužijo.

Z nedeljskih moto dirk v Postojni: vse je pripravljeno za start z mopedom

Izolski ženski četverec na evropsko prvenstvo

Preteklo nedeljo je bila na Bledu mednarodna veslaška regata, ki so se je udeležili tudi tekmovalci in tekmovalke Arga iz Izole. Največji uspeh je dosegel vsekakor ženski četverec s krmarjem, ki je zasedel prvo mesto.

ŠD Bor : TVD Partizan (Nova Gorica)

V nedeljo je bil v Trstu prijateljski dvoboj med tržaškim društvom Bor in novogoriškim Partizanom. Gostje so slavili visoko zmago v namiznem tenisu 7:2. Čeprav je Nova Gorica znano namiznoteniško središče Primorske, ni vendar nihče računal na tako visoko zmago. Res pa je, da so Tržačani nastopili v oslabljeni postavi. Edini zmagi za Trst sta si priborila Sosič in Grbec.

V srečanju moških odbojkarških ekip je tržaško moštvo prepričljivo zmagalo s 3:1. Preseneča pa spet poraz tržaških igralcev, ki so se zadnje čase na raznih tekmovanjih precej uveljavile, medtem ko mlado goriško moštvo nima nekih posebnih izkušenj. Kljub vsemu so domačinke gladko izgubile dvoboj s 3:0.

Poraženi Kanalcani

Odbojkarji Kanala so izgubili prvenstveno srečanje z Novim mestom v Novem mestu z 1:3.

Za tisoč metrov dolgo progo so potrebovale Izolanke 3 minute, 38 sekund in 6 desetink, kar je za tri sekunde slabše od evropskega rekorda. Drugo plasirana romunska ekipa je potrebovala kar 11 sekund več, tretje plasirani mariborski Branik pa 20 sekund več. Izolsko ekipo so zastopale: Slamič, Leban, Poženel, Bernetič in Ipsa. Prepričani smo, da bo tehnična komisija Veslaške zveze Jugoslavije uvrstila odlične Izolanke med kandidate za udeležbo na bližnjem evropskem prvenstvu.

Razen ženskega četverca pa je treba omeniti tudi vrsto drugih

uspehov izolskih veslačev. Tako je v skifu zasedel Lazar drugo mesto, uveljavila pa sta se tudi Hočvar in Pavlič v double scollu. Zelo nas je razveselil uspeh osmerca, ki je zasedel drugo mesto, pet sekund za zmagovalcem Mornarjem. Izolčani so pustili za seboj vrsto renomiranih ekip — med njimi Mladost, Leipzig ter Gusarja.

Uspehi tekmovalcev »Arga« so vsekakor plod trdega in sistematičnega dela. Veslače Izole lahko postavimo za zgled vsem primorskim športnikom, čestitati pa je treba tudi požrtvovalnim funkcionarjema Blažini in Cilenšku.

Motorne dirke v Postojni

Avto-moto društvo Postojna je priredilo v nedeljo na nogometnem igrišču tekmovanje v spretelnosti vožnji. Razen domačih motoristov so sodelovali tudi motoristi iz AMD Ajdovščina, AMD Cerkljica in AMD Sežana. Tekmovali so po kategorijah: mopedi, skuterji in motorji nad 175 cm. Med mopedisti je zasedel prvo mesto Alojz Zalar (AMD Postojna), v kategoriji skuterjev Viktor Sila (AMD Postojna), v kategoriji motorjev nad 175 cm pa Milan Koren (AMD Ajdovšči-

na). Najboljši čas dneva je dosegel član AMD Postojna Zanko Filipič, ki je tekmoval izven konkurence. Vsi trije prvoplasiranci iz posameznih kategorij so prejeli pokale in denarne nagrade. S. J.

USPEH MLADIH KOLESARJEV

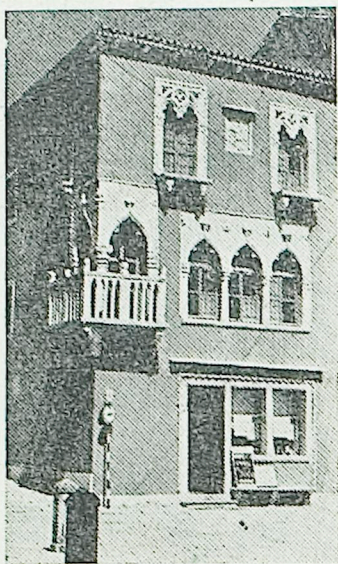
V soboto in nedeljo je bila na sporedu mladinska kolesarska dirka »Po Istri in Sloveniji«. V prvi etapi so mladi kolesarji prevozili progo Ljubljana—Pulj, v drugi etapi progo Pulj—Buje—Koper in v tretji etapi progo Koper—Ljubljana. Najbolj zanimiva je bila tretja etapa, v kateri so mladinci dosegli povprečno hitrost skoro 42 km na uro. V skupni oceni je zmagal Bilič iz Pulje pred Bizjanom, Stimacem, Ronerjem in Pečnikom. Med klubi pa je zmagal ljubljanski Rog pred Puljem in Branikom. Dirka je pokazala, da imamo med našo mladino vrsto talentiranih tekmovalcev in da se nam ni treba bati za naraščaj.

P/1 »BIHAC« je v ladjedelnici na Korčuli v rednem popravilu
M/1 »BLED« je 26. junija pristala na poti iz Amerike za Jadran v Tangerju, nato pa nadaljevala vožnjo v Genovo, Neapelj in Reko
M/1 »BOHINJ« je 23. junija priplula na poti za New York v Filadelfijo, nato pa nadaljuje pot v Baltimore, Wilmington in Savannah
M/1 »BOVEC« je 29. junija odplula iz Kopra za New York, kamor prispe 16. julija
P/1 »DUBROVNIK« je 26. junija priplula v Rotterdam, kjer manipulira s tovorom
M/1 »GORANKA« je 21. junija plula skozi Suez na poti na Japonsko
M/1 »GORENJSKA« je 27. junija priplula iz Benetk na Reko
P/1 »LJUBLJANA« je 25. junija odplula iz Trogira po tovor v Zdanov
M/1 »MARTIN KRPAN« je 20. junija priplula v Dubrovnik, kjer razklada
M/1 »PIRAN« je 25. junija odplula iz San Franciska proti Sredozemlju
P/1 »POHORJE« je v Xpili, kjer naklada tovor za Anglijo, kamor odpluje 2. julija
P/1 »ROG« je na poti v Ghent, kamor prispe 3. julija
M/1 »TRBOVLJE« je 15. junija odplula iz Baltimoreja za Reko, kamor prispe danes, 1. julija
P/1 »ZELENGORA« je 19. junija odplula iz Manchesterja za New York, kamor prispe 4. julija

Prvi elektronski možgani v Jugoslaviji

V začetku septembra bodo nastopili službo prvi »elektronski možgani« v Jugoslaviji. Montirali jih bodo v zgradbi Zveznega zavoda za

Skorajda ni stare in znamenite zgradbe, okoli katere ne bi ljudje spletli legende. Tako je tudi z najlepšo stavbo v Piranu, s tako imenovano »beneško hišo«. Na hiši je tudi grb, ki ima vklesane besede: »Lasa pur dir«. Grb in hiša sta ljudi tako vznemirjala, da so spletli okoli njih dve legendi. Prva pripoveduje o beneškem trgovcu, ki je zgradil hišo za svojo metreso, druga pa o nekem plemišu, ki se je poročil s prostitutko. Lahko si mislite, kaj vse so si ljudje pri tem pripovedovali in kako so se so jima posmehovali. Kljub svoji preteklosti pa je postala nekdanja prostitutka dobra žena in vzorna mati. Prezirljivo posmehovanje jo je bolelo in je vse noči prejkala. Možno jo je tolažiti na vse načine. Zanj je zgradil »beneško hišo« in dal vanjo vzdizati grb z besedami: »Lasa pur dir« (Pusti jih, naj govorijo).

NASELJEVANJE NA MESEC

Ameriški astronom Levitt z Inštituta Franklina v Philadelphiji je napravil prognozo, po kateri se bodo prvi ljudje naselili na Mesec v manj kot 20 letih.

LILIPUTANSKI SPREJEMNIK

V Nemčiji so izdelali tranzistorjski radijski sprejemnik, ki je tako majhen in tako lahek, da ga je mogoče pritrčiti na uho. Kmalu bomo torej lahko nosili radijske sprejemnike kar v uhanih.

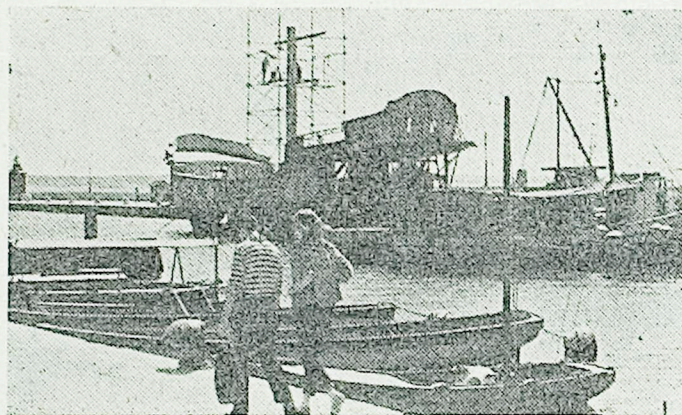
statistiko v Beogradu. Naši prvi elektronski možgani, peti v Evropi, bodo opremljeni z najsoodobnejšimi avtomatskimi napravami za obdelovanje podatkov s sistemom IBM-705. Ta stroj je nenavadno učinkovit. V eni sami samcati minuti lahko opravi 504.000 operacij seštevanja ali odštevanja, 75.000 množenja, 33.000 deljenja ali 1.764.000 logičnih rešitev. Elektronski možgani bodo lahko v nekaj minutah rešili računsko težavo, ki bi jo s pomočjo strokovnjakov leta in leta. Ko bo stroj začel v septembru delati, bo njegovo delo enako delu 5000–6000 strokovnjakov-statistikov.

ŠOFERJI-SMETARJI

Občina v Matasalpi v Nikaragui nikakor ni mogla dobiti dovolj smetarjev, in ker v sili hudi muhe žre, so prišli na nenavadno prebrisan idejo: vsakega šoferja, ki prekrši prometne predpise, kaznujejo s tem, da mora šest dni zapovrstjo pometati ceste. Če mu delovodja ne izda potrdila, da je bil marljiv, mu kazen podaljšajo še za šest dni. Vendar je kljub tej nenavadni meri ostalo vprašanje cestnih pometalcev odprto, zakaj šoferji so postali mahoma strašno previdni in cestno-prometnih prekrškov ni več.

PROTEST

Ameriški senator Kitting je dobil od neke učiteljice iz Whita takšno protestno pismo: »Ne odobram načrta, da bi pošiljali naše moške na polet v vesolje. Če se ne vrnejo, bo na svetu še več zarjavelih devic, kakor pa jih je danes.«

V piranskem pristanišču so te dni dokončali z gradnjo srednjeveške fregate. Zgradilo jo je podjetje »Filmserve«. Fregata bo imela vidnejšo vlogo v filmu »Karolina Reška«, ki ga bo začelo v prvih dneh julija snemati beograjsko podjetje »Avala-film« v koprodukciji z Angleži. Film bodo posneli v barvah in v cine-mascopski tehniki. Režiser je Vladimir Pogacik, nosilka naslovne vloge pa Ann Aubrey.

Gledano v svet ZANIMIVOSTI OD VSEPOVSODA

Operacija - cigareta

Skoraj ni kadilca, ki ne bi sklenil, da bo nehal kaditi. Le redki so, ki jim je to tudi uspelo. Dr. Ejrup, švedski zdravnik, je dolgo iskal način, kako bi odvadil kajenja najbolj strastne kadilce. Takšnim kadilcem je začel dajati injekcijo lobelina. Nedo dolgo tega je objavil podatke. Tistim, ki

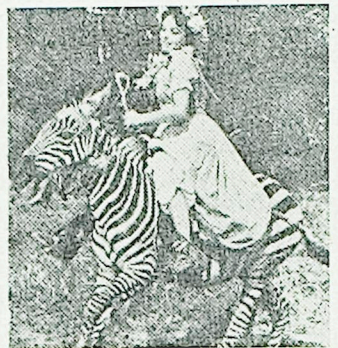
so hoteli prenehati s kajenjem, je dajal 10 dni zapovrstjo injekcijo lobelina pod kožo, razen tega pa še tablete za pomirjevanje živcev. Neposredni rezultat je bil nadvse razveseljujiv. 76 % pacientov ni 6 mesecev potegnilo niti »enega dima«. Od tega jih je 56 % za vedno prenehalo kaditi. Najboljši uspeh je dosegel pri tistih, ki so prenehali kaditi že po prvi injekciji.

Dresirana ovca na cirkuški farmi Chipperfield v Angliji je povrgla majhno ovčko, ki so jo nato prepustili v skrb mali opici Janeti. Da se ta spozna na take probleme, je lepo videti na gornji sliki, ko po dvajsetkrat na dan hrani malo kodrodlako stvarco po dudki. Čeprav tudi sama močno čišla mleko, se ga vzorna dojilja sploh ne pritakne, dokler le hoče piti njena nenavadna varovanka.

SVETLOBNA URA

Neka švicarska tovarna ur iz Zeneve je začela proizvajati nov tip zidnih ur, ki jih bo poganjala svetloba. Da bi ura lahko dobro in točno tekla, ni potrebno nič drugega, kakor da jo na dan vsaj štiri ure osvetluje svetloba, pa najsi je njena moč še tako šibka. Poganja jo lahko naravna ali umetna svetloba.

MAČJE LETOVIŠČE

Znano je, da je Društvo prijateljev živali v Angliji zelo močna in aktivna organizacija. Zadnja novost v aktivnosti tega društva je osnovevanje hotela za mačke. V njem bo imela vsaka mačka, ki bo prišla na letovanje, svoj poseben oddelek in tri negovalke, ki bodo skrbele za njeno udobje.

EINST UND JETZT

Na spisku knjig, ki jih letos v Berlinu najbolj kupujejo, so tale dela: Hitler »Mein Kampf«, Rosenberg »Mit der setega stoletja« ter Hitlerjeve in Goebbelsove razprave.

LJUDSKI ŠPORT

Novi plavalni bazen v Ansbachu je odprl župan. Slavnostni govor je imel na petmetrski skakalnici. Ko je dejal, da je plavanje danes ljudski šport, je nenadoma zgubil ravnotežje in padel v bazen. Gledalci so se pošteno prepotili, da so ga izvlekli iz vode, zakaj župan ni znal plavati...

SATELITI ODKRIVAJO NAFTO

Posebno opremljen satelit bi bil lahko kot gravimetrična naprava zelo uporabna pri iskanju nahajališč nafte. To je dokazal že Sputnik III, ki je odkril vodo in nafto v težko dostopnih predelih puščave Karakorum in v Sibiriji. Sputnik III je meril nepravilnosti v jakosti Zemljinega magnetnega polja in težnostne sile ter je tako vsaj približno pokazal znanstvenikom, kje lahko pričakujejo nafto oziroma vodo. Tako so sovjetski kot ameriški znanstveniki trdijo, da lahko ustrezno opremljen satelit odkrije rudno ležišče v višini 400 kilometrov, ne da bi se pri tem zmotil za več kot za 100 metrov.

MINISTER ZA DRUŽINE

V zahodnonemški vladi sedi tudi minister za družine. Zdradi tega je napravil neki novinar anketo, v kateri državi Evrope je najmanjši otroški dodatek. Izkazalo se je, da je to prav tista država, ki ima ministra za družine...

Ob vsakem malo večjem dežju se koprške ulice spremenijo v beneške lagune. Manjkajo le še gondole namesto avtomobilov.

BREZ NARASCAJA

Neki krokodilonomski časopis mladina noče odločiti, niti za duhovski stan niti noče v policijsko službo. To sta dva poklica, ki nimata narasčaja iz zato tudi ne bodočnosti. Cerkev bo rešila ta problem z »uvozom«, toda kaj naj stori policijska direkcija.

Otroški voziček na gornji sliki ne pozna nobenih zaprek. Imenovani bi ga lahko jarek med to vrsto vozil. Bil je razstavljen na sejm novih izumov v Versaillesu v Franciji.

Njegova tri kolesa delujejo neodvisno in z lahkoto vozijo prek vseh lukenj in razpok. Iktrati pa je to tudi zelo praktično vozilo, ker se ga da v pol minute razstaviti na nekaj delov in prenesti v srednjevelikem kovčku na poljubno mesto.

— Ne verjamem, če bo dovolj dvajset tisoč na mesec, tovariš direktor. Ker ne znam stenografirati in ne obvladam strojeopisa, boste razumeli, da me bo stalo veliko več truda, če bom hotela dohajati delo...

R. L. STEVENSON

Nenavaden primer

20

Nato sem sestavil tisti testament, nad katerim si tako močno negotoval. Tako bi lahko postal Edward Hyde brez težav in nevšečnosti za primer, če bi se dr. Jekyllu kaj pripetilo. Ko sem se tako z vseh strani dobro zavaroval, sem se jel okoriščati z nenavadnimi prednostmi svojega položaja.

Da bi izvedli svoje zločinske namere, so nekateri ljudje vedno najemali morilce, medtem ko so sami stali ob strani in večinoma uspevali, da pri tem očuvajo svoj ugled. Jaz sem bil prvi, ki je počenjal zločine sam, brez koristljubnosti in iz zadovoljstva.

Nimam namena, da bi podrobneje razčlenjeval svoje malopridnosti, preko katerih sem šel molče in brez očitke vesti (in še danes ni morem povsem trdno očitati, da bi napravil kdo ve kaj podlega), hotel bi ti le povedati, kako se mi je približevala kazen in kako me je svarila. Dogodil se je neki primer, ob katerem se ne bom zadrževal, ker ni imel nikakršnih posledic. Nizkotnost do nekega otroka je izzvala proti meni bes nekega človeka, v katerem sem šel pred kratkim spoznal tvojega prijatelja Enfielda. Njemu se je pridružil zdravnik in družina tega otroka. Za hip sem vzdrl in se zbal za svoje življenje. Da bi umiril njihovo upravičeno jezo, jih je moral Edward Hyde hočeš nočeš privedi do zdravnikovih vrat in jim plačati s čekom, na katerem je stal podpis Henryja Jekylla.

Kaka dva meseca pred umorom sira Danversa sem šel na eno svojih nočnih pustolovščin. Domov sem se vrnil pozno in se drugega dne prebudil v svoji postelji. Po-

čutil sem se nenavadno čudno. Zaman sem se oziral na vse strani; nič ni pomagalo, da sam prepoznal dostojno pohištvo in veliko razsežnost svoje sobe na trgu; zaman sem se oziral po vzorcih posteljnih zavet in po lesenih figurah na straneh. Nekaj mi je trdovratno ključalo in mi pravilo, da nisem tam, kjer sem, da se nisem prebudil tam, kjer sem se, marveč da sem v majhni sobici v Sohu, kjer sem bil navajen spat kot Edward Hyde. Nasmehnil sem se sam sebi in jel proučevati elemente te prevare, proučeval sem jih bolj bežno, tako da sem celo zadremal s prijetnim jutranjim polsnom. In ko sem tako dremal, sem v nekem budnem trenutku obstal s pogledom na svoji roki. Roka Henryja Jekylla (kakor si imel priložnost tudi ti večkrat opaziti) je bila tako po svoji obliki kakor po svoji veljosti roka zdravnika: dolga, močna, bela in lepa. Roka, ki sem jo pa tedaj opazil v rumenkasti svetlobi londonske jutra in ki je na pol stisnjena ležala na odeji, je bila suha, žilasta, pepelnato blede z vzlastimi prsti in porasla z dlakami. To je bila roka Edwarda Hyda.

Bržkone sem buljil v roko skoraj pol minute, preden sem si od začudenja opomogel in preden me je prevzela groza, ki je bila tako nagla in bučna kot grom strele. Prilpil sem s postelje in šel k ogledalu. Kakor hitro sem ugledal v zrcalu svoj lik, sem onemel in dvignil so se mi lasje. Da, v posteljo sem legel kot Henry Jekyll in se prebudil kot Edward Hyde. Kako naj to razumem? Sem se nemočno spraveval, in potem, ko sem si jel predstavljati posledice — kako naj to preprečim? Bilo je že precej pozno, služinčad je že vstala, moja zdravila pa so bila v delovni sobi. Lahko si misliš, kako mi je bilo pri sru. Moral bi se podati na dolgo potovanje, skozi zadnji hodnik, preko odprtega dvorišča in skozi anatomsko dvorano — nemogoče bi bilo prehoditi vso to dolgo pot, ne da bi me kdo opazil. Res bi si lahko pokrtil obraz, vendar kako naj skrijem tudi svojo nizko rast? Nenadoma pa se mi je od srca odvalil kamen. Spomnil sem se, da je moja služinčad navajena na prihajanje in odhajanje mojega drugega »jaza«. Brž sem se oblekel in šel skozi hišo. Naletel sem na Bradshawa. Obstal je ko vkopan in obstrmel,

ko je ugledal Mr. Hyda ob takšnem dnevnem času. Že deset minut nato se je vrnil dr. Jekyll s svojo čudno zunanostjo in sedel z nerazpoloženim obrazom za mizo, da bi zajtrkoval.

Nič mi ni teknilo in neobjasnljivi primer, ki se je tako samopridno poigral iz mojega znanstvenega prizadevanja in uspeha, se mi je zdal kot rasbeonski prst, ki riše velike črke moje usode; začel sem resneje in s prita-jenim dihom razmišljati o posledicah in možnostih svojega dvojnega življenja. Ta del moje osebnosti, ki sem si ga lahko dočaral, je bil v zadnjem času mnogo večban; jelo se mi je celo dozdevati, da je telo Edwarda Hyda nekoč kanj zraslo in da mu polje kri močnejše in burnejše. Slutiti sem jel nevarnost, da bo ravnotežje prej ali slej porušeno in da bi utegnil imeti ta dogodek trajne posledice in da bi lahko postal značaj Mr. Hyda neopazno nepreklicno moj karakter. Tisti napitek ni vedno učinkoval enako. Že v začetku kariere je povsem odpovedal in tako sem bil večkrat prisiljen, da sem vzel dvojno količino mamila. Nekeč pa sem bil celo prisiljen, da za ceno življenja to količino še potrojim. Te negotovosti so bile do tega trenutka prve sence, ki so vznemirjale moje zmago-slavje. V luč dogodka tega jutra pa moram reči, da sem jel izgubljati oblast nad svojim prvotnim in boljšim »jaz«, polagoma utelešam svoje drugo in slabše obličje.

Čutil sem, da moram izbirati med tema dvojkoma. Mojima prirodam je skupen le spomin, vse ostale sposobnosti pa so neenakomerno porazdeljene. Jekyll (ki je predstavljal smešno plat in je bil zdaj poln strahu, zda-j umazane pohotnosti) je delil s Hydom pustolovščine in uživanja, medtem ko je bil Hyde do Jekylla povsem navdušen; spominjal se ga je kot razbojnik jame, v katero se je mogel skriti pred zasledovanjem. Jekyll je gojil do njega več kot očetovski skrb, Hyde pa več kot sinovsko brezbržnost. Požvižgavati se na Jekyllovo usodo, pomenilo isto, kot ubiti želje, ki sem se jim leta in leta predajal s čistim srcem, zvezati svojo usodo s Hydom, bi pomenilo umreti za tisoč hoten in zanimanj in postati namah in za vedno prezrt in brez prijatelja.